

ОГЛЕДАЛО

ЧАСОПИС УЧЕНИКА И ПРОФЕСОРА СРЕДЊИХ ШКОЛА
БЕОГРАД 2016/2017 БРОЈ 5 ЦЕНА: 350 РСД / 8 К. М. / 4 EUR

2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ

ПОЕЗИЈА • КРАТКА ПРИЧА • ЕСЕЈ

БЛАГОВЕСТ

Просветни преглед

Привредно друштво
ПРОСВЕТИ ПРЕГЛЕД

Дечанска 6/3, Београд
Телефон/факс
011/3340-825
3239-096
3235-378

Железничка 40, Нови Сад
021/457-331
457-066

kontakt@prosvetni-pregled.rs
www.prosvetni-pregled.rs

- Издавач недељног листа просветних радника Републике Србије и Републике Српске
- Издавач свих образаца евиденција и јавних исправа на српском језику и писму националних мањина за основне и средње школе
- Издавач Конкурса и Информатора за упис у средње школе, као и Конкурса за ћачке и студентске домове и за ученичке и студентске кредите и стипендије
- Издавач приручника и других публикација за наставнике и ученике

Поздраван сарадник и савезник
свих који раде за боље образовање

ОГЛЕДАЛО

Часопис ученика и професора
средњих школа Београд 2016/2017

Број: 5 Година: III

Редакција:

Мирјана Мићић, Олгица Рајић,
Љиљана Маловић Козић, Мила Туцовић,
Нина Михаљинац, Анђела Плакаловић,
Предраг Обрадовић, Жарко Јањић

Главни и одговорни уредник:

Радивоје Благојевић

Технички уредник:

Лука Тилингер

Лектори:

Олгица Рајић
Душица Антанасковић

Саветник:

Горан Обрадовић

Извршни секретар:

Стефан Благојевић

Издавач:

Информационо друштво
БЛАГОВЕСТ

рачун: 205-220697-22

+381 (11) 2281189

Јурија Гагарина 166А/97

Београд

ogledalo.blagovest@gmail.com

ogledalo.edu.rs

Сви текстови се рецензирају

Часопис излази тромесечно

Штампа:

Школски сервис *Гајић*

Београд

ОГЛЕДАЛО

ЧАСОПИС УЧЕНИКА И ПРОФЕСОРА СРЕДЊИХ ШКОЛА

Број: 5   Година: III   2016/2017

Кике Сан Мартин, модел: Патрисја Де Леон,
Кампања ПЕТА против кориде (2010)

БЛАГОВЕСТ

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ УРЕДНИКА

- 15** Nepodnošljiva lakoća fotografisanja
Radivoje Blagojević

ТЕМА I - 2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ ПЕСМЕ

- 21** Гласови, кулисе и вековања
Дајман Миливојевић
- 23** Звуки. . Кулисы. Вековая жизнь. .
Дамян Миливоевич
- 25** Пријетећа љубавна катаклизма, поезија и ја
Софија Сукновић
- 27** Арабеска
Марко Јовић
- 29** Koliko se dugo čekaju oni koji nikada ne dođu
Jefimija Sekulović
- 30** Нити
Марија Цветиновић
- 31** Договор
Емилија Васић
-

ОГЛЕДАЛО

- 33** Лептир сањар
Анђела Миловановић
- 35** Ти би
Милена Сићейановић
- 36** Нијемеи врисак
Тодор Ружић
- 38** На чају код Едварда Грига
Симеон Церовина
- 40** * * *
Теодора Анђелковић
- 42** Магнет
Ђорђе Вучинић
- 43** Обоји свој свет
Мајдалена Васић
- 45** Даров'о бих све
Вук Сијасић
- 46** Све, само не стварност
Лена Божовић
- 47** Ода Јесењину
Тања Малетић
- 49** После тебе утрнем
Косија Фурунџић

ТЕМА II - 2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ КРАТКА ПРИЧА

- 53** Харон
Тодор Ружић
- 56** Прича о насиљу
Јована Јовановић
- 58** The Story of Violence
Jovana Jovanović

ОГЛЕДАЛО

---

60 Са очима изван сваког зла
Анастасија Бијелић

62 Фали јој мало соли
Сара Радуловић

65 Свитац и свећа
Катарина Крстић

66 O lepoti
Andrea Arsić

68 Игра живота
Рада Новићовић

70 У ноћи
Сара Олах

71 Zovem se promatrač
Ema Čolaković

73 Put u zlatni svet
Danica Petrović

75 Šarenilo moga grada
Amra Garčević

77 Човек у процесу
Теодора Анђелковић

ТЕМА III - 2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ ЕСЕЈ

83 Огледало
Алекса Стојиљковић

87 Речи из осаме
Миња Томић

89 Не надајте се, књига се нећете решити!
Ана Марија Коцај

91 N'hésitez pas! Les livres, on ne s'en débarrassera pas
Ana Marija Kocaj

ОГЛЕДАЛО

- 93** Свети Сава духом бди над нашим народом
Марија Томић
- 95** Чезнем да ти кажем...
Теодора Иванов
- 97** Запитаност и зачуђеност
Душка Куса
- 100** „Око за око, зуб за зуб”
Драјана Јовановић
- 102** Apsurd čovekovih odluka
Sava Mitrović
- 105** Kuda to mračne ulice vode?
Marijana Dobrosavljević
- 107** O formi zvanoj „prijatelj”
Ema Bahtijarević
- 109** Такмичимо се ко ће више добра учинити
*Николај Великинац, Алекса Милисављевић
и Милан Цујаћ*
- 111** Korelacija med uspehom in srečo
Miha Červek
- 113** Korelacija između uspeha i sreće
Miha Červek
- 115** 2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ

ТЕМА IV - КАКО У ДЕБЕЛО УВО ЗАБОСТИ ЛЕПУ РЕЧ

- 125** Нада и слух
Данило Танасковић
- 126** Слушати и чути
Маша Марковић
- 128** Убојито оружје и(ли) мелем на рану
Милица Грујић
-

ОГЛЕДАЛО

---

130 Навођење на пут истине

Јана Пејровић

132 Дебеле уши и високи носеви лекара

Дамјан Денић

ТЕМА V - НЕ ЧИНИ ДРУГОМ ОНО ШТО НЕ ЖЕЛИШ ДА ДРУГИ ЧИНИ ТЕБИ

137 Речи боле

Нађа Јовић

139 Угости врлину у себи и шири је светом

Теодора Лалић

141 Нарцизам као навика

Ана Чуйић

ТЕМА VI - СЛОБОДНА ТЕМА - 5. БЕОПС

147 Европа као једна и моја држава

Константин Нинковић

150 Победа не боли!

Милица Мајијевић

152 Ко ћути сматра се да пристаје

Дајана Тршић

154 Савршенство, истина и сличне лажи

Милица Стошић

156 О пролазности

Душан Војиновић

158 Будите оно што јесте: васпитачи људског рода

Даница Карамарковић

160 Раздвајање светлости од таме, истине од привида

Теодора Лалић

162 Даље од уточишта сопственог незнања

Балша Ђеранић

bobex

Natural

**AROMATERAPEUTSKA
ETARSKA ULJA
esencija i inteligencija biljke**

**Kozmetika napravljena od 100 % prirodnih
sastojaka, iz organske proizvodnje.**

**Proizvedena u Hand made tehnologiji, radi očuvanja
svih prirodnih elemenata u izvornom obliku
u krajnjem proizvodu.**

Veoma širok asortiman proizvoda

**Bobex natural Beograd
Kraljice Natalije 1**

+381.11.2687.236 • 062 / 8010.292

www.bobexnatural.com

ОГЛЕДАЛО

ТЕМА VII - ТЕЗА АНТИТЕЗА СИНТЕЗА

- 169** Самопромишљање и самозакључивање ученика
Проф. др Милан О. Раскојковић
- 172** Борини дани гимназије „Бора Станковић” у Нишу
Теодора Смиљановић
- 176** Галаксија, други пут међу Србима
Смиљко Смиљковић

ТЕМА VIII - ФОРМА - - ПРЕДМЕТ ДУХОВНОГ ИНТЕРЕСА

- 181** Univerzalnost muzike
Prof. dr Đuro Šušnjić
- 185** Речник религијских појмова
Др Иван Цвијковић
- 188** 9. БЕОКУЛИС
- 190** Чему служи филм?
Андријана Смиљковић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

УВОДНА РЕЧ УРЕДНИКА

Софија Петровић, Портрет

(ДРУГА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ФОТОГРАФИЈА)
Галерија КУЛОАР, Математчка гимназија Београд
Школа за дизајн „Богдан Шупут“ Нови Сад
Ментор: проф. Лаура Лимбургер

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

NEPODNOŠLJIVA LAKOĆA FOTOGRAFIŠANJA

O d 1888, kada se pojavila prva boks-kamera Džordža Istmena, „fotografija se pokazala kao jedan od najrevolucionarnijih pronalazaka na svetu i kao najpopularniji umetnički izražajni oblik. Ona je uticala na istoriju, nauku i umetnost; od nje žive čitave industrije...”

Iste te godine, 1888, Ustav Kraljevine Srbije članom 7 uspostavlja jednakost svih Srba pred zakonom, a članom 22 da svaki Srbin ima pravo da iskaže svoju misao: govorom, pismeno, štampom ili slikama. Dakle, štampa je slobodna.

Ovim jednostavnim rečenicama, štampanim pre gotovo pola veka, otpočinje uvod u *Veliku knjigu o fotografiji*, najboljoj monografiji u ovoj oblasti na našim prostorima, bez obzira na činjenicu što u njoj neće te naći nijedan redak o digitalnoj slici i digitalnim fotoaparatima! Ali zato ćete saznati da su neke od najstarijih fotografija na svetu snimljene grdosijom dugom 12 metara, da su tehnički slabije od svih koje danas dobijamo pomoću malog digitalca ili malo boljeg mobilnog telefona – u kome je snimanje tek jedna od opcija. Vrijeme drastično smanjuje dimenzije tehničkih uređaja, olakšava rukovanje njima, pojeftinjuje procese. Vrhunske rezultate je, međutim, nemoguće postići bez većine znanja obelodanjenih u *Velikoj knjizi*. I danas bi iskusni fotograf, da parafraziram o ironičnog Miroslava Krležu, mlađim sledbenicima komotno mogao poručiti: „Gospodo moja, sve je to odavno napisano, samo više niko ništa ne čita!”

Jer, ni fotografija nije ništa drugo nego pisanje (ili crtanje) svetlošću. Ime je znak, smisao, te grčko *photos* znači svetlost, a *grafos* crtanje, pa je tako svaka fotografija blesak svetlosti. I kao što ni milioni onih koji su imali bolje pisaljke od Fjodora Mihailoviča Dostojevskog nisu uspjeli da napišu bolje knjige od njega, tako su brojni oni koji su imali bolju opremu od fotoreportera „Lajfa”, ali nisu uspjeli da snime impresivnije fotografije od njih. Može se zaključiti kako su talenat i znanje i kad je o fotografiji, kao i u svakoj umetnosti, važniji od opreme. Ona lakonska, da bez alata nema zanata, ne važi za vrhunske domete u umetnosti.

Fotoindustrija se u međuvremenu do te mere razvila, da je većini populacije omogućeno u doba „civilizacije slike” da se sami bave pro-

---

izvodnjom „slika” i to sasvim solidnog, prilično visokog kvaliteta. Tako se može govoriti o porodičnoj, policijskoj, medicinskoj, naučnoj, stručnoj, ratno-propagandnoj, dokumentarnoj, dokumentacijskoj, modnoj, reklamnoj, i bog te pita kakvoj sve fotografiji, jer su njene klasifikacije beskrajno široke, baš kao i njena polja odslikavanja. Isto tako, svakim danom širi se i njena upotrebna vrednost, od mikrofotografije cvetnog tučka do kosmičke fotografije Marsa! Od fantastično malog do beskonačno velikog, ona produžuje čovekovo polje percepcije, ne samo u dimenzijama prostora, već, u slučaju dokumentarnih slika, omogućuje da zavirimo i u dubine vremena. Ili nas, pak, slikama iz porodičnih albuma, vodi u sopstveno detinjstvo i ranu mladost! Jednim kadrom, jednim delićem, jednom stotinkom sekunde, tog, davno zaustavljenog, vremena! Tako je Zola, nakon petnaest godina amaterskog fotografisanja, 1901. zapisao kako „ne možemo tvrditi da smo nešto zaista videli, dok to nismo foografisali”.

Izbeglice iz besmisla najnovijih ratova najgorče suze liju za zaboravljenim albumima u napuštenim stanovima i kućama, tvrdeći da se sve može obnoviti osim uspomena zapisanih na pravougaonom fotopapiru. Na njima, tim izgubljenim fotografijama, ostalo je ono što više nigde i nikad neće moći pronaći! Ne smatra se uzalud fotografija „ogledalom s pamćenjem”.

Dirljive zapise s takvim motivima naći ćete u reportažama Žarka Janjića i Mome Kapora. Drugim rečima, svaka fotografija ima cenu i procenu: tebi možda ništa ne znači, a drugome je pravo bogatstvo. U svakom slučaju, ona će ostati jedna od nedorečenih i do kraja neopisanih ljudskih sudbinskih priča na kojima počiva dobra literatura. I poput lapisa, kojim se pišu razna dela, iz različitih oblasti, tako se piše i svetlom, s tim što fotograf mora da bude osetljiv na različite boje dnevnog svetla. Izoštrenog čula za nijanse svetlosnih mena od praskozorja do sutona, iz sata u sat. Fotografsko oko nalik je lovcu koji prati položaje senki i njihove nijanse.

Zlatno je pravilo fotografisanja pejzaža da se fotografiše samo u zoru i sumrak, 15 do 30 minuta pre i posle izlaska i zalaska sunca. Samo je tada svetlo meko i toplo, a onda i njegove senke. Današnji urednici fotografije u poznatim časopisima neće čak ni da pogledaju one koje nisu snimljene u zoru ili sumrak. Ako želite profesionalne rezultata, držite se tog pravila. Fotograf mora da vodi računa o stojnom mestu, perspektivi i bude svestan da ne gleda samo očima, nego i sopstvenim iskustvom i vaspitanjem. Ne posmatra svet i događaje kroz sočivo kamere i zenicu oka, već i kroz prizmu duše. Sve se to na kraju sažima u njegov pogled na svet čije je ogledalo slika – za koju ljudi s pravom kažu „da govori više od hiljadu reči”!

Fotografija i slike koje proizvode aparati nisu jednoznačni simbolički kompleksi, poput brojeva, nego višeznačni i višeslojni simboli, zbog čega neminovno otvaraju prostor za interpretaciju onog viđenog, ali, bogme,

i za gledaoca! Ono što on kaže da vidi – uvek dosta kazuje! Fotografija postaje novo pismo ljuskog iskustva, sada već pretežno vizuelne, civilizacije čoveka.

Svi smo u poziciji da svakodnevno digitalnim spravama masovno snimamo. Fotografisanje nikad nije bilo jeftinije, masovnije, lakše i brže prenosiva fotografija, pa se sve odvija kao u stihu Branka Miljkovića: „poeziju će (jednom) svi pisati” (ne samo pesnici). Pa, evo, svedoci smo: pišu je i štampaju desetine hiljada zaljubljenika, ali nema tako „jakih” stihoa kao što su bili Miljkovićevi. Nema autora tako snažnog, kao što beše Miljković. Iako je tehnologija napredovala do neslučenih visina, vrhun-ska umetnost je ostala privilegija malog kruga najboljih.

Pre koju deceniju, ovu tvrdnju su potkrepili i ostareli fotoreporteri, fotografi već pomenutog, čuvenog njujorškog magazina „Lajf”. Uzeli su najjeftinije fotoaparate posle čije se upotrebe omot jednostavno baci u kantu za smeće, a film se sačuva i razvija u laboratoriji. Od tako snimljenih kadrova napravili su foto-izložbu o kojoj je svet pisao i pričao mesecima. U eri digitalizacije, majstori su pokazali šta je osnova najbolje fotografije. To je čovek, i njegov autorski senzibilitet. Njegova osobena estetika koja ga čini neponovljivim!

No, nije namera ovog teksta da odaje počast samo onim najboljima. Ne treba zaboraviti da je napredak usrećio milione ljudi na svim kontinentima, jer im je omogućio da slikaju sve i svašta u gotovo svim prilikama. Da se bez tehničkih prepreka oprobaju u fotografiji i fotografisanju, što je bilo otežano u ranijim složenim tehnološkim uslovima. Tada su fotografi morali da koriste hemikalije, poput razvijачa i fiksira, u razvijanju (ne baš jeftinih) filmova i pri izradi slika u tamnim komorama. Masovnost kojom se dolazi do stotina i stotina slika, svakako ima i dobru stranu, kao što je npr. izbor za najbolju godišnju novinsku fotografiju poznatih svetskih organizatora. Vrlo često nju osvoji neki amater koji se sticajem okolnosti zatekao u pravo vreme na pravom mestu – i kliknuo kad je trebalo!

Novim aparatima-mobilnim telefonima za masovnu upotrebu ne može se baš lako slikati zvezdano nebo, ali mogu ljudska lica, na širokom svetskom prostoru, od onih udaljenih, gotovo nenaseljenih, do krctatih metropola. Hodajući svetom, naš mudri pisac i jedini nobelovac, davnno je zapisao da se „čovek nikada ne može dovoljno nagledati zvezdanog neba i ljudskih lica!” Sada nam svaki malo ambiciozniji foto-amater može predočiti mnoštvo novih lica, time je ovaj svet, *isti za sve*, kako veli Efešanin, u našim očima postao raznolikiji, bogatiji, lepši, zanimljiviji.

OGLEDALO

ТЕМА I

---

2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ ПЕСМЕ

Вук Радојчић, *Киша, трамвај и брзина*
(ПРВА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ЛИКОВНИ РАД)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Неготинска гимназија Неготин
Ментор: проф. Драгана Гавриљук Катић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ГЛАСОВИ, КУЛИСЕ И ВЕКОВАЊА

Прва наџрада

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

*Свевременосѝ
расѝадања.*

I

Гласови.

Предео у студени.

Посут снегом – стојим,
чисте белине обриса тела
и удишем.

У дубокој даљини се назиру
шиљци и торњеви и палате
града који се оваплотио
из саме речи у сферу.

Исто тако и месец,
а и смрт.

ОГЛЕДАЛО

II

Кулисе.

У вреви пешчаних сфера,
посутих по плочнику, рађа се као плод:
храм, опскуран
у свом безобличју и
нерасветљености.
Фигуру грађевине оцртавају
две ниске каријатида:
грana ероса и грana танатоса,
а међу њима
пепељасто стабло.

III

Вековања.

Шаке нам покривају булевар у ветру.
А шта смо то ми?
Ми смо бео снег и
у њега усечено сунце.
Наше су шаке: проливане
сцене интима у овалним
језерима.

Дамјан Миливојевић

Зрењанинска гимназија,
Зрењанин
Ментор: проф. Данијела Грбић

ЗВУКИ.. КУЛИСЫ. ВЕКОВАЯ ЖИЗНЬ..

---

*Всечасный
айойей.*

I

Звуки.
Вокруг холод.
Я под снегом стою,
Ясные контуры тела белеются.
Дышу.
Где-то вдали виднееются
Шпильки, башни и дворцы
Города, рожденного
Самим словом.
Как и луна,
Как и смерть.

II

Кулисы.
Звонящие песчаные шары,
Раскатившиеся по тротуару, плодоносят:
храм, темный, неосвещенный,
безликий.

ЗЕРКАЛО

Строение обнимают.
Две низенькие кариатиды:
рука эроса и рука танатоса,
а между ними
пепельного цвета ствол.

III

Кулисы.
Наши ладони покрывают обветренный проспект.
Мы кто?
Мы белый снег и
Выдолбленное в нем солнце.
Ладони наши: интим напоказ
В овальных озерах.

Дамян Миливоевич

Гимназия в г. Зренянин

Руководитель: учитель Даниелла Грбич

Первод: Драгана Керкез

ПРИЈЕТЕЋА ЉУБАВНА КАТАКЛИЗМА, ПОЕЗИЈА И ЈА

Друџа наџрада

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

ако се између нас
испријечи Кинески зид
или нешто слично
нећу
отрцани декор
отужних стихова
дроњке патетике
изанђале метафоре
шипаричке фазоне
натруле шаблоне
препотопске лађе
са товарима кича
на примјер
тамо неке
чежњиве сузе
у свили мјесечине
шуштавих сутона тоне
натегнуте оксимороне
расуте урне блаженства
амбисе
љубавног проклетства

ОГЛЕДАЛО

ако се између нас
пропне Кинески зид
или такво нешто
нећу
кунем се, нећу
расписивати потјерницу
за искром
јаловог кремента
нећу изустити
општа мјеста
попут:
*ишшина је
једина ризница
оној неизрецивој
ишћо смо ишћи и ја
имали*

нећу
мрвице послје гозбе
правих Орфеја
преосталу капљу нектара
са руба Ератиног пехара
нећу табанати
корацима милиона
у невјештом плесу
изигравати поетесу

ако се, дакле, између нас
простре Кинески зид
па те не буде поред мене
нећу
кунем се, нећу
кљуцкати тастатуру
приводити ријечи
милом или силом
ћутаћу
са стилем

Софија Сукновић

Гимназија „Јован Дучић”,
Требиње
Ментор: мр Веселинка Кулаш

АРАБЕСКА

Трећа наџрада
2. БЕОГРАДСКОГ
ОГЛЕДАЊА

Одрастао сам једног
августа. Очи се искосиле,
удови продужили. Сад сам
обична линија. Ни тачку
немам за украс.

Свака анализа свела се на
ту линију. Сијалицу на самрти.
Блесне понекад
експлозивно као газирано
пиће из промућкане флаше,
али када се угаси, мрак
постаје константа. Поента
неокрзнута попут
замагљених прозора
планинских колиба.

На небу не видим ни Месец
ни звезде. Само избледели
тањир. Око њега шљаштеће
мрвице. Трнем од страха.

ОГЛЕДАЛО

Раслојавам мозак да
избунарим апсолутни
почетак. Дебиси ме синоћ
спасао смрти од мањка
осећања.
Линија не представља
проблем док ме претвараш
у Арабеску. Волим то
умеће да додир
трансформишеш у хируршки
захват. Да од руку склапаш
слагалицу, пејзаж, мозаик,
симфонију, клавирски концерт.
Уколико си ти уметност, радо
ћу бити уметник. Требаш ми
као портрету контура; као
прва разгледница са
последњег одласка на
Медитеран. Способност да
ме расплачеш било којом
врстом половичне крајности.
Дар да искорениш илузије.
Одбијање да показујеш
емоције. Твоја летаргија је
мој налет адреналина.

Марко Јовић

Филолошка гимназија,
Београд
Ментор:
проф. Ивана Церовина

KOLIKO SE DUGO ČEKAJU ONI KOJI NIKADA NE DOĐU

Pohvala

2. BEOGRADSKOG OGLEDANJA

Kada bih sela da te čekam
Sve što znam je da bi dugo trajalo
Za sve to slobodno vreme mogla bih da pročitam
istoriju ulice sa svojih kolena
Dok bih u sitnim brazdama tražila
Tragove šljunka i pokoju travku
Prisećala se gde sam pala i koji ožiljak mi je ostao.
Mogla bih ploviti svojim venama, jednom velikom lađom
Kojom bih prevozila bolesne putnike
Sa jedne obale na drugu
I davala im savete o rešavanju ukrštenih reči.
Pravila bih lokne,
bacala pramenove niz reku,
I puštala kosu da mi raste
Duž cele Južne Morave
Dok mi i to ne bi dosadilo, pa bih je skratila.
Onda bih išla od pesnika do pesnika
Budila ih moleći da mi pozajme jednu šibicu
Da ne bih sedela ovako u mraku,
Ali uzalud, jer oni su odavno
Zaljubljeni u lepotu svega što se već može naći.
Onda bih otišla na ono mesto
Između snova i realnosti gde još uvek sanjaš
Jer tamo ću te uvek čekati,
Tamo ću znati zašto baš ja.

Jefimija Sekulović

Šesta beogradska gimnazija Beograd

Mentor: prof. Olgica Rajić

НИТИ

Похвала

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Нит. Нити. Мрежа.

И ја.

Прсти замршени.

Паук. Паучина. Жртва.

И опет ја.

Његове канџе све ближе мени.

Нада. Бег. Живот.

Погађате? – Ја.

Непријатељ ми је нит.

Танка. Прозирна. Моћна.

Ја не постојим више.

Паук је сит.

Марија Цветинових

Гимназија „Вук Караџић”, Лозница

Ментор: проф. Слађана Врањеш

ДОГОВОР

Похвала

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Тако је било договорено
и ја сам ти поверовала
када си ми у пет ујутру
обећао да ћемо отпутовати
нашим малим, имагинарним бродом
и да ћемо плесати занесени
запањени спојем неба и Земље
да ћемо се пети по стрмим пределима
    најризичнијих места
да ћемо бити читава књига
универзум шарених корица
нека нова
другачија поезија тинејџера
или драма
о љубави без биоскопа
заједничких клупа
паркова
другачијих од осталих парова
да ћемо сијати
у инат пред њиховим очима
бити вечни...
тако је било договорено
да ме вежеш уз себе

ОГЛЕДАЛО

и кажеш да баш волиш
што нисам девојка твојих снова
да сам боља од ње
и да си баш срећан што сам таква
несавршена и чудно твоја
од темена до стопала...
тако је било договорено
и ја сам ти поверовала и прогутала слаткоћу
и велике речи
из малих уста
иако обоје знамо да
толико изговорене лепоте
и не може
да буде стварно.

Емилија Васић

Угоститељско-туристичка школа
Ниш

Ментор: проф. Марија Николић

ЛЕПТИР САЊАР

Похвала

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

На корак до сна,
у позни час,
капци давно пали,
јурили су светло,
гласови у мени,
глухотно су шапутали,
била сам поспана,
предалека за све то.

Лежала сам сама,
са својим животом,
срцем које грми
и прстима што гмижу,
без страха и кајања
гутала сам смртност
погађајући даљину
у недохвату склупчану.

Зар је ово сан?
Шта ми то тихо из прикрајка збори?

ОГЛЕДАЛО

Да није нека чудовишност мутна?
Желим да знам
куда иде сат
што откуцава
и може ли сан,
бар на трен,
да га врати.

И овај је сан
само један
баснословни лептир
крхак и од магле
мога ума саздан.
Ево већ се спрема
да занавек одлети.

Анђела Миловановић

Гимназија Чачак

Ментор:

проф. Слободан Николић

ТИ БИ

Похвала

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Ти би ми пришао
Ја сам сигурна
Ти би сишао
Ситуација мизерна
Она поред тебе
Она твоја дама
А ја сама
Ти би њу себично
Због себе
Напустио
И у моје густе локне упустио
Ти би то урадио
Читам осмех твој
Кроз краљевски плава светла
И дим
Ти би дотакао џемперчић мој
Уз звук моје омиљене групе
Ти би ми тражио број
Ти би мени окренуо свет наопачке
Наглавачке
Читам твој поглед
Који пузи по мом телу
Како бих пред
Њом могла да изразим ту жељу?

Ја бих да те пољубим.

Милена Степановић

Филолошка гимназија

Београд

Ментор:

проф. Весна Црепуљаревић

НИЈЕМИ ВРИСАК

Ви програмирате ритам
Мог корака,
Зашивате ми и рашивате усне,
Рефлектором стварате зору,
Покрећете моје удове,
У неком вашем правцу!
Шта сам до још једна
Висећа биједа на ланцу? !

Према вашем сценарију
Више не могу да играм ја,
Хоћу своје рођене ријечи,
Чезнем за шумом чесме у парку,
За капљом дневног сјаја!

Пустите ме да идем сам,
Макар се сударио са пустом јавом,
Презирем све те ефекте и опсјене,
Ја жудим за уличном гужвом,
За кишом правом!

Дајем све пластичне пустоловине
За најобичније пажње и сјећања,
За мирис мартовског цвијета,

ОГЛЕДАЛО

Лет змаја из руке дјетета,
За укус сладоледа
И неког плода,
Мајушне радости
Без великог повода!
Избрисаћу све дидаскалије!
Што удесно,
Кад су ми још бар три правца остала?
Згужваћу постере и рекламе,
На њих би глупа марионета пристала!

Кад год се завјеса спусти
И распрши привида моћ,
А публику пред театром
Сачека знани плочник,
Блиска обичност и стварна ноћ,
Може ли ико тада да појми
Какав то врисак у себи скрива,
Одбачен у мрачни кутак,
Угашен, расклимани лутак?

Тодор Ружић

Гимназија „Јован Дучић”
Требиње
Ментор: мр Веселинка Кулаш

НА ЧАЈУ КОД ЕДВАРДА ГРИГА

Кад смо били мали, плашили смо се мрака.
Плашимо се и сада, у инат сачекујемо поноћ, рађа се
као старица, плаши нас својом седом косом.

Кад смо били мали, плакали смо.
Сада свој страх облачимо у било шта,
ствар укуса ...

Ето, намећу ми се речи да их брбљам, неповезано, глупо ...
Не прија.
У души никад нисам био брбљив.
Ту склупчан, у мраку и тишини, вребам трагове живота ...

Тако сам једне зиме, на обали Северног мора,
срео Едварда Грига.

Био је то углађени господин, у елегантном оделу,
стидео сам се своје одеће из двадесет првог века.
Приметио је да цвокоћем од зиме, потапшао ме по рамену и
позвао у своју кућу на чај.

У топлој, удобној соби, причао је дуго о свом животу,
о ноћи, јесени, птичицама,
наравно, дуго и детаљно о Пер Гинту,

ОГЛЕДАЛО

али највише о свом осећању јутра које му посебно значи,
јер ту је, каже, поново срео своју умрлу ћеркицу ...

У једном тренутку рекао ми је да морам да идем,
чека га његов клавир, али да не бринем због зиме,
чај који сам попио грејаће ме дуго ...

Био је у праву.
Од тада је прошло око сто двадесет година,
а мени је и даље топло ...
И више се не плашим мрака.

Симеон Церовина

Гимназија „Свети Сава” Београд

Ментор: проф. Сања Радосављевић

Мајка ми је рекла да ме не препознаје више.
Да ме не види у начину на који седим.
Ја тако годинама седим.
Ја сам тако годинама обучена.
Јесте да су ми власи друге боје,
али не желим да скрнавим све своје.
Умирем и ја за собом,
за младим откровењима,
али се препознајем.
Недостају ми тренуци
када ништа није вриштало у мојој глави,
када сам размишљала о слободним стварима.
Рекао ми је отац да стриц има шизофренију.
Рекао ми је то озбиљно и забринuto.
Име шизофренија обузело ме је, ухватило.
Чак и да сам у томе,
не би ми сметало.
Свакако бих се топила у лековима
и алкохолу
и осталим блудним радњама.
Усмеравам поглед ка горе,
али боли ме врат.
Боли ме врат
од радње која је бесмислена.
Мимозо, опколила си ме,
пусти ме да продишем
нешто друго осим твог слатког мириса.
Нога ми се цима.

ОГЛЕДАЛО

Нервозна сам.
Чујем рајсфершлус чизама у буци.
Главу тражим
али је не могу наћи овде.
Свесна сам,
али се осећам изгубљено.
Гледам сат.
Плаче ми се што време споро пролази,
али ја не могу да плачем.
Гледам на сат,
питама када звони.
Каже: за шест.
Мени је то пет.
Сви бројеви мањи од пет се рачунају.
Погрешне бројеве рачунам на математици.
„Сви гледамо, ово је сад важно”.
Али није важно.
Неке ствари су важне.
Кажу важно је кад си здрав.
Јесам ли здрава?
Школа је важна.
Новац је важан.
А не патим.
Али желим све.
У мени се таласи преливају
преклапајући један другог.
У пресеку је решење.
Како да уђем у златни пресек?

Теодора Анђелковић

Шеста београдска гимназија
Београд
Ментор: проф. Олгица Рајић

МАГНЕТ

Једнога дана десио се
Велики обрт мозга
И центра за њежне осјећаје
Који производе љубав
Као на траци
И би убрзана производња

Једнога дана схватих
Да је нестало логике
А ОНА волшебно присутна
И на писменом из математике
И крај бенча у теретани
И да пролази раскрсницом крај моје
Куће
И вири иза сваког хоризонта
Из разних перспектива
У свако доба дана и ноћи

Једнога дана хтједох прићи
Да је питам
Како се гаси тај магнет
Али не смогах снаге

Тог дана схватих
Да ми је ОНА баш све
И да је магнет између
Мене и ње
Вјечно наелектрисан
И мојим стихом зачаран

Ђорђе Вучинић

Гимназија „Јован Дучић”

Требиње

Ментор: мр Веселинка Кулаш

ОБОЈИ СВОЈ СВЕТ

Изуј се.
Ходај бос.
Тада смеш да ходаш и по трави.
Купај се док свиће.
Причај о стварима које волиш.
Никада не обрћи палачинке ножем
или руком, само бацањем у ваздух.
Одлепићеш је са плафона, не брини.
Љуљај се у три ујутру.
Наручи пет кугли сладоледа. Шест.
Насмеј се упозорењу „Само за децу”
Прођи испод прскалица у парку!
Стани изпред врата са сензором,
плџесни, па се прави да су се отворила
на твоју команду.
Шетај поред реке.
Гурни прст у реку, нећеш остати без њега.
Љуби, грли, плеши, праштај, маштај, путуј.
Не пропусти први јоргован.
Ни последње лубенице.
Ни то да се умажеш јогуртом.
Или да причуваш нечијег љубимца.
Смеј се.
Много се смеј.
И не покривај уста рукама, јер имаш
један криви зуб, само нека је здрав.
Више боле криви путеви у животу.
Покисни.
Слушај музику ризичних децибела.
Окречи собу у жуто.
Стави мало више пене у купку.
И прави балончиће.
Причај о стварима које волиш.
Причај о људима које волиш.

ОГЛЕДАЛО

Није тешко наћи људе према којима
ниси равнодушан.
Није тешко волети.
Причај о стварима које те муче.

Помоли се онда кад искрено осећаш.
Негуј љубав.
Говори МИ, уместо Ја.
Не бежи од себе. Не плаши се.
Леп си и насмејан и намрштен.
Изгради у себи, не око себе.
Засади хектар трешања.
И праске, ако тако желиш.
Буди креативан, НИШТА НИЈЕ ГЛУПО
ако је намера права.

Магдалена Васић

Угоститељско-туристичка школа
Ниш
Ментор: проф. Марија Николић

ДАРОВ'О БИХ СВЕ

Даров'о бих месец, вече да си хтела
И најмању звезду што леже у длан
Потамнину неба, најцрњега вела
Свитај што се рађа у долини, ран

Даров'о бих драгуљ, рубин црвен сав
И бисере сјајне, ако ти је жуд
Пупољке самоће да окоси јав'
Те да косом твојом замирише дуд

Даров'о бих песму, риме овог света
И најлеши стих – теби баш на дар
Сва пролећа млада и ђулак што цвета
Са усана твоји' да осетим зар

Даров'о бих море, таласа дивоте
Счинио бих њиме што ти машта хти
Дао би' ти све, предивни животе
Само да си покрај душе моје ти

Даров'о бих букет од красоте цвећа
Живот што се тврди у плећима здрав
Даров'о бих злато, да је у том срећа
И најмању звезду што леже у длан...

Вук Спасић

Пета београдска гимназија
Београд
Ментор:
проф. Милица Шаренац

СВЕ, САМО НЕ СТВАРНОСТ

Проналазим те у свему,
у сунчаним данима
и у капима кише,
у сваком удисају свежине,
у мирису мандарина,
који ти остане на прстима
па их миришеш цео дан.
Проналазим те у диму цигарете,
у црвеним винима,
у црвеној,
која ти боји образе
у најлепше композиције рококоа.
Проналазим те у смеху,
у сваком испричаном вицу,
у најлепшим композицијама света,
у најсложенијим мелодијама
најславнијих композитора,
који падају
пред виртуозним откуцајима твог срца
док ме грлиш,
постају аматери
док је моја глава наслоњена ту,
са леве стране на твојим грудима.
Проналазим те у свакој драми,
испод Јулијиног балкона у Верони,
у Оњеговом писму Татјани,
у вагонима страшног воза
у коме је спас нашла Карењина.
Проналазим те у свему,
само те у стварности нема.

Лена Божовић

Гимназија „Свети Сава“ Пожега
Ментор: проф. Злата Ђукић

ОДА ЈЕСЕЊИНУ

Зашто покушавам да поправим свет
који ме збуњује, растужује, чуди...?
Зашто су људи постали пси,
а зашто пси су постали људи?

Ја кријем срце међ' пољима житним
и питам птице кад небу се вину:
„Кажите мени, ко прља, ко гази
Русију, моју домовину?”

Сузом и крвљу ја песме пишем,
а мене не жали, не воли нико!
Колико волим свој живот, дах, Бога,
и своју земљу волим толико!

А прозвали су ме за луду, чудака,
за преступника, за хулигана!
Једни ме воле, други ме пљују
и тако живим свакога дана.

Док делим пиће са Човеком Црним,
једно ми питање раздире груди:
„Зашто су људи постали пси,
а зашто пси су постали људи?”

ОГЛЕДАЛО

Моје је ћебе над Русијом небо,
а постеља поље што житом се злати.
Моја су браћа невини штенци,
а брижна керуша моја је мати.

Људи су слепи истиномрси.
Због тога што видим они ми суде!
Русијо, волим све што је твоје,
ал' најмање волим твоје нељуде!

Ваздух се осећа на неправду, мржњу
толико да не може да се дише.
Колико год нових упознам људи,
Видим: псе волим све више и више.

Зашто покушавам да поправим свет
који ме збуњује, растужује, чуди...?
Зашто су људи постали пси,
а зашто пси су постали људи?

Тања Малетић

Девета гимназија
„Михајло Петровић Алас“
Београд
Ментор: проф. Наташа
Марковић Атар

ПОСЛЕ ТЕБЕ УТРНЕМ

Попут сивог плашта бацаш се на мене
Поједеш ми усне сваки пут
Осећам да мршавим нагло
Јецаје твоје лагано изазивам
Ломим плоче испод себе
Снагом осећања твојих
Моћно те око струка ухватим
И уједем за срце
Крв пролијем по себи
По лицу коси и раменима
Чистим се бичем пламеном и духом
Одуговлачим неком бедном надом
Како да наставим равницом да ходам
Живим блатом, уз реку, преко моста
Кад трнем цео од тела твог
Кад не могу да се одвојим и склоним
Од јутра са тобом што у коферу га носим
И шифра ми треба заувек да те закључам
Па себично
Да сачувам сва јутра твоја
Себично знаћу
Да заувек будићу се срећан
А хоћу ли

Коста Фурунџић

Шеста београдска гимназија
Београд
Ментор: проф. Олгица Рајић

СВЕТЕ, КУДА ИДЕШ?

По скалинама муњевито у бездан црни
Летиш, стропоштаваш се, од мрака у мрак бежиш
Колико зала, палих живота и крви
На души твојој као камен леже
Као смртник пред целатом, смерно, тихо ћутиш
Знајући унапред конач судбе своје
Крај се полако ближи, то ти срце слуги
Злотвори га по мери ти одавно већ кроје
Васкрсни из пепла, Божји блудни сине
Спери са себе проклетство Адама
Покај се, бар због оних што ти добро чине
Да пред врата раја смеш ступити без срама
Житељи ти се због власти и новца боре
Одузимају животе, јер мисле да им то допушта моћ
Ослепљени крвљу, угасиће све зоре
И због грехова содомских настаће ноћ
Истину од очију лукавим осмехом скривају
Као деца по конгресима се играју рата и мира
Док због идеологије стварни људи крв проливају
Властелин, смешкајући се, своју песму свира
О чему нас, побогу, ратови воде
Ни преговори о миру се не воде без боја
„Докле ћу вас трпети, о неверни роде“
Зар нисмо и ми Христовога соја?

Милица Ристичевић

СМШ "Иван Горан Ковачић" Херцег Нови
Ментор: проф. Љубомир Љубисављевић

ОСТАНИ

Не напуштај ме
ни кад сама себе напустим.
Не одлази
ни кад те отерам.
Само ме загрли и дозволи
да твоје руке кажу ми све
да твој загрљај буде ми све.

Не бежи од мене
ни кад сама од себе побегнем.
Не предај наше битке
ни кад ја поклекнем.
Бори се за снове
чак и ако се ја пробудим.

Не престани да волиш ме
чак и кад ја то учиним.
На својој листи најомраженијих
прво место кад освојим.

Увек буди ту
да ме загрлиш.
Увек буди ту
да ме за руку водиш.

Ако ти икада кажем да одеш,
ти у инат остани.
Не инати се мени, инати се
демонима који су наши
који желе сузе, тугу и страх.

ОГЛЕДАЛО

Да изгубим тебе,
изгубила бих себе.
Изгубила бих цео свет,
изгубила бих дах, мисао, снагу.
Без тебе ништа нема смисла.
Ни небо није плаво, сиво је.
Ни сунце не сија, хладно је.
Ако ти икада кажем да одеш,
ти у инат остани.

Чврсто ме за руку ухвати,
погледај ме и подсети
на све што смо изградили,
сваку сузу коју смо пустили,
сваки осмех који смо делили.

Ако ти икада кажем да одеш,
ти се само насмеј.
Слажи да хоћеш, ако поновим.

Марина Радојевић

Основна и средња
школа „Петро Кузмјак”
Руски Крстур
Ментор:
проф. Љубица Њаради

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА II

---

2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ КРАТКА ПРИЧА

Павле Бановић, Аутопортрет

(ДРУГА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ЛИКОВНИ РАД)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Школа за дизајн, Београд
Ментор: проф. Марија Попивода

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ХАРОН

Прва наџрада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

„Господине?”
Отворио је очи. Сан се преточио у јаву.
„Извињавам се што вас ометам, али, молим Вас, покажите ми своју карту.”

Погледао је кондуктера, само на секунд, да се увјери да је стваран.

„Да, да. Наравно”, дохватио је своје џепове, али их је празне затекао. *Је л' ово мој сако?*, помислио је. Устао је. Купе је био довољно висок да не удари главом о таваницу. Такође, био је тијесан. Два изанђала сједишта, постављена једно наспрам другог, била су пресвучена у досадну црвену, а тамнозелени застори су прекривали прозор, правећи најружнији контраст који је он икада видио.

Празан му је био сако, а празне и панталоне. Темељно је претражио сваки џеп, али без успјеха. Чак му је и новчаник нестао.

„Је ли све у реду?”, учтиво упита кондуктер.

„Није. Нема мојих ствари. Бојим се да ме је неко покрао”, почео је да стеже кравату. Увијек је то радио кад је био нервозан.

„Сумњам, господине, али помоћи ћу Вам да их нађете. Имам све вријеме овога свијета”, рече уз осмијех.

Али он није имао. Шеф ће га убити ако закасни. Још горе, добиће отказ. Само му је још то требало у животу. Бог зна како газдарица само чека да закасни са киријом, барем један дан, па да га избаци на улицу.

Махнуо је главом. Није сада о томе могао мислити. Придружио се кондуктеру, који је већ био на кољенима, тражећи његове ствари. Са ове близине је лако примијетио да му је униформа отрцана и прљава и да око њега лебди некакав чудан, устајали мирис. На металној плочици, окаченој о прса кондуктера, писало је његово име: Харон.

Покупао је да се одмакне од њега што је даље могао. *Како ли се мојло десити да човјек, као овај, успије да дође на мјесто кондуктера?* Помислих како то не би требало да ме се тиче.

„Жао ми је, господине, али Ваша карта није овдје”, кондуктер је устао, подупријевши се руком о сједиште. „То би могао бити проблем за Вас.”

„Сачекајте секунд”, сјео је, „сјетићу се”. Међутим, није се могао сјетити времена када је дошао на станицу, а ни у који воз је ушао. *Ошказ ме засијурно чека*, помисли. Без плате неће моћи да плати кирију, а камоли дуг који му банка на нос набија већ читаву годину дана.

„А да се можда”, прекиде га Харон, „ваша карта не налази у устима?”

Упутио му је један од оних погледа због којих га је колега из канцеларије сматрао надменим. *Из којеј си ти нецивилизоване свињца изникао?*, помисли. Игнорисао је кондуктера. Имао је важнија посла. Ударио се по глави и тихо прошапутао: „Сјети се!” Да, сад се сјећа. Међутим, то нису била пријатна сјећања. Почео је да стеже кравату. Сјећао се кад га је шеф назвао рано ујутру да му каже да више не долази на посао. Све му се полако враћало. Газдарица му није допустила да на миру попије кафу. Сјетио се како је лупала на врата: „Кирија сутра, иначе летиш!”

Свеједно се почешљао, обријао и обукао. Полако, мрзовољно гурајући ногу за ногом са онолико воље колико је имао, довукао се до станице. Стајао је на жутој линији на којој је великим словима писало *Ојасносћ*. Чекао је воз... Петицу? Или Шестицу? Да, сјетио се, чекао је *наредни* воз, а кад се он спремао да успори и прими нове путнике, он је само ...

„Гдје сам ја?”, погледао је кондуктера. Врхови његових усана су се извили у злокобни осмијех.

„Гдје сам ја! ? !”, вриснуо је у нади да ће га неко чути. Било му је мука. Требало му је свјежег ваздуха. Руком је повукао одвратне засторе, откривајући комад зида, без икаквих назнака да се прозор некада ту налазио. Ноге су га издале, па се сручио на под.

„Пазите, господине, била би штета да упрљате то дивно одијело”, Харон му је пружио руку да устане. Међутим, само је пројурио поред њега и изашао из купеа. Тамо га је сачекао ходник, без прозора, прекривен старим тапетима, од којих су се многе ољушtile. И десно и лијево ходник је настављао да се пружа докле год су његове очи видјеле. У невјерици је стајао примјетивши да се нешто дешава са његовим ципелама. Полако су почеле да се стварају црне мрље, а затим је отпао дио лијеве. Његов сако је попримио тамнију боју. Ужаснуо се кад се мали жути црв појавио на њему, несигуран да ли је ту дошао из његове одјеће или из њега. Не би могао скренути поглед са ужаса који се одвијао пред њим, да му звук пуцања стакла није испунио уши. Старе, жућкасте сијалице на таваници су редом пуцале, допуштајући мраку да испуни ходник. Само је остала једна изнад њега. Харон је изашао из купеа, и стао испред њега.

„Је-јесам ли ја мртав?”, прошапута у страху са очима пуних суза, погледавши кондуктера.

ОГЛЕДАЛО

Овај пут, осмијеха није било на Хароновом лицу.

„Сви смо”, проговори кондуктер, док му се глас стапао са пуцањем сијалица.

Наймомена:

Харон - лађар у Хаду који је преузимао преминуле на обали реке Ахерон, али само ако су њихова тела била сахрањена и ако су имали новчић под језиком да илаће његову вожњу, и преко Ситије (Сити-кса) и Кокиџа доводио их пред врати Хада.

Тодор Ружић

Гимназија „Јован Дучић” Требиње

Ментор: мр Веселинка Кулаш

ПРИЧА О НАСИЉУ

Друџа наџрада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

„Драга мама, можда ће те занимати...” Ходајући ходницима школе, покушавао је да пронађе речи, али ништа што напише није било одговарајуће. Излази из школе, гледа у подок се труди да склопи реченицу која ће најбоље показати и пренети ове емоције.

Крећу према њему. Држе песнице поред тела попут пиштоља каубоја у филмовима Дивљег запада. Обично би био пажљив да не налети на њих. Освртао би се око себе стално, не би ли их бар једном избегао. Али данас је био окупиран писмом, превише удубљен у проналажење правих речи да ни размишљао о њима није.

Они би га увек нашли. Рекло би се да могу да осете његово присуство у кругу од пет километара. Као магнети који се споје чак и када их држите јако далеко.

Приближавају му се. У овом тренутку би већ бежао главом без обзира, али, и даље их не примећује. Један од њих га хвата за ранац и отргнувши га са његових леђа, привлачи му пажњу. Подиже поглед, па изненада добија песницом од другог дечака и пада на земљу. У том тренутку, главни и највећи у групи му прилази. Своје прсте, дебеле попут кобасица, скупља у песнице и започиње серију удараца, док остатак групе посматра и бодри свог пријатеља.

Док је на земљи, успева да пронађе речи за којима је трагао цео дан.

„Драга мама,

Окончао сам овај осећај празнине и патње. Коначно сам пронашао мир и спокој. Не криви себе. Желим да знаш да те волим. Ценим твој труд и знам колико се мучиш због мене. Надам се да ћеш сада моћи да имаш бољи живот.

Воли те твој син.

Скупља се све већа и већа група људи и праве круг око њих. Сви гледају. И ја сам гледао. Крупни дечак престаје са ударцима и гледа у рулу око себе са тријумфалним осмехом на лицу. Зној му цури са чела и једна девојка се залеће и грли га. Као да му честита на добијеној утакмици.

ОГЛЕДАЛО

Дечак скупља књиге и папире и устаје. Срећу нам се погледи. Некада се у његовим очима видео страх, љутња, сузе. Али сада - само празнина. Тамне очи без иједне емоције ме гледају, језа ми пролази кроз тело. Нисам му помогао. Увек сам налазио изговоре. Нисам желео да се мешам...

Нисам ни слутио шта ће се догодити тог дана када оде кући, у собу и орман свог оца и докопа се пиштоља. Није било туче у школи сутрадан. Ни дан после тога. Недеља је прошла, а њега није било. Посетио сам гроб свог деде неколико недеља касније и видео оно чега сам се плашио: његову слику оног дана кад је умро и пре него што је узео пиштољ у руке. Исти осећај ми је прошао телом као и тог дана, и једна суза ми се спустила низ образ, први пут после смрти мог деде.

Јована Јовановић

Економска школа „Нада Димић” Земун
Ментор: мр Снежана Обрадовић

THE STORY OF VIOLENCE

”Dear mom, it may interest you...” Walking down the hallways of the school, he was trying to find the right words, but nothing he wrote seemed quite right. He’s walking out of the school, looking at the floor while he tries to make a sentence that would best describe his emotions.

They’re heading his way. Holding their fists next to their bodies like guns of the cowboys in Western movies. Usually, he’d be looking around, just to avoid them for once. But today he was preoccupied with the letter, too sunk into finding the right words that he wasn’t even thinking about them.

They’d always find him. One would say that they can feel his presence in a circle of five kilometers. Just like magnets that come together even if you hold them really far away.

They’re getting closer. In this moment he’d be running away, but, he still doesn’t notice them. One of them grabs his backpack and tearing it off his back grabs his attention. As he looks up he comes in contact with another boy’s fist and falls on the ground. At that moment, the biggest one in the group comes closer. He puts his sausage fingers into fists and begins a series of punches, while the rest of the group cheers on their friend.

On the ground he manages to find the words he’s been searching for all day.

”Dear mom,

I’ve ended this feeling of emptiness and sorrow. I’ve finally found peace. Don’t blame yourself. I want you to know that I love you. I appreciate everything you’ve done for me and I know how much you suffer. I hope that now you can have a better life.

Love, your son.”

A bigger and bigger crowd gathers around them in a circle. Everyone’s watching. I was watching. The big guy stops punching him and looks at the crowd with a triumphal smile on his lips. Sweat rolls down his face as one girl jumps on him wrapping her arms around his neck, like she was congratulating him on a won game.

MIRROR

The boy gathers his books and papers and gets up. Our eyes meet. A while ago you could see fear, anger and tears in his eyes. But now, only emptiness. Dark eyes lacking any emotion are looking at me, and I shiver. I didn't help him. I always found excuses. I didn't want to mettle...

I didn't even think of what would happen that day when he gets home, into his father's room and drawer and gets his hands on the gun.

There was no fight the next day. Nor the day after that. The week had passed, and there was still no sign of him.

I visited my grandfather's grave a few weeks later and saw what I feared most: his picture and the date of the day he died even before taking the gun. The same feeling ran through my body as that day, and one ear rolled down my cheek, the first time after the death of my grandfather.

Jovana Jovanović

Ekonomska škola „Nada Dimić” Zemun

Mentor: prof. Tatjana Bakoč

СА ОЧИМА ИЗВАН СВАКОГ ЗЛА

Трећа наирада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Владислав Петковић се пробудио. Кроз прљава прозорска стакла не види се много, али рекао би да је и даље мрак. Сигурно није јутро, ма није чак ни зора. Да поседује часовник, знао би колико је сати. Али он га не поседује више. Заложиио га је прошлог месеца не би ли платио рачун у кафани. Сви дугови, на послетку, морају бити плаћени на овај или онај начин.

На његовом столу налазе се умрљани папири, неки напола згужвани, неки сасвим исцепани. Мастила скоро да и нема, мастионица је скоро празна. Погледао би у капуту да ли му је остала каква салвета, али зна да не вреди. Данима није изашао. Некада су говорили да живи као Верлен, од кафане до кафане, са празним џеповима и слабим "Еј, друже, дугујем ти." Сада, он не ради ништа сем што седи на прљавој постељини сатима, а они теку као минути, и размишља како би волео да може да не мисли ни о чему.

Владислав Петковић је некада волео да пише. Речи написане једва читким рукописом смиривале су га боље од алкохола, људског додира и ваздуха његове мале собе. Али ако је алкохол скуп, речи су још скупље. Настане се у десној хемисфери мозга, уселе се у коморе срца, а онда, као какав тумор, изједају изнутра. Кидају твоје месо, глођу кости као изгладнели пси и на крају те или претворе у прах или од твојих органа саграде фонеме, од крвотока слова, од мозга празнину и тада и сам постанеш реч.

Његова реч је "тамница". Тако кратка. Тако проста. Седам слова. То је све што је од њега остало. Сваки дан је исти, сваки месец, свака година. Селио се, да, мењао људе, мењао станове, мењао пера и оловке. Али исто је. Исто је када твој затвор није место, исто је када твој затвор није соба, исто је када је твој затвор особа. Исто је када си свој затвор ти. Од себе никада не можеш да побегнеш.

ОГЛЕДАЛО

Владислав Петковић се враћа у кревет. Иза његових капака нема звезда, нема трагова боја, нема више невиних даљина. Нема ничег сем мира. Спокоја. Катарзе. Нирване. Он спава са очима изван новца, изван људи, изван Земље. Он спава са очима изван сваког зла.

Анастасија Бијелић

Карловачка гимназија Сремски Карловци

Ментор: др Маја Стокин

ФАЛИ ЈОЈ МАЛО СОЛИ

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Посматрао сам је док игра уз омиљену песму и могу да кажем да сам се заљубио у њу. Опет, испочетка, исто као и први пут. Она није анђео на земљи, него ђавољи шегрт, сачињена од човекових најмрачнијих фантазија, узета право из Пандорине кутије и подарена лицем у којем видиш све што си икада желео са примесам твојих највећих страхова. Уђеш у собу и она те засени, потпуно те обузме. Боде ти мозак као најинтензивнија главобоља коју си икада осетио, али пожелеш је одмах пре него што заспиш и поново док завршаваш јутарњу цигару. Желим да је узмем целу, моја љубав према њој је превелика да би се преживела. Толико пута сам је видео и пожеleo да је узмем за руку и утопим је пажњом, али увек је заузета. Не могу да је кривим, тако то бива када ставите богињу међу вернике, стрепе да ће им побећи, па јој никада ни не дају прилику. Ипак, потпуно је слободна усред тог силног лудила, нико је не поседује јер то никоме не дозвољава, чека некога ко је достојан њене беспомоћности. Ја знам да јесам и горим од жеље да јој покажем, али тешко је кад сте као ја. Нисам пријатан и драг. Пун сам бодљи и пукотина, цео сам храпав и незграпан. Човеколик сам једино изнутра, али чини ми се да ових дана нико нема времена за унутрашњост. Мада, мислим да би она имала све време овога света да посматра моје бодље и опипава моје мекано срце, само када бих јој тражио. И хоћу, али не вечерас.

Ове журке нису за мене, превише је звукова, продорних и злих, и превише очију. Никада нисам волео очи странаца, али ове ноћи ми уливају специјалну врсту нелагоде. Све су на њој, прате сваки њен покрет. Сваки пут када оде по пиће, или тражи нову песму, видим их како се узнемире и крећу. Тако су тешке, а она је лака као перо, помера кукове као да је од воде, крши све законе физике док стоји ту, лагано скенира целу собу и опуштено пије своје пиво. Црвени одсјаји рефлектора јој плешу по фаци и рекао бих да је код куће у овом клубу са својим сестрама, злим вилама и сиренама које маме нас, усамљене и помало пијане морнаре, у нашу сигурну, али

ОГЛЕДАЛО

дивну пропаст. И боже, како је само дивна. Само гледам, осећам њен спокој. У рају сам кад ођедном видим нешто.

Не ђавола, већ његовог највећег непријатеља како се креће се ка њој. Упуштају се у неки разговор, вероватно у оне непријатне мале разговоре о томе како су и шта су јуче видели на телевизији. Ти разговори ми никада нису добро ишли. Често би људи отишли од мене када бих им рекао како сам. Полако почињу да се приближавају једно другоме и почињу да играју толико суптилно да и мени треба времена да приметим. Никада ми неће бити јасно како људи могу бити толико лагодни и флуидни. Вероватно им нико никада није дао разлог да не буду. Тешко ми је да гледам њене лагане кости како пуцају од додира овог грозоморног створа. Изгледају као да спроводе некакав болестан ритуал, плешу уз ритам толико тачно и посвећено да су језиви. Видим да га је зачарала и обузела, видим занесени поглед и очајнички осмех на лицу и не могу да га кривим, али љут сам. Не заслужује је. Изгледају добро заједно, то морам да им признам, али то не значи ништа, све лепе ствари су непоштене и зле, вежу те за себе лепим речима које се претворе у ножеве и игле ако се вежеш довољно чврсто. Примећујем да се двоуми, није сигурна шта да ради са овим великим и нападним створом који неће да оде од ње. Сигуран сам да га не жели, како би било ко могао да жели нешто тако агресивно и грубо? Није он за њу, нема никакву дубину, а њој треба неко ко ће се поистоветити са океанима који јој плутају по глави. Он је кишна барица. У најбољем сучају. Па да. Сигуран сам да јој неизмерно досађује. Само чека прави тренутак да измисли неки глупи изговор и оде од њега. Чекам је са раширеним рукама, спреман да се затрчи у мој загрљај и плаче и вришти и знам да ћу јој савршено излечити све ране пре него што их и сам нанесем.

Чекај, шта је ово? Не помера се од њега, мора да је држи прејак. Јадница, морам да јој помогнем. Ођедном схватим да ме ноге носе ка њима великом брзином и да моја лева рука тражи мали нож који сам понео вечерас као да сам знао да ће јој требати помоћ. Осећам своје срце како дивљачки лупа и тешко дишем док им се приближавам спреман да је спасим кад видим страшну и немогућу ствар. Видим како им се спајају усне, не могу да верујем, моја драга и та одвратна сподоба! Пустео је своје руке да иду по њеном телу, тако су похлепне, крећу се попут неких гротескних пипака. Упркос мом ужасу видим осмех на њеном лицу и тотално сам затечен. У том тренутку сам знао да је волим довољно да убијем и пливам кроз густу крв само да је спасим. Она је све. Сваки компромис и испуњена жеља, свака искра овога света и сва лепота у оштећеним стварима. Могао бих да је гледам заувек, волео бих да могу да трчим са њом, а не за њом кроз све ливаде њеног ума, а убеђен сам да

ОГЛЕДАЛО

је бескрајан и шарен колико и универзум. Никада нећу моћи да је дефинишем, она је мирис ружа и укус сланог мора на језику.

Она је мој компромис и моја испуњена жеља. Сада је отишла и то у рукама обичног смртника, не зна ни шта је однео. Осећам како се опет љутим, тако те ствари обично иду са мном. Прво креће плитко дисање, па не могу да смирим руке и следеће што знам је да опет морам да попричам са полицијом. Морам нешто да урадим, не могу да поднесем ову неправду. Крећем опет, сада ми је нож већ у руци, а сузе ми иду низ очи. Прилично сам сигуран да вичем, али не могу да чујем, музика је прегласна. Овај пут осећам кожу и месо, ко би рекао да је овако лако убити тако злокобно створење? Руке су ми клизаве, мора да је од крви. Принесем их лицу и пробам мало. И моја драга, мистична ђаволице са златним срцем морам ти рећи да сам мислио да ћеш бити много укуснија.

Сара Радуловић

XIV београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Владимир Милојевић

СВИТАЦ И СВЕЋА

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Тихо је. Светлост младог месеца лагано се пробија кроз ноћну тмину, завлачећи се у најскровитије кутке ноћних душа. У малој кући, при светлости свеће, млад, наизглед обичан човек довршава своје животнo дело. Свећа, свесна свог значаја, поносно прати сваку реч учртану у белину листа папира. Док се малени свитац ушуњавао кроз отворен прозор, аутор је наставио писање своје приче. Након краћег лета по просторији, радознали свитац спусти се на пишчев длан. Писац, очаран сјајем свица, по први пут остави своје дело и посвети сву своју пажњу овом маленом, чаробном бићу.

Воштаној свећи не беше свеједно. Осећајући се све више запостављено, почела је све јаче да сија. Пламен обасја читаву просторију и човек више није био у стању да види свица. Заслепљен лепотом светлећег створења, човек дуну у пламен свеће и са лакоћом га посла у неповрат.

Свећа је сада стајала у углу писаћег стола, сама и безвредна. Посматрала је човека који се занимао погледом пратећи свица. Лаганим покретом руке, дохватио је провидну теглицу са јаворове полице у углу просторије. Покушао је да зароби свица, да продужи лепоту и вечно задржи ово мало благо. Међутим, свитац је био бржи. Побегao је кроз отворен прозор остављајући човека над својим делом, у мрклом мраку.

Катарина Крстић

Гимназија „Светозар Марковић“ Ниш
Проф. Александра Вучевски Ђорђевић

O LEPOTI

Pohvala 2. BEOGRADSKOG OGLEDANJA

Ona je najlepše stvorenje koje je ikada hodalo ovom planetom. Gledam je kako ide kroz hodnike, lakog i gracioznog koraka. Njena duga plava kosa kao da upija svetlost sa svakim njenim pokretom. Izluduje me kako bi njene beskrajno plave oči prešle preko mene kao da ne postojim. Nikada me ne vidi. Ali ja nju vidim. Vidim je savršeno.

(Često maštam o zvuku koji bi njen vrat napravio kad bih samo... samo...)

Čak i u gužvi, među svim ostalim učenicima, ona se izdvaja. Njena lepota kao da zrači, izdiže je iznad običnih smrtnika. Ja sam nevidljivi smrtnik. Ona, najlepše stvorenje koje je ikada hodalo ovom planetom. Tako je oduvek bilo, ali ja želim više. Valjda toliko zaslužujem, nakon svih pisama na kojima sam proveo sate i koji bi završili u smeću, ili na dnu njenog ranca. Ali ona me i dalje ne primećuje.

(Krc! I bila bi moja.)

Nekako je uvek lepa. Bilo da je jutro ili kasna noć, vreme toplo ili kišovito, gde god da se nalazi, uvek je prelepa, savršena. Čak i kad je u svojoj sobi, u pidžami. Kao sinoć. Kosa joj je zavezana u punđu, veoma neuredno, i na licu od porcelana nema ni trunku šminke. Sedi i čita, dok je ja gledam kroz prozor.

(Njena bleđa koža bi se otvorila pod oštricom, i krv bi ukasila pod.)

Sedim na svojoj grani, i ne plašim se da će me videti. Plašio sam se prve noći. I druge, i treće. Zato sam i nastavio. Strah mi je smetao, a jedini način da ga se otarasim bio je da se naviknem. Grana je i dalje neudobna, njena soba uvek savršeno uredna, ona i dalje prelepa, a ja sam i dalje ja, samo što se ne plašim više. Bar ne u tom trenutku. Pravo uzbuđenje me obuzima tek nakon što ona zaspi.

(Ona ne bi ništa rekla. Samo bi uzdahnula.)

Gledao sam je kako spava. Njena usta su uvek blago razmaknuta, i mogu da čujem kako duboko diše. Zamotana je u svoje plavo ćebe, skrivajući svoje magično telo. Kosa je iza nje, pada preko ivice kreveta, kao zlatni vodopad. Mirna je. Na njenom licu nema naznaka života.

OGLEDALO

Jedino što je odaje jeste pomeranje njenih ramena i zvuci njenih blagih izdisaja.

(Oči su joj otvorene, uplašene i staklaste, uvek savršene.)

Potpuno sam opčinjen. Ležim pored nje, nepomično, i upijam sve, sve što mogu. Uvek zatvorim prozor za sobom. Smeta mi šuštanje lišća i zvukovi automobila, doduše udaljenih, kako jure preko praznih puteva. Pred kraj, uzimam njenu polaroid kameru da je uslikam. Zastajem na trenutak, gledajući sliku. Već imam gomile istih, ali svaka je različita, svaka označavu drugu noć koju smo proveli zajedno. Odlučio sam da ostavim sliku na stolu. Ona zasluhuje da zna koliko je divna, čak i kad toga nije svesna.

(Uhvatila bi moju ruku, snažno, zarila bi svoje nokte u moju kožu.)

Sledećeg dana, u školi, izgleda uplašeno. Kao da poskoči svaki put kad neko prođe pored nje. Oči ponovo prelaze preko lica, brže nego obično. U plavetnilu i popucalim kapilarima primećujem paniku, ali, sekund kasnije, prelazi u mir, kad vidi prijateljicu. Ponovo me nije primećila. Bes me ispunjava, i ne mogu da dođem do daha. Prethodno veče mi je bilo najlepše u životu. Kako može da me ponovo ne primeti?

(I onda bi se njena ruka opustila. I ja bih osetio kako je život napušta.)

Opraštao sam joj godinama. Svaki put kad me je pogledala, ali me nije videla, oprostio sam. Svaki put kad bi drhtavom rukom zgužvala moje pismo, pismo zbog kog nisam spavao prethodnih večeri, oprostio bih. Odužila bi se, puštajući me da je gledam kako spava, jer sam smatrao da je tad najlepša. Sinoć sam joj ostavio uspomenu. I ponovo sam ostao sam, neprimetan.

(I ležali bismo zajedno, samo nas dvoje, i to bi bila večnost.)

Mislio sam da je najlepša kad spava, ali nisam bio u pravu. Najlepša je sad. Oči su joj otvorene, široko, svo to plavetnilo me guta. Usta su joj otvorena, i jedna kap krvi je uspela da ih napusti, spuštajući se niz njen obraz, ostavljajući crveni trag. Ta kap pada na moje koleno, i ja se nasmešim. Dok joj sklanjam kosu s lica, vidim tragove njenih noktiju po mojim rukama. Ona stvarno jeste najlepše stvorenje koje je ikad hodalo ovom planetom. I sad je moja, samo moja. Zauvek.

Andrea Arsić

Gimnazija „Uroš Predić” Pančevo
Mentor: prof. Nevena Stefanović

ИГРА ЖИВОТА

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Пре неколико дана сам отишла код своје баке. Први пут у животу сам се заљубила и желела сам да она прва сазна за то. Причала сам јој о мојој симпатији, о томе колико ми се свиђа и колико га волим. У заносу сам је питала да ми прича о својој првој љубави. Погледа усмереног у даљину, у прошлост, из ње потече прича:

„Имала сам, можда, седамнаест кад смо другарице и ја отишле на једну игранку. Ја сам била тиха, повучена. Стајала сам по страни и једва чекала да пођемо одатле. У једном тренутку ми је пришао неки младић, згодан, висок. Имао је прелепе плаве очи, дубок, продоран поглед. Представио се и питао ме да плешемо. Била сам очарана. Једва сам успела да кажем да прихватам. Играли смо дуго, дуго. Прво једна, па друга, трећа песма и тако до касно у ноћ. Када се игранка завршила, он ме је испратио до врата, пољубио ми је руку и захвалио рекавши да сам му улепшала вече.

Мој отац је био један од имућнијих људи и одлучио је да ме пошаље на више школе да се образујем. Уписала сам гимназију, као и ти сада. Након неколико дана мог школовања срела сам њега. Само сам стала, нисам знала да ли да му приђем, нисам била сигурна да ли ме се још увек сећа. У једном тренутку се окренуо и видео како немо стојим и гледам у његовом правцу. Пришао ми је и поздравио, онако учтиво и са осмехом на лицу. Он је био завршна година, али нас то није спречило да се дружимо и виђамо сваког дана. Увек ми узме нешто па га ја, кобајаги, јурим, па крене да ме пољуби, а ја се измакнем. Тако смо се заволели.

Све је то било дивно док нису сазнали наши родитељи. Мене је отац исписао из школе, а њега је његов послао у манастир. Слали смо писма једно другом преко његове сестре. У сваком смо писали шта желимо да радимо када опет будемо заједно, како ћемо имати своју кућу, пуно деце, да ћемо се увек волети и да нас нико и ништа неће раздвојити. У једном писму ми је написао како ће да побегне из манастира и да ми се неко време неће јављати.

Прошло је, можда, две и по године кад је стигло писмо из престонице за мене. Било је од њега. Рекао је да је почео да ради и да је нашао стан. Звао ме је да идем код њега, али ја сам га одбила, јер су ме већ након пола године удали за неког из нашег села. Нисам могла

ОГЛЕДАЛО

против очеве воље, а он то као да није разумео. Тражио је да се види-мо. Нисам хтела, знам да би нам обома било претешко. Никада ми у животу није било толико мучно. Као да сам морала да заборавим на један део себе, на део свог живота. Пролазиле су године. Ја сам се преудала, родила децу, а од њега ни гласа. Нисам имала никакве гла-сове о њему, ни где живи, ни шта ради, да ли се оженио. Баш ништа.

Изашла сам са твојом мамом да се прошетамо у парку. Видела сам га како седи на клупи, али ми је требало неколико тренутака да раз-аберем да је то стварно он. Схватила сам да су године узеле маха. Није више било оног лепог, насмејаног лица, оног дивног погледа, ни усправног држања. Ничег. Постао је једва уочљива сенка онога што је некада био. Дуго смо причали. О свему. Продао је стан, па је живео у некој викендици. Како рече, стан му није био потребан да зврји празан. Кад је то изговорио, нисам више могла да суздржим сузе. Молила сам га да ме разуме. Зна да нисам ја крива због свега што се десило. Нисам хтела да буде тако. Желела сам све да му објасним, да му кажем колико сам га волела и колико га сада волим, али није хтео да ме слуша. Само је устао и рекао да је све прошло, да је крај, да нема назад. Рекао је да ће ме волети онако како нико никог није, заувек. А затим је, заувек и без трага, отишао.

Прошло је много година од тог сусрета, али није прошао ни дан да нисам помислила на њега. Временом је бол спласнуо, али није нестало. Често бих га се сетила, запитала се где је и шта ради, али ту би све престало. Он ми се никада није јавио, а ја нисам смела да га тражим.

Једном сам у поштанском сандучету, међу гомилом рачуна, прона-шла писмо. Нисам препознала ко је поштиљалац, па сам га одмах от-ворила не знајући шта да очекујем. У писму је стајало да је погинуо. Писало је како је покушао да спаси човека из пожара, али није успео. Цистерна са горивом за авионе је експлодирала и разнела и њега и све што је било у близини. Кад сам прочитала те речи, срце ми је пре-пукло, као да је престало да куца, као да се расуло. Пред очима ми је била само његова слика. У себи сам покушавала да чујем његов глас, њега како ми каже да ме воли и да ме никада неће напустити. Свуда сам тражила његове очи, његове плаве очи, које су сада заувек затво-рене. Желела сам само да се појави и каже да је све била једна велика шала, једна глупа игра. Схватила сам да то, нажалост, није била шала, али игра јесте. Игра живота. Игра коју смо ми изгубили, можда зато што нисмо знали правила или смо је само лоше играли. Али сада је крај, сада је стварно крај. Њега више нема и игра је завршена.”

Рада Новитовић

Гимназија Чачак

Ментор: проф Слободан Николвић

ОГЛЕДАЛО

У НОЋИ

Има дана када се осећамо као да смо у мраку, као да су нас прекрили ноћ и тама. Одувек сам се плашила ноћи. Када нам се чини да су нас проблеми савладали, ноћ и магла нам не дају да нађемо пут до њиховог решења.

Буди ме мамин плач. Сестра је доживела саобраћајну несрећу. Имам осећај да ми се сви мостови у тренутку руше. Покрила сам се јорганом преко главе у нади да све ово сањам.

Идем ка болници, а хиљаду мисли лете око мене. Лекари кажу да није у критичном стању, срећом, али да има тешке повреде. Не могу да дочекам да је загрлим.

Неколико дана касније, стање се погоршало. Сестра је изгубила памћење!

Када некако и успемо да се извучемо из те црне ноћи, прво наилазимо на маглу која нам мути разум и опет упадамо у лавиринт из ког не знамо како да изађемо. Покушајте само да замислите да вас рођена сестра не препознаје и не зна ништа о вама.

Сваког дана сам у болници, седим крај ње и причам неуморно. Требало је много мучних дана да прође док није почела да се опоравља и присећа. Моменат када је изговорила моје име ме је преплавио срећом. Више ништа није важно!

Увек морамо размишљати позитивно, јер се тада најлакше проналазе решења. Када из мрака изађу људи који нам пруже руку, тада схватамо да нисмо сами у шуми, да нисмо сами у тмини.

Сара Олах

Средња пољопривредна школа Зрењанин

Ментор: проф. Драгана Јовановић

ZOVEM SE PROMATRAČ

Noć se polako spušta, a sunce svim silama pokušava zagrijati zemlju pod mojim štapom, al' na izmaku je snaga. Puštam da mi posljednji zraci obasjaju lice, znajući da su to posljednji koje ću ugledati. Mrak polako, ali uporno guta sjaj dana, a prati ga bijeli mjesec... na njemu je da ovoj noći podari jezu i njome označi grad koji umire.

Navučem crnu kapuljaču preko glave i uzmem svoj štap, pa krenem polako prema usamljenoj kući, tamo na samom rubu nenaseljenog, nekad predivnog grada. Na mjesto mog posljednjeg zadatka.

Što ovdje radim? Očekujem neizbježno. Ovdje, ove večeri, dogodiće se smrt jedne, više ne tako mlade djevojke, a onda je moj posao ovdje gotov.

Što se dogodi s Koscem koji više nema koga otpratiti na drugi svijet? On umire. Pretpostavljam da je i moje vrijeme ovdje završeno. Prošlo je toliko ljeta od kada mi je dan zadatak da ljude u ovome gradu odvedem na vječni odmor. Sada je godina 2345, lipanj 23, 8 sati navečer. Danas, u ponoć, počinje moj posljednji zadatak. Bilo je i vrijeme da odem u mirovinu. I Kosci mogu oslabiti sa stoljećima.

Nazivaju me Promatrač. I ne čudim se zašto. Prošlo je 30 godina nakon posljednje smrti, od tada niti jedna duša iz grada koji mi je povjeren nije otišla na drugi svijet. A... oni koji su i ostali, odselili su se u druge gradove diljem svijeta, gdje su postali dužnost moje braće. Od tada sve što mogu jeste promatrati i čekati. Čekati...

Kada ljudi umiru, pred očima im prođe cijeli život. Znam to najbolje, najviše puta sam to vidio. Star sam, i vidio sam mnogo toga, no čega se to biće koje nazivaju Smrću ima prisjetiti u svome životu? Vidio sam kako se grade kuće, zgrade i brodovi. Bio sam tamo kad se podigao most.

Bio sam u onoj tamnoj uličici kada je na ovome mjestu prvi put ubijeno ljudsko biće. I odveo ga na stazu do vrata Raja. I nije bilo dana kada nisam nekoga odveo na jednu od dviju staza. Ali vrijeme je prolazilo, a broj se samo smanjivao i smanjivao...

Udarim srebrnim štapom po tlu, no on ne ostavi trag poput čovjekove cipele. Napravim korak, a iza mene se ne podigne prašina. No znao sam da neće, jer u materijalnom svijetu ne mogu ostaviti trag na način na koji ljudi mogu.

I korak po korak, polako, uđem u kućicu i ugledam staricu kako spava u sobi na klimavom krevetu. Sjednem na krevet pored nje i sjetim se se;

OGLEDALO

---

mlade djevojke duge, crne kose i plavih očiju koje su gledale u dušu. Jeste li se upitali što sam radio sve ove godine, dok nikoga nisam imao gdje odvesti? Motrio sam nju. Posljednju osobu kojoj ću pokazati put.

Skinem kapuljaču svoga crnog plašta. Večeras ću ga posljednji put obući. I sjetim se dana dok je sve još bilo dobro. Hm... možda dobro nije riječ koju tražim, već ispravno. Da... Dana dok je sve bilo ispravno i dok su brojna djeca trčala gradom, skrivali se po parkovima. A sada, dok mi misli kruže glavom i nastaju bljeskovi prošlosti, shvatim da mi je žao zbog jedne stvari. Oh, da sam ugledao dana kada čovjek nije umro od ruke drugog čovjeka. Zanimljiva su bića, ti ljudi. Razočarali su me mnogo puta, jer svi su mi oni mnogo više od dužnosti. Ubijati bez razloga. Započinjati rat za mir. Ponašaju se kao da im nisu podareni pamet i razum. Ali na kraju, fascinantni su. Na negativne i pozitivne načine. Gledati ih kako se smiju, plaču, ljute... Uistinu je nešto zapanjujuće. Jer me zovu Smrt, ne znači da to i jesam, isto kako ne znači i da ne mogu cijeniti ono što su ruke onih koje odvedem na drugi svijet napravile.

Bliži se trenutak njenog, a i mog, odlaska. Pogledam kroz prozor, a mjesec najsvjetlije što može osvijetljava put među zgradama i drvećem i polako, postepeno nestaje. I mjesec zna što će se ovdje dogoditi, rekle su mu ptice, vjetar i anđeli. Svi se stišasse u ovoj noći, pripremajući se na vječnu tišinu koja će u ovome gradu prevladavati. Neću reći da mi je žao, jer nije. Vidio sam u ovome gradu mnoge ljepote, ali i mnoge tragedije, bol, nasilje i strah. Uostalom, sve ima svoj kraj; ljudi, ptice, psi, zgrade... Pa i mi, kosci, i sama Zemlja.

I počne stari sat otkucavati ponoć, dajući mi znak da je kraj ovdje. I ustanem i pokrijem lice crnom kapuljačom, jer kakvo bi li strašno iskustvo bilo za čovjeka da uđe u Raj sa zastrašujućim prizorom moga lica na umu, koje nikada nije bilo namijenjeno ljudima da vide.

"Znači, ovdje sve završava", kaže starica, a njena se duša ustane iz tijela i pogleda me plavim očima. "Bojim se da je", odgovaram tiho, i ponudim joj ruku da se osloni o mene. Ne reče više niti riječi već mi se osmjehne, svjesna da je za sobom ostavila trag i da je vrijeme za odlazak.

I takav je kraj posljednje priče. Posljednje priče jednog čovjeka, jednog grada i jedne Smrti.

Ema Čolaković

Gimnazije „Andrije Mohorovičića” Rijeka

Mentor: prof. Vesna Brala

PUT U ZLATNI SVET

Vetrokaz mlatara rukama i svađa se sa severcem. Sanjivi pupoljci zevaju. Beličaste latice plešu po žalosnoj, mladoj travi. Rosa gmiže. Kišne gliste uvijaju se. Umorni puževi uzdišu. Magla se diže uvis i polako isparava.

Kiša sipi. Hodam i ćutim. Tišina je svuda, samo samoća u mojoj duši zavija. Čizme upijaju blato i mršte se. Sedim na stanici, naslućujem smrt. Prijećam se okrutne prošlosti, Ulazim u autobus. Stojim i ćutim. Ljudi me gledaju i okreću glave. Silazim. Koračam do sledeće stanice i tako svaki dan. Novi drugari mi se raduju, a mene boli detinjstvo. Ne pričam im o osnovnoj školi niti o mojim prijateljima. Strah od izdaje ne napušta me. Nema mira, nema slobode! Pričamo, smejemo se, a mirisi me vraćaju u zemlju čuda. Stidim se što se i dalje nigde ne uklapam. Šta me to čini drugačijom? Osećam nemoć da iskažem sva svoja osećanja. Istina će isploviti jednom, ali pitanje je kada. Slike su mutne, a boje razlivene. Suze spiraju lepe uspomene, a ostaje bol u grudima koji se širi i otvara rane. One neće zarasti. Stari ožiljci nestaju, stvaraju se novi. Život svakog čoveka slepo prati njegovu sudbinu. Sudbina ne može da živi bez sećanja. Ona su duboko urezana u kamenu ploču. Tama se bliži. Časovi se završiše. Saobraćaj je bio prohodan. Stigla sam na vreme kući. Legla sam, razmišljajući o sopstvenoj budućnosti.

Bog joj pokaza put i ona krenu. Vidim svetlost. Prilazim joj. Paf! Sedim u vozu. Grlim svesku sa pričama i plišanu kornjaču. Klackamo se. Sedokosi čiča kašlje. Šešir nasred glave mu stoji kao neko brdašce. Briše naočare. Puši lulu. Čini mi se da se ceo vagon dimi. Zelene oči ne izgledaše dobroćudno. Debela žena sa koferima, spava naslonjena na prozor. Tamnoputa dečica gađaju se papirićima. Uplakana devojkica sede pored mene. Plače, plače i ne prestaje. Izvadim papir i pišem pismo roditeljima. Ne znam odakle da počnem.

„Dragi mama i tata, ovde ima mnogo dobrih ljudi. Nadam se da ste zdravi. Ne verujem da ću se vraćati kući. Nemojte da se sekirate. Volim vas.”

Prijećam se. Događaji se nižu kao perle. Spavala sam na času. Ogovali su me i smejali su mi se. Anja je crtala po klupi mačije oči. U hodniku smo pričale o lavirintu. Nema izlaza! Rančeve su nam šutirali naokolo. Čupali su nas i plašili. Urlali su, lajali su, vrištali su. Zvučali su kao drekavci. Bacali su nam jakne u kantu. Gde si tata tada bio da me braniš?

OGLEDALO

Plakala sam. Vredali su me. Mama, zašto mi nisi verovala? Mislila si da preterujem. Tugovala sam. Bože, oprosti mi! Ako sam počinila i jedan greh, pošalji me u pakao da izgorim. Od mene će ostati samo prah. Vetar će ga razneti i znaće da me nema više. Smrt je užasna. Da li sam još uvek ljudsko biće? Odgovor mi je došao sa neba. Ne razumem ga, ali ga prihvatam. Deca su teret roditeljima. Nastaviće da žive onako kako im je milo. Ja neću.

Moja duša me napušta u potrazi za boljim mestom. Nedostajće mi ovaj nesavršeni svet. Rastajem se sa stvarnošću! Ružičasta kugla tone u san. Oblaci se raširiše, a zlatna sloboda me obgrli.

Danica Petrović

Medicinska škola Beograd
Mentor: prof. Jasmina Žujović

ŠARENILO MOGA GRADA

Srebrenik je mali grad, sa svega par hiljada stanovnika. Koliko god danas ljudi bili slični, živjeli brzim tempom i žurno hodali malim vijugavim ulicama, jednom sedmično oni uspire i počnu razgledati ljude i prostor oko sebe. Mora da se pitate koji je to specijalan dan. Zašto je toliko poseban? Odgovorit ću vam. To je utorak. U Srebreniku se tada održava pijaca.

Ukoliko prošetate i uspijete se probiti kroz masu ljudi koja stoji na ulazu pijace, vidjetćete gospodina romske nacionalnosti kako cupka sa noge na nogu i viče: „Marka germa, marka opaljači, navali narode!” Skoro niko ne bi obratio pažnju na njega, osim onih kojima bi zasmetao njegov zvonki glas. Do njegovog štanda uvijek, ali uvijek stoji mali dječak, tamne neuredne kose sa fesom na glavi koji valjda nešto pjeva. Govor mu je nerazumljiv, a lice prljavo. Nakon ovog prolaza, kada uđete na pijacu, oči vam zastanu i ne znate kamo biste krenuli. Pred vama se nađe štand sa izobiljem voća, povrća i raznovrsnim potrepštinama. U čošku, ispred žutog kombija sjedila bi jedna starica, a ispred nje „štand” koji je u stvari bio naopako okrenuta kutija. Na njemu poredane, njenim staračkim rukama, ispletene, vunene čarape.

Gledam tugu u njenim očima dubokim tamnim očima koje gledaju u jednu tačku. Zamišljena je, a njeno izborano lice kao da nema izraza. Ipak sva tako pogrbljena, odašiljala je neku energiju koja me privlačila. Zamišljala sam je kao mladu razigranu djevojčicu, kakve je, sigurna sam, bila prije. Na njenom čelu nije bilo bora, ali oko njenih usana svakako jeste. To mi je bio znak da se nekada davno smijala, a ne mrštila. Taj trag osmijeha skroz je izbljedio i skoro nestao sa njena lica. Željela sam vidjeti još jednom veseli osmijeh te starice. Prišla sam joj i pitala „Mogu li dobiti jedne smeđe čarape?” Uspjela sam! Osmijehnula mi se. „Naravno, lutko.” kimnu mi glavom. „Za koga su?” radoznalo me upita. „Za moju nanu” brzo izustih. „Evo izvoli”, doda mi vrećicu, a ja joj dadoh novac. „Izuzetna je tvoja nana što ima nekog da mu se raduje”, reče starica sa najtužnijim glasom koji sam ikada čula. Konačno sam sve razumjela. Uzrok njene tuge bila je njena samoća. Nije imala nikoga da je zagrlji, osmijehne se ili čestita Bajram. Ništa joj nisam odgovorila, ali mislim da joj je moj osmijeh sve rekao. Žalila sam je, ne zato što je sama, već zato što je usamljena.

OGLEDALO

Tužno je to što nova starica sjedi u ćošku, a niko da je pogleda, a pogotovo da primijeti njenu tugu i žalost. Potresla me je njena usamljenost. U meni su se probudile neke duboke emocije. Suosjećala sam sa njom. Po glavi su mi se vrtjele jedne te iste slike. Počela sam zamišljati sebe u dubokoj starosti. Bojala sam se da ću završiti kao ona. Izgubljena u svojim mislima i emocijama koje su se uzburkale i skoro eruptirale kao vulkan vrele lave, primijetih djevojčicu. Nije imala više od osam godina. Držala se za majčinu suknju pažljivo prateći svaki njen pokret kako je ne bi izgubila u masi. Bila je vesela, smijala se. Nije bilo razloga njenom osmijehu, već je to bila ona nevina dječija radost koju sam davno prestala osjećati. U tom momentu sam osjetila tračak ljubomore, jer sam i ja željela zaboraviti na sve brige i okrutnosti ovog svijeta.

Djevojčica ulovi moj pogled, pa se odmaknu par koraka unazad kao da se uplaši. Slučajno nagazi na staričinu nogu i pade. Starica se trznu, pridiže se i pruži ruku djevojčici. Tada kao da vrijeme stade. Njihovi pogledi su se sreli, a usne djevojčice, koja je do tada nešto govorila, ostale su napola otvorene. Imala sam osjećaj da su se tada njihove duše spojile. Starica je gledala u djevojčicu sa takvom blagošću i milošću u očima kao da je ona bila ogledalo, prozor sa pogledom na prošlost. Starica je u njoj vidjela sebe. Tako je ona izgledala prije sedamdeset i kusur godina. Tako se ona nekada smijala, radovala životu i držala majku za ruku. Sada je njeno vrijeme prošlo, proteklo kao rijeka. Djevojčicina majka je prišla, uzela svoju kćerku i otišla. Starica ju je samo ispratila bolnim pogledom. Kada je majka odnijela djevojčicu kao da je otkinula i ukrala jedan dio njene duše.

A šta se desilo sa posmatračem ovog događaja? Posmatrač se zapitao da li je bilo šta vrijedno njegovog tugovanja. Shvatio je da je on samo dijete koje se još uvijek može sakriti u majčinom krilu i da će ga ono zaštititi od svega. Nijedna stvar nije vrijedna suza jer život je jedan i ne treba ga prokockati već maksimalno uživati u njemu, ostvariti svoj cilj i ispuniti misiju za koju smatramo da smo stvoreni. Svako od nas ima svoju svrhu i nije bezvrijedan. Posmatrač je shvatio da njegove brige nisu velike i da se sve može popraviti. Otišao je hladne glave i toplog srca.

Amra Garčević

Mješovita srednja škola Srebrenik

Mentor: prof. Almira Zahirović

ЧОВЕК У ПРОЦЕСУ

ПРОЦЕС ПРВИ

Кукови му пропадају кроз неудобан наслон, а душа му је већ у ногама. Зато и не може да устане. Знојави дланови нервозно му се клизају по дрвеним дршкама фотеље. Не зна које је доба дана, а камоли колико је сати. Ова бела, флуоресцентна светла заменила су му и сунце и месец. Огромним, разрогаченим, ружичастим кликерима прати сваки звук, сваки шапат, урлик, тресак, плесак, врисак, јецај, сваки иоле људски звук, мада не воли да се ограничава. У својој соби има бубашвабу која га мучи већ неко време. Мршти се при самој помисли, борајући већ наборано чело и скупљајући своје проседе неуредне обрве. Досада, проклета! Сигурно му сада копа по стварима, лепетајући својим малим тврдим крилима од радости што напokon може да му узме све што има, напад! Мисли и мрмљања прекида му шкрипа врата. Оједном, крици постају мало јаснији. Човек у белом, заједно са блеском светлости, улази у просторију. Мирно газећи тешким клонпама, пролази поред њега и седа на фотељу преко пута, спуштајући на сто пред њим малу, пластичну чашу у којој нешто звекеће: „Како сте данас, господине М?“ Доктор чека одговор, али очи пацијента остају прилепљене за нови предмет. Из чаше излази бубашваба.

ПРОЦЕС ДРУГИ

Новим, лакираним ципелама гази по влажном, гњецавом земљишту. Киша пада. Ужасан клише, помисли, да на овакав дан пада киша. Чак и сам Бог – рекли би неки – плаче. Па како и не би, оваква несрећа и туга. Туга. Не знам. Не осећам тугу. Прво је био шок, али сада... не знам. Све то кукање, лелекање. Забога. Сада само покоји јецај и мирно лупкање капљица о тканину кишобрана. Сада само осећа празнину у плућима када треба да удахне, а уместо издаха – уздах. И блато под ђоном, што му се лепи и одлепљује од дна ципеле сваким кораком. Жене испред држе се за рамена, теше једна другу. Мирис тамјана и монотono певање свештеника. Нема

ОГЛЕДАЛО

снаге да стегне кишобран у руци, али како је име његовог оца напустило уста свештеника, тако су се цела небеса срушила на његова рамена. Сваки последњи сиви облак. Окреће се да нађе мајку, али јој не види лице, већ црну мрљу. Земља удара о дрво, први, други, трећи пут и маса несрећних људи наставља да се креће.

ПРОЦЕС ТРЕЋИ

Лежи и размишља о свом животу. Серији проклетих несрећних случајева. Али, не више! Данас, од данас, све се то мења! Данас је био у општини и предао последњи папир за промену имена. Зашто? Цео живот је проживео као Н. Н. и – шта сад? Под тим именом треба и да умре? Не, не, родио се сам, умреће сам, даће ново име себи – сам. Звучи блесаво, сигурно, али ово је једини смислени излаз за њега. Не самоубиство – то је напросто глупо. Зашто би се селио? Којешта! Толико му је требало да дође до овог смештаја, не сели се, макар морали да га износе из стана на мадрацу. Његовом помало смрдљивом и старом мадрацу, али ни мање ни више његовом! Како ли је изгледало то, пита се. Први пут кад је био спуштен негде? Не испуштен. Спуштен. У мајчине руке, чије лице никада није упознао нити додирнуо, барем не да се он тога сећа. Како би било све другачије, само да га је мајка још неко време желела у свом наручју. Тада сигурно не би постао Н. Н. Никад. Али за месец дана (и то административних, а негде око годину дана у људским размерама) биће сам свој човек, у сваком смислу! О, да! Неће он више бити ничија земља. Биће своја! Сакупио је све папире, и, јесте да су га гуркали од шалтера до шалтера, али, ето, ту је. Слобода, слатка слобода! Само да га виде све те васпитачице које су га малтретирале и сви учитељи који су урликали на њега и сва та деца што су се смејала из сваког разлога којег су се могла сетити и она девојка коју је волео, али га је преварила и онај друг, који му није ни био друг. Тек ће те видети свет, стари мој!

И у том тренутку опште радости и весеља, она пукотина на плафону његовог малог стана се отворила и ту је остао да лежи. Н. Н.

Теодора Анђелковић

Шеста београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Олгица Рајић

ДАЛЕКО

Његова етерична појава још увек ми пролети под капцима болним и сувим од несна. Иначе нисам склон ни реанимацији утисака ни несаници. Али ово је чак и другачије – утисак лови мене, мимо моје воље блесне у мраку као светиљке крај пруге при поласку са станице – прво полако, па брже, па још брже, до тренутка стапања. Да сам неко други, ко уме желети, пожелео бих да се вратим. Нисам склон враћању. Ни задржавању. Игде.

За овог што јесам, ти тренуци у возу нису мање вредни, мање метафизички од оног у коме сам изашао из аутобуса у тосканску зору и мирис мора или од првог босоног газу у топли Манарола песак. Први дан на плажи угледао сам то биће, фатаморгану, мит, тачније, ход сам угледао, ход какав је имао отац и нико други на свету, а на свету има много слично ходајућих. Ход немаран, ход кривих ногу, које се вуку земљом као да су оковане, као да су Сизифове, као да већ стотинама година иду истом линијом – а опет и ход сигуран, страشان и јасан ход. Заиста смешне ствари дају се видети на овом свету, где неко може прећи хиљаде километара, доћи у овакву полупусту насеобину и угледати тај ход давно почившег оца. Прошао је крај мене не погледавши ме, не подигавши погнуту главу, не трепнувши. Добро је, помислих. Сутрадан ме поздравио као да се знамо толико добро да не морамо много ни да причамо, а да ипак ставимо до знања да смо свесни оног другог. А били смо. Не само зато што смо били једини на том делу плаже, то ме никад није омело у томе да не будем нарочито свестан људи, него тако, били смо. Италијан је вукао за собом штап за пецање у левој руци, а у десној је држао цигарете. Након тог испод гласа изговореног „Buongiorno”, опет је прошао крај мене, али само до мање стене на средини плаже. Рибар, помислих. И црн је као рибар. И руке огуљене. Иде да пеца. Но он се попео на ту стену не да би пецао – него да би штап бацио у воду. Па добро. Људи чине штошта. Ко зна како и зашто. Ја не знам, и никад не питам. Вратио се и сео близу мене, али ближе води, тако да сам му гледао леђа и део лица, кошчатог и црног. Као да је чуо моје мисли о две ствари у његовим рукама, од којих је сада имао само једну, рече сада јаснијим и лепим италијанским:

„Хоћеш једну?”

Узех, не знам зашто. Личиле су на „Дрину” без филтера.

„Јеси ли убио некад човека? Или рибу?”

„Ни једно ни друго”, одговорих.

ОГЛЕДАЛО

Навика дугогодишњег луталице, да не кажем путника, у мени, казивала ми је да човек има педесет четири или пет година, да нема жену, а можда ни децу. Чекао сам да ми сада исприча причу о убиству, јер ми одједном више није лично на рибара него на окрут-ног кољача, човека који нема шта да изгуби јер ништа и нема, да, то је то, лице тамно са две-три дубоке бразде, и очи црне, непрозирне, руке мршаве али јаке, неуморне и неумољиве. Зашто да не? Људи чине штошта, па и говоре најмрачније тајне непознатом човеку на плажи. Али више ништа није рекао.

Тек кроз пар дана, када су се речи повезале у ток тако да им се не зна почетак ни крај, као што не можете тачно да одредите ни кад почињу јутро или ноћ, саслушао сам причу која и јесте и није прича од човека који и јесте и није рибар. Сабљарка је била огромна, а борба фантастична. Мислио је да неће преживети, на пучини, сам, стар. Али баш у тим тренуцима када човек већ више не рачуна на живот, а зна да ће смрт свакако доћи, нека необјашњива сила чини га спремним на све, јачим но што је иначе. На крају су обоје гледали у небо, изнемогли. Сабљарка се крај њега трзала све слабије, као и његово срце. Пре него што је схватио шта ради, вратио ју је у море. Није убио рибу, али није ни човека.

Пред полазак, упитао ме за име.

„Гвозден”, рекох.

„Одакле си?”, проговори он чистим српским језиком. Иначе би ми ово питање сметало, али растанак би и овако и онако уследио кроз пар тренутака.

„Србија”, одговорих, знајући да је то толико непотпун одговор да је безмало лаж. Рекох: „Србија”, да, мада знадох да је то исто што и било које друго место на планети, да је моје име као и друго, да нисам део ничега и да све то није важно. Србија. Гвозден. Сугласници, самогласници. Ипак их казах.

„Петко”.

„Adio, pescatore”.

Не, не треба стајати, стати у једном месту, у једној тачки, у једном утиску, понављати непоновљиво. Што је прошлост, нема га више. Ближим се Словенији, скоро да осећам мирис новог тла и нове зоре, али већ и једнолични призори који промичу иза мог одраза у прозорском стаклу односе умор из мојих очију.

Дино Кратовац

Гимназија „Пиво Караматијевић” Нова Варош
Ментор: проф. Николина Стјепановић

ŽIG

U malu salu ulazi sledeći čovek. On se na tren zaustavi pred vratima kako bi osmotrio čoveka što je pre njega u sali bio. Pažljivo ga odmeri, od glave do pete, no na njegovo zaprepašćenje ne ugleda čoveka. On tada shvati. On gurne tu žigosanu ljušturu na pod i čim se svi sjatiše oko nje, on se dade u bekstvo. On se spasio.

Prethodne noći legao je u krevet van sebe od sreće. „Ja sam izabran, ja sam izabran“, s ushićenjem je mislio, zaboravivši da će i ostali biti podvrgnuti istom tretmanu. Svi će biti žigosani. Tako je vlast odredila. Kakav je to zapravo proces? Koliko traje? Da li ti lupe žig i potapšu te po ramenu, tako odjedared da nije bilo vremena da se opasuljiš? Ne. Taj proces traje mnogo duže. Tačan vremenski period ne znam, ali to i nije od tolike važnosti. Istorija sveta je puna ludosti i gluposti, koje se ponavljaju odvajkada, pa nema svrhe znati vreme trajanja žigosanja. Kao da bi se ljudi koji imaju vremena na pretek opasuljili. No, hajde da nastavimo.

U ranu zoru, sjatilo se čitavo stanovništvo ispred zgrade javnog beležnika. Napolju ili unutra, svi počеше sređivati specifičnu papirologiju: „Lična interesovanja“, „Detinjstvo u ne više od tri srednja pasusa“, „Vrline i mane“ i tako dalje. Kako je ko završio, prelazio je u sobičak, seo bi na stolicu tako da gleda pravo u kamin, prethodno dajući javnom beležniku svoje papire. Javni beležnik ih je bacao u vatru i niko nije smeo izaći dok vatra potpuno ne bi progutala papire. Naš čovek se na kraju tog dana smestio u krevet i krajičkom oka spazi malu drvenu ptičicu na noćnom stočiću. „Što bih ja stavio ovako nešto na moj noćni sto“, pomisli. Njegova žena uđe u sobu i legne pored njega. „Je li sve u redu?“, upita je. „Zašto ne bi bilo?“. „Pa, odmah si legla u krevet, nisi sela na prozor i čitala“. „Mili moj, sigurno bih se sećala da radim nešto tako luckasto.“

Topli, sunčani dani su bili ispunjeni mukotrpnim učenjem za niz testova. Ljudi su većinu vremena provodili u kućama, a i kad bi izašli, tad bi svršavali svoje druge poslove ili bi se u grupi ispitivali. Ovi testovi su predstavljali poslednji korak ka žigosanju i bili su podeljeni na: test celokupne istorije, geografije, zakona, kulture, politike, privrede i poljoprivrede zemlje. Naš ih je čovek svetski rešio, kao i njegova žena. Njih dvoje su uspeh proslavili u euforiji dosad nikada poznatoj njima dvoma; pevali su, plesali, uzvikivali imena i postignuća svoje zemlje, kao da su samo te reči mogle izaći iz njihovih usta.

OGLEDALO

Sudnji dan. Žigosanje. On beži koliko ga noge nose i nije se osvrnuo dok sa ženom nije pobjegao odatle. Oni sada žive pošteno, srećno i spokojno, u malome selu. Njegova žena je otvorila biblioteku, a uveče čita sedeći na prozoru. On je posle nekog vremena najzad skupio hrabrosti da prodaje svoju rezbariju.

Zovu se Aleksa i Ana.

Tamara Aralica

XII beogradska gimnazija Beograd

Mentor: prof. Ružica Medaković

Шездесет
година
Завода
за уџбенике

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
Обилићев венац 5, 11000 Београд
Инфо центар 011 3051 999
www.zavod.co.rs

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА III

---

2. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ ЕСЕЈ

Јана Маровић, Бубамаре

(ТРЕЋА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ЛИКОВНИ РАД)

Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд

Средња ликовна школа „Петар Лубарда“ Цетиње

Ментор: проф. Горан Секулић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ОГЛЕДАЛО

Прва наџрада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Огледало лаже. Оно не показује какав си изнутра, то мораш сам увидети.

Хеј њи, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Да ли видиш младог, здравог и перспективног младића, наследника очевог богатства, са лепом будућношћу пред собом, коме су сва врата отворена? Пустите ме да погодим. Не видиш ништа од наведеног, видиш љуштину онога што је некада био човек, велику празнину. Видиш њу. Само њу и свакога дана њу. Сваку њену црту лица и модрицу на њеном лепом лицу. Чујеш њене тешке удицаје сваким својим кораком и привиђа ти се њен очајнички плач сваким откуцајем срца. Невин си. Суду се допала сладуњава прича твог адвоката. Суду си се допао ти, и допао му се новац твог оца. Био си пијан те вечери. Она, она је била само још једна девојчица у твом животу. Али ти си био њен последњи, њена последња зла успомена. Сада ће и она бити твоја последња зла успомена. Обдукцијом је утврђено да није било силовања, већ само пребијања, и умирања од последица пребијања. Никома неће недостајати. Није имала никакву породицу. Али је била људско биће. И ти си био људско биће. Сада више ниси. Сви су се помирили са пресудом. Сви знају да си невин. Исто тако, сви гледају у тебе са презиром, сви они знају твој грех. И ти си тога свестан. Највише те мучи то што ће ти огледало свакога дана показивати сву раскош твоје примитивности. Никада нећеш наћи адвоката или судију који ће те начинити невиним у сопственим очима. Ти, необуздана звери, никада нећеш, ни за сав новац овог света, купити назад своју душу. Твој грех је пожуда и не можеш му побећи.

Хеј њи, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Заиста, шта видиш? Да ли можеш видети целу своју фигуру у огледалу? Да ли видиш оца троје деце и супруга једне предивне жене? Пустите ме да погодим. Видиш људску машину за обраду хране. Не, за уништавање хране. Видиш само свој превелики желудац кога Бог не би могао напунити. Видиш сопствену жељу за физичким задовољством. Пријатељима се представљаш као гур-

---

ОГЛЕДАЛО

ман. Не, ти ниси гурман. Ти си створење чија је алавост већа од његовог желуца. Не смета људима твој облик, велики стомак, глатки округли образи и подбрадак. Људима смета твоја неутољива глад и твоја немогућност да волиш. Свет те види као безосећајног прождрљивца. И никада нећеш моћи да погледаш супругу у очи јер ћеш тамо видети куварицу. Увек куварицу и само куварицу. Никакве емоције. Јер ти ниси емоционално биће, већ само још један продукт метаболизма друштва. Твој грех је прождрљивост и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Да ли видиш успешног банкара и трговца, врло успешног у послу којим се бави? Пусти ме да погодим. Видиш олупину онога што је некад био човек, видиш створење пуно споља и празно изнутра, видиш особу дубоког џепа и плитког морала. Видиш човека који је власник станова, кола, јахти, али не и своје части, свог достојанства и своје речи. Видиш све оне породице на чији рачун живиш, једеш, пијеш, дишеш и постојиш. Видиш слику робовласника са кредитном картицом у рукама уместо бича. Људи те просто обожавају, тебе, твоје прославе и журке, а пре свега твој новац. Оно што изједа тебе, изједа и њих. Само ти је он довољан. Без њега си ништа. Али ти немаш већинско власништво над својом судбином. Има га ђаво, и за сав новац који имаш не би га могао откупити. Твоје богатство се изражава у милионима, које немаш, који имају тебе. Ти не вредиш милионе. Ти не вредиш ни пребијене паре, нити ћеш икада вредети, ти лешинару људског друштва. Твој грех је похлепа и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Да ли видиш себе? Да ли видиш средовечну госпођу, мајку и супругу, са лепом прошлошћу иза себе. Пусти ме да погодим. Видиш свој допринос људском друштву, породици, самој себи, резултат свог рада. Тако је. Не видиш ништа. Дело чини човека, а ти си, дакле, мизерна и безначајна. Ти не постојиш. Твоја мотивација ти је испод колена. Не, испод скочних зглобова. Ти си прикована као ексерима за кревет, двосед и фотељу. Ти немаш никакву жељу за животом. Не можеш се сакрити од своје кобне судбине. Ти чак ни не желиш да се кријеш. Када си последњи пут прошетала градом? Зар је битно? Ионако само бројиш дане. Твој грех је лењост и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Да ли видиш младића који ће сутра устати, отићи на посао, вратити се кући и наставити са свакодневним животом? Пусти

ОГЛЕДАЛО

ме да погодим. Видиш младића који ће сутра устати и отићи на одслужење двадесетогодишње казне за тешко убиство. Тако је. То је реалност, и ти си тога свестан. Твој је последњи дан на слободи, па ћеш упознати пакао. Нећеш. Већ си га упознао. Довољно је страшно допустити бесу да те обузме и управља тобом, теби никаква казна није потребна. Да ли тако мисли и окружни судија? Не бих рекао. Ниједан затвор овога света није раван ономе кроз шта си ти прошао, зар не? Одузети живот човеку. Свесно убити људско биће, нечијег сина, брата и оца. Како живети после тога? Једноставно, не можеш избрисати из сећања последњи поглед јадног човека кога си лишио највећег поклона природе. Са њим ћеш се будити, спаваати, јести, пити и живети до краја живота. Макар убио још хиљаду људи, овај јадник ће ти господарити умом, пре свих других. Желиш да продаш душу како би га заборавио. Нећеш. Касно је. Нико је не жели купити, ни ђаво лично не жели твоју безвредну душу. Желиш да побегнеш из затвора? Пробај, можда ћеш и успети. Желиш да побегнеш од њега? Нећеш. Он ће те прогањати читавог живота, свакога дана он ће бити анђеол на твојем рамену, на твојој савести. На крају пута биће он, анђеол послат са небеса да закуца последњи ексер у ковчег грешника. Он. Само он. Твој грех је гнев и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Да ли видиш домаћицу средњих година која је поносна на успехе свог супруга? Пустите ме да погодим. Видиш супротно, зар не? Признај! Колико си пута пожелела да заврнеш врат човеку који са тобом дели постељу, који је отац твоје деце? Зар толико далеко сеже твоја мржња? Да ли је стварно твоја подсвест толико црна? Не можеш поднети његов успех? Желиш и ти такав успех? Желиш да људи упиру прстом у тебе? Ниси задовољна тиме што си жена и мајка, хоћеш још. Твоја себичност ти не дозвољава да поштујеш туђе. Зато ћеш увек бити само мрачна сенка свог супруга. Твоја завист ће бити његова најцрња сенка. Једино ће она каљати углед тог човека. Да ли ћеш икада бити срећна? Не бих рекао. Теби је срећа страна, и увек ће бити. Твој грех је завист и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало? Славу? Гламур? Холивуд? Лепоту? Новац? Све од наведеног? Пустите ме да погодим. Ништа од наведеног, драга моја глумице, диво и идоле читаве генерације. Твоја физичка лепота је маска, зар не? Сва експлицитност твоје појаве је илузија. Сва луцидност твоје гардеробе је само чаршав бачен да покрије распадути леш. Али чаршав ту не помаже. Леш и даље смрди. Тона шминке те чини апсолутном краљицом сета, подијума, телевизије, инстаграма и све-

---

ОГЛЕДАЛО

та. Шминка може решити те проблеме, проблеме спољашњости. Поједи мало шминке, можда ћеш бити лепша изнутра. Тако си пуна себе, али жмуриш пред огледалом. Жмуриш отворених очију, како не би видела реалност. А реалност је, драга моја, твоја унутрашња одбојност, која вишеструко надмашује твоју физичку привлачност. Читав си дан окружена огледалима. Твој лутајући поглед проматра твоју лепу косу, лице, груди и тело. Он се понекад зауставља, али никада на очима. Не можеш погледати у своје очи. Плашиш се шта ћеш тамо видети. А видећеш, драга моја, оно што сви виде. Оно чега ти ниси свесна. Можда ћеш видети илузију своје личности, љуштину онога што је некада била невина девојчица, а сада је врећа за физичко задовољство широких народних маса. Можда ћеш видети отелотворење ђавола. Када би бар на тренутак видела сву најгору људску прљавштину и пепео наталожен у твојој души, зажалила би за свим особама које си шиканирала и малтретирала годинама. Своје време трошиш на погрешне људе, људе који га ни најмање не заслужују, а тиме показујеш сву раскош своје пропасти. Док се дивиш својој супериорности, твој его хране сујета и себичност, и док поносито и охолосташ улицама светских метропола, уништаваш све што додирнеш. Сејеш бол, патњу, чемер и палиш својом неизмерном мржњом према свету. Заправо, само шкодиш себи. Твоје поштење је на распродаји, твоја честитост је у дебелом минусу, а твој карактер је већ одавно мисаона именица. Јесте, никада ниси била светица. Многи од нас нису свеци. Али ти си, душо, далеко од светице. Ти си црна мрља на белом платну. Јесте, данас је много црних мрља на том платну, али ти си, драга моја, најцрња. Ти си проповедник грешности. Твој грех је... Твој живот је – грех. Твој читав живот није ништа друго него грех. Родила си се у греху и у греху ћеш умрети. Таква си, драга моја, непоправљива. Твоја највећа казна је огледало, које свакога дана гледаш, које те подсећа на вечиту агонију која сачињава твој живот. Твој грех је гордост и не можеш му побећи.

Хеј ти, окрени се! Не бој се! Ја сам твој Вергилије и провешћу те кроз пакао. Твој лични пакао. Седи и раскоти се, пријатељу, биће то дуга вожња од девет кругова. Реци ми, шта видиш кад погледаш у огледало?

Алекса Стојиљковић

Гимназија Пирот

Ментор: др Сузана Јовановић

РЕЧИ ИЗ ОСАМЕ

Друџа наџрада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

(ОТКРОВЕЊЕ ПАРАДОКСА ПУТЕМ ОСАМЕ
МОМЧИЛА НАСТАСИЈЕВИЋА)

Песма врви од парадокса јер песник тежи Истини. Свака следећа мисао пориче претходну. Настасијевићева песничка душа опстаје тамо где је дубока провалија, а оклева на равном тлу – где је свет. Спотиче се пред равним и зазира од њега, док бездане прелази. Не успева да се избори са ситним мукама, јер води духовну борбу. Само затворивши очи за видљиво, открива му се невидљиво; када се удаљи од световног, и од свег света осами – приближи се духовном. Сходно томе, када се одрекне светлости дана, открива му се Божија светлост. Одбацити све што је повезано са овим светом, тако да заслепљујућа светлост не ремети суштински вид. Удаљити се од дневне светлости сталним одрицањима, укоравањима, ограничавањима себе. Затворити очи за пролазни, привидни сјај, да би му пред очи изашла истинска светлост. Понизити се да би се узвисио, одрећи се себе да би задобио Бога – замрачити видљиво, да би га обасјала непатворена светлост.

Ветар носи пепео, али оставља жар. Смрт ће разнети тело, као што ветар разноси пепео. И његово тело је само прах земаљски, и ништа више; пепео који ће, коначним тренутком отварања врата живота, бити разнесен као на ветру. Али, остаће искра живота, једино што га чини оним што јесте – вечни животни дух. Тај жар, део огња који ветар не разноси, који одлази на Истину Ономе од Кога је и постао. Песник не говори много, јер сваком сувишном речју може да обезвреди Тајну. Ћутање, као узвишена способност, може саму себе да одгонетне, па тиме може да ослободи тајновито. Потопљен у тишини, приближава се суштини. Речи би га ограничиле, док тишина нема ни краја ни оквира. Њоме се наоружава да би ствари, кроз тајну, проговориле саме. Само ће у безречју бити ближи Логосу. Као што ћути да би говорио, себе ограничава да би се (себе) ослободио, ускраћује светлости да би је коначно задобио,

---

ОГЛЕДАЛО

тако и његова осама прочишћује мисли и ствара речи. Ништа му не припада; нема ни дома ни пута, јер је открио свет у себи. Нема никакву одредницу, нема куд, али има живот унутар себе. На овоме свету, у овим, коначним схватањима – нема дом, пут, ни дете. У суштинском поимању имања и бивања, отац је свакоме коме је живот променио, има све, јер је цео свет у њему – и топлину дома у души, ширину и даљину у себи и без конкретног простора и кретања. Ништа му не припада, а има све. Песник открива и суштински животни принцип, заснован на још једном, најосновнијем парадоксу, а тај је: смрт је само пролаз до живота, она је једини начин да се суштински заживи. Умире у овом времену, али право време тек долази. Умире, али то није крај, јер је тек закуцао на врата живота, и сад само бива све ближи њиховом отварању. Осећа близину смрти, што је само знак да се животу, у ствари – тек примиче. Умире му тело, јер је дух коначно припремљен за ослобођење. Нем, реч оставља у камену. Своје ће последње речи оставити у аманет родном тлу. Оно крије тајне његових предака, па ће сачувати и његову највећу светињу – Реч као такву. Нем, реч оставља у гробу, камену који ће чувати и оне неизговорене. Приближава се Истини, сусрешће се лицем у лице са Богом, а удаљава се од света којем не оставља потомство. То, ипак, не значи да не оставља ништа иза себе. Оно што је његова душа другима дала у животу – сада, пред Истину, постаје једино што он има. Својим песмама, предавањима, (не)изговореним речима, ученике је заувек обележио као своје. Као што су га пратили за живота, пратиће га приликом суочавања са Богом. Део себе уткао је у свако биће на које је деловао својом душом – препородивши их, постао им је родитељ. Себе им је дао кроз песму, мисао, предавање, па они бивају његов одговор у судњем часу, и тамо га прате.

Песник се пред смрт изоловао од света, удаљио од свега физичког; тако се његове мисли кристалишу, разјашњавају и конкретизују у последње речи. Из тишине се јављају звуци, из осаме долазе свете речи. У осами, песник схвата суштину и открива Тајну.

Миња Томић

Пета београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Милица Шаренац

НЕ НАДАЈТЕ СЕ, КЊИГА СЕ НЕЋЕТЕ РЕШИТИ!

Трећа наџрада 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Данас немамо ту привилегију да нам Сократ буде ментор или Учитељ, па су књиге, уместо живе речи, преузеле васпитну улогу, и постале можда једини заговорник тезе да је врлина знање. Сам Сократ није био одушевљен књигом. Веровао је да нам књиге доносе само привидну мудрост и да записана мисао никад неће моћи да носи пуну тежину изговорене речи. Књиге су бесмртан наставак и приступачан подсетник Сократове дијалектичке методе, прецизније, њеног мајеутичког дела, премда не изгледа тако. Књиге нам не пружају сервирано, готово знање, оне човеку, као бабице, помажу да постане свестан знања које се већ налази у његовој души, и тиме га суптилно подстичу да свет сагледа другим очима. Ако је тачно оно што је написао Умберто Еко, да су прочитане књиге мање вредне у односу на непрочитане, јер узети књигу у руке значи признати своје незнање, онда су књиге живи наставак Сократове дијалектичке методе.

Премда писана реч само „достојанствено ћути” и не одговара на питања, она онда на крају крајева и треба да нас подстакне на „живу и душату реч”, односно на говор, дискусију, комуникацију и размену мишљења: „Већина људи не само да се осећа ушушкано у свом незнању, већ су и непријатељски расположени према свима који то желе да истакну” (Линколн Стефенс). Можда је Платон био у праву када је рекао да је писана реч сенка живе, али као и у Миту о пећини, њу такође можемо посматрати и као доказ да сунце стварно постоји, а на нама је да се потрудимо да се пробијемо из сопственог мрака, из наше сопствене пећине.

Иако је комуникација са књигом иконична и личи на сликарство, ту заправо и лежи њена лепота и универзалност, јер „сврха сваке добре књиге” је, како каже Семјуел Џонсон, „да оспособи човека или да боље живи или да боље подноси живот”. Платон се такође плашио да ће књиге доспети у руке оних који их не разумеју, и то не можемо избећи, али он је такође превидео чињеницу да ће

ОГЛЕДАЛО

оне доспети и до људи који их заслужују, разумеју и којима су оне намењене, па макар и вековима касније. Дарвин, Сигмунд Фројд, Едгар Алан По, Галилео Галилеј, Јохан Себастијан Бах, Винсент ван Гог, Франц Кафка и многи други, били су несхваћени од својих савременика, а да њихове књиге нису биле сачуване, остали бисмо без највреднијих и највећих уметничких и научних дела.

У време информатичке револуције, у свету пуном полуистина и неистина, способност селекције битних и ваљаних информација од оних небитних и лажних, од великог је значаја. Књига је похвала критичком мишљењу. Књиге представљају утеху, припремају нас за живот, штите нас од грешака и помажу нам да уобличимо наше хаотичне мисли. Пренети и поделити стечено знање је једно од најплеменитијих дела које човек може да учини, а књиге представљају бесмртност те племенитости. Оне су споменик који чува од заборава животе који су били посвећени откривању знања и лепоте, и оне одају почаст тим животима, сваки пут кад их нова генерација узме у руке и бива инспирисана. Али у нашој вери у опстанак речи, у непрестаној битци против заборава и у очајничкој жељи да се сачува колективно памћење као и заједничко искуство човечанства, ми заборављамо на необјективну природу књига, на субјективност писца. Зато књизи увек треба да прилазимо са дозом сумње и скептицизма, односно она увек треба да нас подстакне на критичко посматрање света. Књиге треба читати, али им не треба веровати до краја. Треба умети разговарати са књигама.

Чак и када би човек прочитао све књиге у некој бесконачној библиотеци, њен потенцијал и даље не би био остварен, јер, „не може се два пута ући у исту реку”. Са сваким новим читањем, књигу доживљавамо изнова, откривајући нове димензије: „Прочитана књига мења онога који је чита, сажима се са новом, утиче на њу, али и сама прима свеже импULSE стварајући тако креативни космос. Зато је и свака књига кроз нас жива, и никада не умире” (Умберто Еко – Жан-Клод Каријер). Умберто Еко, власник огромне библиотеке од триста хиљада књига, сматра да приватна колекција књига није храна за его, већ алат за истраживање. Прочитане књиге су мање вредне у односу на непрочитане. Узети књигу у руке је чин признања свог незнања, а уз чуђење и сумњу, отвореност према туђим ставовима, тај чин води другачијем погледу на свет, туђој истини, према туђем уму.

Ана Марија Коцај

Карловачка гимназија Сремски Карловци

Ментор: проф. Срђан Дамњановић

N'HÉSITEZ PAS! LES LIVRES, ON NE S'EN DÉBARRASSERA PAS

De nos jours on n'a pas ce privilège d'avoir Socrate pour instituteur ou mentor. Ainsi, les livres remplacent le mot parlé prenant le rôle éducatif et ils sont devenus, peut-être, le seul protecteur de l'idée que le savoir soit une vertu. Socrate, lui-même, n'était pas ravi de lire. Il croyait que les livres nous apportent une sagesse illusoire et que la pensée écrite n'est pas capable de porter cette pesanteur du mot prononcé. Même si cela ne paraît pas, les livres sont une continuation immortelle et accessible aide-memoire de la méthode dialectique de Socrate, plus précisément de sa partie maïeutique.

Les livres ne nous offrent pas des connaissances toutes faites et prêtes. À la manière des sages-femmes, les livres aident l'homme à devenir conscient du savoir existant dans son âme et comme ça ils l'encouragent à apercevoir le monde d'un regard différent. Si elle est vraie, la constatation d'Umberto Eco que les livres lus sont moins valable que les livres non lus, parce que prendre un livre dans mains, signifie avouer l'ignorance, alors dans ce cas, les livres représentent la continuation vivante de la dialectique socratique. Bien que le mot écrit garde majestueusement le silence et ne réponde pas aux questions, d'autant plus il doit nous inciter au "mot parlé plein d'esprit", autrement dit, à la conversation, au débat, à la communication et à l'échange d'opinion.

"La grande majorité de gens se sent pas seulement bien harmonisé avec leur ignorance mais encore, ils se montrent hostiles envers ceux qui mettent en évidence se fait" (Lincoln Steffens)

Il est probable que Platon avait raison quand il disait que le mot écrit représente l'ombre du mot parlé. On peut considérer de preuve ce mot, comme dans son "Mythe de la caverne" que le soleil existe vraiment et que c'est à nous de se donner la force de pénétrer à travers nos propres ténèbres et sortir de notre propre caverne. Quoique la communication avec le livre soit iconique et ressemble à la peinture, elle est pourtant belle et universelle car le "le but d'un livre", si l'on croit aux mots de Samuel Johnson "c'est d'habiter l'homme soit à mieux vivre soit à mieux supporter la vie". Aussi Platon avait-il peur que les livres parviennent dans les mains de ceux qui ne les comprennent pas. C'est inévitable mais il négligeait le fait qu'ils parviennent jusqu'aux gens qui les méritent, qui les comprennent et auxquels ces livres sont destinés même des siècles après. Charles Darwin, Siemond Freud, Edgar Allan Poe, Galileo Galilei, Johan Sebastian Bach, Vincent van Gogh,

---

MIROIR

Franz Kafka et beaucoup d'autres étaient incompris par leurs contemporains mais si leurs livres n'avaient pas été sauvegardés, on aurait resté privé des plus grandes et plus précieuses oeuvres d'art et de science. Dans le temps de révolution informatique, dans le monde plein de vérités fausses et de mensonges, il est d'une importance énorme la capacité de sélection des informations importantes et valable des autres moins importantes et fausses. Le livre c'est une louange au jugement critique. Les livres représentent une consolation, ils nous protègent des erreurs et nous aident à donner la forme à nos pensées chaotiques. Transmettre et partager les connaissances acquises c'est la plus généreuse des actions que l'homme puisse faire et les livres représentent cette générosité immortelle.

Les livres sont le monument qui garde de l'oubli les vies consacrés à la découverte du savoir et de la beauté. Ces mêmes livres rendent hommage à toutes ces vies-là chaque fois qu'une nouvelle génération les prend en mains et en soit inspirée. Mais dans notre croyance à la subsistance du mot, dans un combat continu contre l'oubli et dans le désir désespéré de conserver la mémoire collective et l'expérience universelle, on perd de vue la nature non objective des livres et la subjectivité de l'écrivain. C'est pourquoi on doit toujours s'approcher du livre avec une certaine mesure de doute et de scepticisme, c'est-à-dire le livre doit toujours nous inciter à une contemplation critique du monde. Il faut lire les livres mais on ne doit pas y croire sans limite. Il faut savoir faire la conversation avec les livres. Même si l'homme serait capable de lire tous les livres d'une bibliothèque éternelle ses capacités ne seraient pas réalisées car "on ne se baigne jamais deux fois dans le même fleuve". Chaque lecture nous apporte une nouvelle expérience découvrant de nouvelles dimensions. "Un livre lu change celui qui le lit, s'unit avec le nouveau et l'influence mais ce même livre accepte des impulsions fraîches en constituant ainsi un univers créatif. C'est pour cela que chaque livre vit à travers nous, il ne meurt jamais". (Umberto Eco-Jean-Claude Carrière)

Umberto Eco, le propriétaire d'une bibliothèque énorme (pres de 300 000 livres), pense qu'une collection privée n'est pas la nourriture pour l'égo mais plutôt l'outil pour la découverte. Les livres lus sont d'une moindre valeur par rapport aux livres non lus. Prendre un livre dans ses mains c'est un acte d'avouer sa propre ignorance.

Avec l'étonnement, le doute et l'ouverture vis-à-vis l'opinion des autres, cet acte mène vers un regard différent sur le monde, sur la vérité et sur l'esprit des autres.

Ecrit par Ana Marija Kocaj,

élève du lycée de Karlovci

Traduit par la prof. de français Dragana Turudic

Supervisé par Srdjan Damjanovic

СВЕТИ САВА ДУХОМ БДИ НАД НАШИМ НАРОДОМ

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

*Блистава светлост и сјај духовни,
Свежином зраче кроз живој ѝролазни.*

Пре три године имала сам две операције у Универзитетској клиници у Тиршовој. Месец дана провела сам у Београду. Кроз прозор болничке собе, борећи се да одагнам сопствену бол и неу-тешан дечији плач, који се упорно и са свих страна разлегао око-ло мене, гледала сам Храм Светога Саве. Он ме је, посебно током ноћи, обасјао плаветном светлошћу месечине и рефлектора, јасан и постојан, бодро да истрајем. У тим хладним новембарским ноћима смењивала су се моја сновиђења и исписивала на белом мермеру врачарскога храма. Свако вече стварало је на зидовима ново слово, тако да сам за тридесет дана боравка у болници испи-сала појмовник. Данас је он добио назив *Појмовник за памћење*.

У десном углу појмовника налазе се накнадно дописани цитати:

Све дакле шћо желиће да вама чине људи, чиниће и ви ћако њима; јер је ћо закон и ѝропроци. (Јеванђеље по Матеју, 7:16)

И како хоћеће да људи чине вама, онако чиниће и ви њима. (Јеванђеље по Луки, 6:31)

На средини листа налазе се

Речи за радост (Појмовник за памћење):

А – азбука као анатомија српства, заједничко тело које испуњујемо мишљу.

Б – бајка као благодет у касним вечерњим сатима, о вуковима са којима Срби другују.

В – вера којом надмашујемо смртност.

Г – глава као центар нашега тела и ума.

Д – дар који драге душе поклањамо другима и дух који бди над нама.

ОГЛЕДАЛО

- Ђ** – ђердани златни којима се спајају колена с коленом.
Е – емоција која нам даје енергију.
Ж – живот испуњен жељеним смислом.
З – зора као зачетак нашега постојања.
И – идеја као икона Тројеручице, позитивна и истрајна која крчи путеве сазнања.
Ј – јунаштво да се пробуди у рано јутро и кад ветар судбине разара.
К – крст као отвореност за четири стране света, за све просторе и времена.
Л – лепота која ће испунити све поре живота.
Љ – љубав за све људе света. Љубазност.
М – мисао мајчина док мази своје дете, мудрост којој нас отац подучава.
Н – нада која има боју наранџастог невена.
Њ – њива зањихана од зрна истине.
О – отаџбина чију безмерну љубав утискујемо на разбукталим образима среће.
П – племенитост коју по правди Бога узносимо.
Р – радост у дариваној речи, обављеном раду и своме роду.
С – срећа која сија у симболици Светог Тројства.
Т – трајање обједињено трудом и талентом човековим.
Ћ – ћутање као сагласје са вољенима.
У – успех да се разуме ближњи и са усхићењем настави започето.
Ф – фрула која спаја живот природе са човековим животом.
Х – хлеб као храна и тело Богочовеково.
Ц – цвет црвени цвркутав као распевана птица.
Ч – човек чија је чашка човечности обојена чудом бесмртности.
Џ – џивџани који веселим скакутањем по олисталом храсту означавају радост.
Ш – шаре дугиних боја које шапућу, шале се, љубе, шире позитивну мисао у школи наших живота.

Сада, сваке вечери пред спавање и када осетим бол, изговарам своје речи за радост, свој појмовник за памћење. Тада знам да ће моје најдубље молбе бити услишене, јер постоји једна светлост која бди над нама и онда када мислимо да смо сами. То је светлост начињена од праха кршних костију Савиних, сагорелих у мржњи и истога трена препорођених у љубави ватре која пламти над Србијом. Кад заклопимо очи, најчиткије се по листовима наше душе исписују, као по Храму на Врачару, речи за памћење.

Марија Томић

Гимназија Лесковац

Ментор: проф. Биљана Мичић

ЧЕЗНЕМ ДА ТИ КАЖЕМ...

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Море, песак, сунце. Шум таласа, цвркут птица, смех деце. Осећам мирис мора, алги и соли. Зрак сунца и топлоту на својој кожи. Мали мехури воде и топла морска пена полако стижу, ударају о моја стопла и нестају. Осећам се тако спокојно, мирно и божанствено. Као гром из ведрога неба, овај мир прекину вика и груб глас. Да, сањала сам. Будим се. Идемо све поново...

Расправа за добро јутро. Отац и мајка поново „разговарају” о проблемима. „Плати телефон!” „Види рачун за струју колики је, а ту је и кредит!” Рачуни, рачуни, рачуни... Свуда око мене, само тај новац. Још кад сам била „мало дете”, ситуација је била иста, али никада нисам разумела. Сада, када сам „одрасло дете”, што би се рекло „свој човек”, видим ствари другачије. Када се родитељи свађају и препиру, када видим како се муче, склапају крај с крајем, мој свет се руши. Двоје деце, свако тражи своје. Сестра судира; Београд. Велики град, а трошак још већи. Говоре сви да смо ми млади дијаманти и будућност ове земље. И имају право. Али већина тежи ка томе да оде и заблиста у другим земљама, где се рад, наука и знање цене и поштују. Сви ти људи који су на челу, требало би да нас воде, да нам покажу бољи пут, бољи живот, а не само да олако проспу бројна обећања, док не дођу до циља, и онда све исто – као што уради и сваки претходни што је мало изнад брда стајао. Када је човек у заточеништву, губи наду и жељу. И ми смо једна врста затвореника. Не говорим да је новац извор среће и доброг живота, али има велики удео у томе. „Није срећа пара пуна врећа, то кажу они што је имају”. Али...

И зато, чезнем да кажем ове речи, теби, Србијо. Теби као држави. Устај! Буди се! Ово се не односи само на оне људе који су на власти, већ на све Србе, све људе. Чезнем да се све ово промени, да кренемо у боље сутра, али не оно ваше сутра, него наше ново, храбрије и снажније.

Чезнем да изговорим најдивније речи, вама, моји родитељи. Не кривите себе за овакво стање, не кривите себе што из ове си-

---

ОГЛЕДАЛО

туације нема светле тачке на крају тунела. Дајете и пружате више него што можете и више но што би било ко други могао. Чезнем да изговорим највеће хвала зато што постојите и што сам ја ваше дете; огромно хвала зато што се толико трудите и што никада нисте одустали.

Теодора Иванов

Гимназија Пирот

Ментор: проф. Јасмина Манић

ЗАПИТАНОСТ И ЗАЧУЋЕНОСТ

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Једна у неизброју разлика међу људским створовима јесте различит *modus vivendi*. Без намјере да се прави било каква класификација у тој срећној околности људске егзистенције, могу се издвојити два пола: урођеност у навику, са улогом „великог пригушивача”, бекетовски казано, и запитаност, тј. зачућеност у односу према свијету, која може имати различита лица. Први начин припада „спавачима”, укотвљеним у мирној води „спаса”, званој свакодневица. Других је, нажалост, много мање и нису спавачи, мада неки од њих јесу сањари. Одавно су међу ове друге сврстали дјецу, пјеснике и филозофе, међутим, то друштво би, несумњиво, било неправедно осиромашено без путника. Њима њихова лука није довољна и у сталној су потрази за неким другим меридијаном, небом, морем, пјесмом, језиком... Јер, путник није изгубио ону дјечију зачућеност пред великом загонетком свијета, није равнодушан. А равнодушност је немоћ, остајање у затвореном кругу – умањивање себе.

Али и врсте путовања и намјере путујућих разликују се веома. Путовати можеш на, најмање, хиљаду и један начин прије него што се отиснеш до „земље са чијих међа ниједан путник вратио се није”, како крајњу дестинацију лијепо и еуфемистички назва блиједи дански краљевић. Све умногоме зависи и од тога колико се конотативних значења додаје појму путовања.

Тако, путниче, можеш да одлазиш у другачије да би створио привид слободе, као што објашњава Селимовићев путник, за кога одлазак губи суштину без враћања: „С једне тачке на земљи чезнути, полазити и поново стизати”. То је неопходно „мијењање мјера да своје не постану једине”.

Ако си, пак, одан романтизму, физички се не мораш ни макнути, а одлазићеш у нестварне и егзотичне предјеле. Али и друге поетике те често воде на пут. На примјер, Пијани брод једног од „уклетих” симболиста помахнитало броди од млијечне свјетлости звијезда

до водених суноврата, видећи „каткад што човјек погледом још не стече”, мада дијете геније, у тренутку писања те поеме, није ни видјело море. Заиста, увијек можеш путовати са онима који су путовањем пјеснички опсједнути. Милутин Миланковић, научно и поетски, путује кроз васиону и вјекове, Јован Дучић пут усмјерава ка метафизичком, тај „путник што је кренуо у предисконско неко свитање”, обишао круг и враћа се као „стријела с другог копна бачена” „свом стрелцу ком и не зна имена”. Васко Попа ходочасти од Хиландара, преко Каленића и Манасије до Сент Андреје. О жанру путописа да и не говоримо.

Свака част пјесницима, нарочито онима који куцају на врата оностраног, али ти би да се спустиш са астралних висина. Биће и за њих времена, сада си склонији физичком мијењању мјеста, буквалнијем смислу појма путовање. Притом, волиш лично да искусиш мале велике радости што обично живљење претварају у пјесму. Одлично. Избор је широк. И не мање величанствен. „Пробудити се у неком страном градићу под јужним сунцем. Слушати мелодију непознатог језика. Пити јутарњу каву на малом, каменом тргу пуном голубова, с погледом на море”, каже сликарка Едит Главуртић, привучена таквом модро-бијелом сличицом, таквим маскираним жељама за новим. Ако си истомисљеник, спакуј се и пођи. По повратку, донеси кући све градове чије те улице запамтише, предјеле које упише твоје очи, светковине на трговима, љупке црквене торњеве, прољетне кише, јесење боје, кафе, нове укусе на непцу, узбуђења пред пут, паковања... Уцртај пажљиво успомене на мапи сјећања. Да, заиста, остајање је умањивање, додај свом микрокосмосу нове микрозвјезде и врати се измијењен.

Но, нису сва путовања добронамјерна, нити сви доласци мотивисани хуманом жељом. Од памтивјека. Атила, Александар Македонски, Наполеон, Отоманска империја, Аустроугарска... Мој народ живи на простору гдје мало бијаше континуитета у напредовању, а путници издалека обично бијаху пустошници. Ропство, буне, лутања, ратови, грађење на рушевинама – то је наша историјска прича. Најзад, и данас стижу вјешто маскирани „кантарције и рачунције”, високо позиционирани у замршеној хијерархији моћи.

Ако ниси један од таквих, на улазу те чекају хљеб и со. Без обзира на све околности, имамо шта да ти понудимо. Ако ниси ни „спавач”, са почетка овог есеја, не оклијевај, намјерниче. Отвори свој круг на страни окренутој ка нама, наћи ћеш се пред чудесним мозаиком. Разиграним стопалом закорачи на ову земљу, раширених очију, изоштреног слуха... Лагано корачај до средњовјековних манастира-драгуља, осјети смирење под крилом Бијелог анђела, поклони се рукама старих зографа, радуј звуку трубача из Гуче, спој своје руке са другима у ужичком колу, махни шумадијским

ОГЛЕДАЛО

брежуљцима, стрпљиво те чекају камени дивови Старе планине, осјети мистерију дворана Стопића пећине, заустави дах пред архетипском снагом Злотске клисуре или кањона којим је себи усјекла маршруту рјечица Ресава... Чуј како хуји вријеме из праскозорја цивилизација у Лепенском Виру, њежно дотакни стопалом Константинове мозаике у Медијани, нека те освоји бјелина града што расте „у зорњачу јасну, са Авалом плавом, у даљини, као брег"... Урони у зрелу тишину војвођанске равнице, предахни на салашу, причај са аласима... У мору могућности изабери према својим афинитетима. Сигурно је, вратићеш се богатији за један уникатан мали свијет, понијећеш са собом аутентичност једне тачке на земаљском шару, пуне неспоразума људских, али и непоновљиве љепоте.

Ако својим доласком кријеш неке другачије намјере, скрнавиш светињу путовања, не примичи се.

Душка Киса

Гимназија „Јован Дучић” Требиње
ментор: проф. Веселинка Кулаш

„ОКО ЗА ОКО, ЗУБ ЗА ЗУБ”

Похвала 2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Жеља за осветом стара је колико и људски род. Први записани видови освете датирају још из праисторије, од Хамурабијевог законика чије су одредбе преузимале малтене све генерације људи, преносећи их и прилагођавајући својим обичајима, утискујући их у свакодневни живот. Тако данас о њој можемо да прочитамо у Библији и другим списима многих великих филозофа, књижевника, психолога.

Освета је снажна страст која обузима читаву човекову личност, прожима његово тело и узима његову главу под своје, разматрајући идеалне начине свог задовољавања. Да ли освета има везе са човековом сујетом? Или је плод човекове жеље за остварењем правде? Да ли се осећамо моћније када узвратимо за оно што је нама нажао учињено? Многи велики умови покушали су да дају одговор на ова питања. Било да је у питању повређена сујета или осећај за правду, било какав нанет бол који доживљавамо као неправду, јавиће се жеља за осветом, како би се поправило наше унутрашње стање и успоставила поновна равнотежа.

Проблематика освете различито је тумачена у различитим цивилизацијама и са њиховим развојем. Али, једно је евидентно: освета је тежња да се задовољи правда за нанесено зло. Постоји проблем: ако се светиш, чиниш грех; уколико пушташ злу да као такво делује на тебе, такође чиниш грех. Значи да је освета психички став. Ако је теби неко учинио зло, не треба да тражиш освету, већ правду. Али у трагању задовољавања правде долази до сукоба тумачења правде у Библији, у Старом и Новом завету: старозаветни вид правде води се принципом „Oculum pro oculo, dentem pro dente” (Мојсије, 24:20), док Нови завет каже да правда представља љубав и праштање. До које границе је то тако? Не може се прецизно изразити, већ управо на сцену ступа тумачење. Мојсијева заповест грађанског закона односила се на задовољење правде пред судом која се односила на неправеднике, а коју су непросвећени Јевреји тумачили као заповест моралног закона како би оправдали гнев

ОГЛЕДАЛО

и мржњу према хришћанима. Морални закон Библије другачије је говорио: „Не буди осветљив. Немој говорити да ћеш се осветити за зло!”, прекоревајући сваки вид освете.

Да ли је „мило за драго” увек Пирова победа? Народи свих меридијана вековима размишљају о освети као феномену, али и о њеним последицама. Тако су настале мноштвене мудре изреке које објашњавају човекову жеђ за осветом. Цар Марко Аурелије говорио је да ко смера освету чини зло самоме себи, јер и сам постаје зао. Тиме чини грех и чини себе несрећним јер, као што каже Френсис Бекон: „Човек који размишља о освети стално повређује ране које су му нанете.” Такав човек не може да се опусти и препустити стварном животу јер ће страст освете опколити његове мисли које се силно боре да изађу из окова и реализују се у дела да би задовољиле правду. Тиме се сва енергија усмерава на тај циљ, док се не оствари. Међу српским мудростима наћи ћемо изреку: „Ко тебе каменом, ти њега погачом”. То би значило да треба бити толерантан и опростити, да је то највеће добро које човек може да достигне. Осветом за остварење правде човек пружа својој „ситној и слабој души”, како кажу стари Латини, „слатко задовољство врло кратког века”, док искреним праштањем за учињено зло човек може надићи себе и ослободити се мржње и бола који не напуштају оквире осветољубивог прототипа човека.

Као закључак, волела бих да дам свој суд о овој теми. Сматрам да је света велика страст која може да одвуче човека на пут мржње и бола кога можда није свестан када му се приближи. Иако свако од нас, свесно или несвесно, гаји трунку осветољубивости, треба да се послужи Фројдовом теоријом потискивања и да жеђ за осветом утоли толеранцијом. Умеће је превазићи страст и опростити. А то нас чини хришћанима.

Драгана Јовановић

Гимназија Чачак

Ментор: проф. Наташа Васиљевић

APSURD ČOVEKOVIH ODLUKA

Oduvek je čovek, bačen među bezbroj drugih životinja, smatrao da se razlikuje. Bilo mu je očigledno da se ne uklapa u uspostavljenu hijerarhiju, u kojoj se osećao isuviše dominantim da bi bio samo jedan od mnogobrojnih elemenata u tom svetu. Od prvog pojavljivanja ideje da je drugačiji, čovek teži da se oslobodi stega koje ga sputavaju i odvoji se od bića za koja smatra da mu nisu dorašla. Od tog momenta, on prelazi trnovite puteve promena, koje će ga dovesti u finalnu fazu njegovog razvoja. Tada, kada je ovladao sposobnošću govora, on s pravom nosi epitet razumnog bića, koje konačno ima prevlast nad svojim životinjskim nagonima. Čovek smatra da je upravo razum *differentia specifica* koja ga odvaja od životinja, a ne može ni da pretpostavi da on čoveka možda vara da se razlikuje od životinja zato što ra poseduje. Od tada, o njegovim postupcima odlučuje upravo razum, za koga veruje da mu je pravi i istinski vodič. Rodio se prvi, u punom smislu te reči, čovek. Rađa se slobodan, verujući da poseduje sposobnost svojevoljnog odlučivanja, ni ne pomišlja da o svom verovanju promisli kritički, ne uzimajući u obzir mogućnost da, možda, nije u pravu.

Čovek veruje da sve što čini, čini zato što to želi, veruje da gospodari svojim odlukama. Spoljni faktori u društvu samo oblikuju njegovo delanje, ali odluku o tome šta će uraditi, čovek donosi sam. Naime, čovek je ubeđen da su njegova dela proizvod slobodne volje, ni ne pomišlja da neko ili nešto ima uдела u svemu tome. Ali šta ako je svaki njegov potez već unapred određen? Šta ako su njegova dela zapravo plod razmišljanja nekog višeg bića? Uma koji postoji nezavisno od sveta za koji čovek smatra da je istinski i jedini moguć? U tom slučaju, ovde ne bi moralo da se radi o dualnosti svetova, već o jednom jedinstvenom svetu, u kojem su ljudi samo sitne čestice. Oni postoje, ali samo u okviru Uma i ponašaju se poput figura na šahovskoj tabli. Naprosto su vezani za svoja polja, a kada im se učini da su se pokrenuli i načinili promenu, zapravo je samo Um rešio da se malo poigra njima i pruži im iluziju postojanja nekakve svrhe. Čak nije ni bitan način na koji se Um ophodi prema ljudima, jer je kraj partije uvek isti. Verovatno je

---

nemoguće u potpunosti negirati čovekovu sposobnost da sam odlučuje, ali je itekako važno prepoznati smisao tih odluka, ukoliko je krajnji ishod unapred zapisan. Zašto onda živeti u skladu sa vrlinama, čemu poštovanje zakona, briga o životu i uznemirenost? Jesu li stoici bili u pravu kada su govorili o apatiji kao svrsi ljudskog života? Ako je život sudbinski određen, da li je onda svaki čovekov postupak apsurdan? Koliko god se trudili, i kako god živeli, smrt je ono što čeka svakog pojedinca. Kojim to onda slobodama čovek može da se pohvali, ukoliko ne može da premosti dužinu svog života?

Da li bi onda samoubistvo predstavljalo jedini znak protivljenja determinisanosti čovekove sudbine? U tom slučaju, samoubice bismo smatrali herojima, hrabrim pojedincima koji su bili rešeni da barem jednom uživaju u svojoj slobodi, makar im to bilo poslednje što će uraditi. Na taj način, pobedili bi svoje strasti, i za antičke filozofe svakako postali heroji.

Ljudi neprestano teže da se oslobađaju okova sa ruku i nogu, ni ne primetivši da im najveći stoji oko vrata. Smrt je poput omče koja se po rođenju prikači čoveku i koju je, jednostavno, nemoguće skinuti. Ona ga davi i pritiska, nameće mu da se ponaša po njenom nahođenju. Oblikuje čovekovu svest i upravlja njegovim postupcima, a on je nemoćan da joj se suprotstavi. Čovek, iako nije birao da se rodi, jednostavno je, po rođenju, bačen u egzistenciju, i na taj način, kako Kjerkegor tvrdi, osuđen na smrt. Na relaciji čovek–smrt, čovek je apsolutni rob, a dužina njegovog robovanja predstavlja trajanje njegovog života.

Utvrdili smo da pojmove „sloboda” i „čovek”, jednostavno, ne možemo smestiti u istu sintagmu. Uvideli smo da su kontradiktorni jedan drugome, i kada stoje jedan do drugog, deluju kao nerešiv paradoks. I danas, kada u većini država vladaju liberalna shvatanja i sloboda predstavlja vrhovnu vrednost društva, greška u premisama još uvek nije otkrivena. Ustav svake države na svetu, u svojim osnovnim načelima, govori o ljudskim slobodama kao neotuđivom pravu svakog pojedinca. Ali o kom pravu mi ovde govorimo, ukoliko ceo život provodimo robujući nekome ili nečemu? Jedino naše pravo jeste da odlučimo hoćemo li robovati svojim, ili tuđim idejama. Skrenuti desno ili levo na raskrnci, znajući da oba puta vode u nepovrat. Ili, možda najbolje, ne skretati nigde, ostati u mestu i ne činiti ništa. Čak ni ne pokušavati suditi o tome koji je put bolji, ili, bolje rečeno, bezbolniji, jer onaj koji ne sudi, nije opterećen brigom da li će mu se nešto loše desiti ili ne. U svakom slučaju, skrenuli ili ne, sudili ili ne sudili, jedina determinisana stvar u našim životima jeste – da oni imaju kraj. A taj kraj je suštinska osobina čoveka, njegov nužni sadržaj. Jednostavno, smrt je imanenta ljudima, i koliko god se trudili i opirali, svakog će, jednog dana, sačekati i okončati mu robovanje kada ona to bude htela. Ili, kako Kamijev

---

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

Merso kaže: „Stvar je konačno sređena, kombinacija dobro smišljena, sporazum prihvaćen i nema ni govora o tome da se ponovo uzima u razmatranje”. Uzalud se borimo, pokušavamo. Međutim: „Bolje je boriti se i gubiti bitku nego nikada se ne boriti”(Hegel). .

Sava Mitrović

Prva niška gimnazija „Stevan Sremac” Niš

Mentor: prof. Veljko Veličković

KUDA TO MRAČNE ULICE VODE?

Podimo i saznajmo, ne dopustimo našoj deci da ih vaspitava neko hladan, mračan i pust! Zar ćemo dozvoliti da neko bez duše, ko je u istom trenutku tako živ i tako mrtav, oblikuje njih, turpija svaku ivicu i neuglađenu površinu mladog, nezrelog bića, i napravi ih istim, ukapljenim u figure od davnina oblikovane – ljude sa crnim fantomkama, izočinama na bokovima i hladnim, šiljatim predmetima u džepovima! Zar ćemo dozvoliti da našu decu vaspitava ulica?

Ovo nije zov, ovo je molba, molba da se trgnemo i saznamo šta naša deca rade, šta se krije iza svakog: „Prespavaću kod drugara.”

Lagano se smrkava, mrak prekriva grad, tonemo u san, i dok mi mirno spavamo, bude se one, dižu iz groba i kreću u obuzimanje omladine, teturaju se i hvataju, ne pomišljajući da puste, grle ih ogromnim, ledenim rukama. U njihov zagrljaj ne poleću samo dovoljno grljeni, dovoljno ljubljani. U njihov zagrljaj poleću zanemareni, napušteni, tražeći utočište i spas. A zar je utočište ledeni beton u čošku iza ugla? Zar je utočište iza praga svakog sumnjivog kafića, sumnjivog imena i još sumnjivijih posetilaca? Zar je spas u zelenim grumenovima i belom prahu?

Koračam nesigurno, ali sa jasnim ciljem, želim da saznam čari zagrljaja nekog ko je danju mrtav a noću tako živ! Ulična svetla, bela linija koja odvaja kolovoz, poneki semafor, i ja. Prazno je... Naizgled tako mirno, nevino. Tragam uzalud. Najednom, čujem pod nogama blago udaranje tečnosti o đon moje patike. Zar su bare jedino što ću naći? U susret mi ide još jedan stub sa sijalicom na vrhu, presijava se nešto modro na belim patikama. Po čemu ja to gazim? Spuštam pogled: noge okupane krvlju, ljudskom krvlju!

Hladno beživotno telo, mladić, dvadesetak godina, leži nepomično... Tek sam na sredini ulice...

Zovem, čekam: „Hej! Javi se! Vрати nam se!” Uzalud. Zariveno sivilo, sa drvenim koricama iznad grudnog koša presijava se, i oči mi zaslepljuju tako jasan odsjaj metala, koji je jednim delom u koži, mesu i mišićima organa mladića, a drugim delom iznad, prkosi i dići se izvijen – još jedan život je odneo.

Skrećem u ulicu desno, nekoliko koraka napred, i čujem veseo smeh, graju. To mi para uši, još uvek se oporavljam od bledeg, hladnog lica, iskolačenih očiju i šiljatog nosa. Mrak na svakih nekoliko centimeta-

---

OGLEDALO

---

ra prekidaju crveno-narandžasti grumeni, koji idu prema prstima naše dece i dogorevaju polako. Kuda da pogledam, kamo da se okrenem? Ima li spasa, meni, njima, nama? Bežim pre rađanja sunca, bežim pre nego shvatim koliko duboko je ova trulež zahvatila mlada tela. Obuzima me strah, kolena mi trepere i ne osećam tlo, koje kao da nestaje, umire i vraća se u svoju grobnicu, gde skuplja snagu za nove žrtve i širi prostor za nove, mlade duše. Izbavimo ih iz tog očaja, vratimo ih nama!

Svetla se pale, a ja svoje gasim, pokušavajući da pamćenje prekrijem zaboravom, pokušavajući da spuštanjem roletne prekrijem slike u glavi. Ali, vraćaju se, smenjuju jedna drugu: krv, nož, hladno telo, miris izgo-relog papira i zelene smrti... Kada se to naviknu na taj miris svojevolj-nog umiranja, kada izaberu da žive život umirući polako?

Ne želim da znam odgovor kada počinje, želim da znam kada je tome kraj, i da li od tog kraja ostane bar nekoliko zdravih udisaja, pogleda bi-strih, belih beonjača, ili se pak gase crvenih očiju, crnih pluća i žute kože?

Ne želim da mislim, sklapam oči i hvata me san, ali ovoga puta ne miran i spokojan, već pun trzaja, straha, bola i griže savesti. A samo sam pola ulice prešla... Kuda ta mračna ulica vodi?

Udružimo se i budimo glasniji od nje, od pucnja, izlaska hica iz cevi, dozovimo ih i vratimo. Put je dug i neće biti lako, ali nade ima. Jer, kakva ih to sudbina čeka? – pitam se. Kuda to mračne ulice vode? – ponavljam.

Marijana Dobrosavljević

Medicinska škola sa domom učenika

„Sestre Ninković” Kragujevac

Mentor: prof. Dragana Timić Simić

O FORMI ZVANOJ „PRIJATELJ”

Većina knjiga govori o „svetom” prijateljstvu i propagira ga. Danas se rijetko ko može pronaći u toj svetosti. Mržnja, oholost i sebičnost su epidemijskih razmjera, te nam prijatelj može biti jedino onaj ko jenezaražen tim razmjerama. Pa kako ga naći, ako ni sami ne ispunjavamo previsoko postavljene kriterijume? Mislim da je greška u definiciji prijateljstva.

Odmalena nas uče pravim vrijednostima, kako ih prepoznati, prisvojiti i širiti. Na samom vrhu ljestvice nalazi se prijatelj kao doživotni pratilac i potpora. Međutim, uprkos svim naporima naših roditelja, još u djetinjstvu, kada razvijemo sposobnost logičkog mišljenja, dolazi do mutacije nekih već usađenih načela. Tako dijete, šireći vidike, eksponira sebe uticajima zajednice. Javljaju se prva razočaranja koja ruše ideal prijateljstva, te pojedinca ostavljaju da luta među principima ponesenim iz kuće i onim naučenim van nje.

U modernom dobu dolazi do otuđenja koje je zahvatilo i prave životne vrijednosti. Prijatelj, koji je nekada smatran najbitnijom osobom pored porodice i najčvršćim osloncem, danas predstavlja izobličenu masu čija je svrha da zadovoljava naše potrebe. Od njega se očekuje da mora biti spreman za slušanje (makar bila u pitanju već ispričana priča), da mora biti u neprekidnom „stend baj-u”, u slučaju da nam zatreba pomoć.

Pravi odgovor na bilo koju temu ne smije kasniti, treba biti iskren, ali POBOGU, NI SLUČAJNO GRUB. Njegov život u potpunosti je podređen nama, našim prohtjevima i nikome drugom. Tu su i standardi vezani za IQ, fizički izgled, ponašanje, karakter, finansijsko stanje, jer ipak mora „držati nivo” kako mi ne bismo izgledali loše pod reflektorima javnosti. Najbitnije od svega – mora biti svjestan da je ZAMJENJIV.

Ako bilo koji od ovih faktora zanemarimo, ili mu posvetimo manje pažnje, okolina je u stanju da nas proglasiti nemoralnim, nečasnim, nerazumnim ili pak izdajicama.

Okovi kojima nas sredina sputava još od malih nogu ne dozvoljavaju isticanje različitosti u bilo kom pogledu. Ukoliko dođe do odstupanja od putanje duboko urezane u srž čovječanstva, okolina je ta koja anulira iskorak, po zakonu akcije i reakcije. Stoga mi, kao društvena zajednica, ne tražimo pravog prijatelja, već kalupiranog roba koji ne smije imati mane, bar ne za ostali svijet. Naši prohtjevi su glavni krivci za osamljiva-

---

OGLEDALO

---

nje sve većeg broja populacije, kao i porast suicidalnosti. Ponekad poželim pobjeći u divljinu, gdje nema ega koji nas vezuje lancima za stereotipe.

Ljudi su bića koja osjećaju potrebu za socijalizacijom. Iako nas um odvaja od ostalih živih bića, pohlepa je ta koja nas stavlja u isti koš sa njima. Čovječanstvo je nezasito materijalnih stvari. Umjesto da se ujedini, stvorimo harmoniju života, mi se podvrgavamo ruglu. Očekujemo mnogo, posebno od prijatelja, iako ni mrvu toga ne možemo uzvratiti. To je vrhunac sebičnosti koju smo jedino u stanju dosegnuti u ovom trenutku. Svakim danom šire se granice zla u svijetu, zato ću se ograditi, te reći da svako jutro, koje ne počnemo radom na sebi, jeste propali početak.

Koliko smo samo nesrećni... Nerazumno je živjeti život od kojeg su bolji vodili homosapiensi. Ali, koga kriviti? Neki su nesvjesni problema, neki instinktivno bježe od njih. Ja to ne želim i neću. Iako sam samo jedna kapljica u moru, jedna suza neba, biću ona koja će započeti buru u nadi isecjeljenja nacije.

Samo, ostaje još jedna nedoumica. Kako napraviti pomak, kad svijet od pamtivijeka slijedi tuđe korake?

Ema Bahtijarević

Gimnazija „Slobodan Škerović” Podgorica

Mentor: prof: Irena Ivanović

ТАКМИЧИМО СЕ КО ЋЕ ВИШЕ ДОБРА УЧИНИТИ

Још је Конфуције у древној Кини рекао: „Када видиш доброг човека, покушај надмашити његове врлине и провери да ли и ти имаш исте мане“. У самој природи човека и животиње је да добро узвраћају добрим. Пас који је вољен узвраћа верношћу.

Ипак, истинску величину можемо достићи само уколико смо добри и према онима који нам учине неправду. За ово се залагао и сам Исус Христ својим „окретањем другог образа“. Христ учи да се љубав односи на све људе, живе и мртве, чак и на непријатеље и целу природу. Он саопштава да Бог припада свима. Ко чини добро, чини га за себе, а ко чини зло, чини га себи. Своје узоре треба тражити међу онима који су спрмни да ризикују и жртвују се зарад чињења добра и помагања другима. Човек који чини добра дела никад не умире, остаје у историјском памћењу светли пример. Када је Алфреду Нобелу умро брат, један новинар је помислио да је умро сам Нобел. Написао је чланак који слави његову смрт, јер је аутор откриће динамита доживео као нешто монструозно. Нобел је овим био веома погођен, па је одлучио да остатак живота посвети доброчинству.

Највећи доброчинитељи су они који ризикују и сопствени живот да би спасли друге. Они би свима нама требало да су узор, а један од најбољих примера таквих филантропа је немачки официр Карл Плаг. Током Другог светског рата он је искористио свој положај у војсци како би заштитио око хиљаду Јевреја. И данас има таквих примера. Малала Јусуфи, Млада Пакистанка, посветила је цео свој живот побољшању образовања и услова живота жена у исламским државама. Прошле године Џ. К. Роулинг је постала прва жена која је избрисана са листе милијардера, искључиво захваљујући својим донацијама бројним организацијама и фондовима.

Подстакнути оваквим примерима, многи од нас су инспирисани да у свакодневном животу пружају помоћ немоћнима и људима у невољи. Алтруизам и емпатија су уочљиви у великом одзиву кампањама за помоћ болесној деци у Србији и у спремности да се

ОГЛЕДАЛО

пружи помоћ људима погођеним природним непогодама. Прет-прошле године, током поплава у нашој земљи, много волонтера се пријавило да помаже у санирању непогоде, а велики број фондација, које су углавном основали наши спортисти, донирале су новац за оне који су највише страдали. Ове године наша гимназија је организовала акцију донирања слаткиша и одеће деци у сиротиштинама, што је наишло на велику подршку ђака. Људи чине добро ради „заједничког добра”, за добробит заједнице.

Међутим, истински добричинитељи се не хвале својим добрим делима, јер онда та дела не би била искрена, из срца, већ лажна, јер се чине само ради света. Наш писац и сатиричар Душко Радовић каже: „Ако желиш проверити да ли си заиста добар, помози неком за кога си сигуран да ти не може узвратити.” То је мото по којем би и данас сви требало да живимо.

**Николај Великинац, Алекса Милисављевић
и Милан Цупаћ**

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

KORELACIJA MED USPEHOM IN SREČO

Navdušenje je zelo močna in prepoznavna beseda, mar ne? Pomemben člen naših življenj, ki služi kot vodilo in spodbuda za vse, čigar notranji sev je že dolgo izginil. Četudi ima trajno in pomembno vlogo, je navdušenje le posledica preprostega človeškega dejanja, prav tako pa vpliv za eno izmed najpomembnejših življenjskih dosežkov. Morda se sprašujete, kaj sta ti dve komponenti, ki ju tako zakrito omenjam.

Uspeh in sreča. Zelo preprosto – prvi okoristi sedanje stanje, medtem ko druga ponuja življenjsko zalogo mentalnih hranil. Obe komponenti sta seveda neprecenljivi, toda kakšna je njuna povezava? Zakoni logike trdijo, da moramo zavoljo pridobitve blagoslova ali ene ali druge imeti do neke mere v imetju vsaj eno. Na žalost je logika tukaj precej neuporabna, saj je pojmovanje kompleksnosti uma in njegovih procesov, ki so nujno potrebni za pristno uporabo poprej omenjenih faktorjev, neizvedljivo.

Preden nadaljujemo raziskovanje zveze, se osredotočimo na njuni posamezni vlogi. Zakaj sem jima pripisal tolikšno pomembnost in zakaj bi se zanj toliko sploh brigali? Zagotovo se celo največji bedaki zavedajo, da uspeh v povezavi z vnemo vodi k sreči in morebiten neuspeh pri odkrivanju njunih vlog zagotavlja grozljivo prihodnost, polno razočaranj. Preprosto povedano, dajeta nam smisel in pomen. Uspeh v življenju namreč definira pomanjkanje obžalovanj (da, to je skorajda direktna referenca Édith Piaf) in védenje, da je bilo storjeno prav vse – zase in za okolico.

Nepojasnljiv občutek sreče in izpopolnjenja je moč doseči v trenutku popolne predanosti in razumevanja, kakor sprejemanja človeškosti. Čustva, s katerimi pričnemo. Družina in prijatelji, ki nas vodijo. Želje, ki nas motivirajo, in končno, naša malenkost. Jedro našega obstoja – naše misli.

Ne jemljite teh besed kot nekakšne cenene motivacijske neumnosti, kajti moj namen je spodbuditi mišljenje in ne kratkotrajnega občutka evforije. Želim le poudariti zavedanje dejstva, da je vsakršno oviro moč preseči z ustrezno stabilnostjo. Kako? Z razumevanjem poprej navede-

---

OGLEDALO

---

nih dejstev in s prispevanjem svojstvenih verovanj in misli, saj je leto končni segment naše zloglasne korelacije. Zavedanje osnov, na katerih udejanjamo ideje, je definitivno pomembno, toda z dodajanjem lastnega mnenja spremeni celotno stanje v nekaj veliko bolj pestrega in uspešnega. V nekaj, kar postavlja temelje uspeha in posledično omogoči srečo. Nekaj, kar morate odkriti sami.

Ni je sile, ki bi lahko nadvladala moči duha. Uporabite jo.

Miha Červek

Prva gimnazija Maribor

Mentor: prof. Zorana Fabrici Robnik

KORELACIJA IZMEĐU USPEHA I SREĆE

Oduševljenje je vrlo jaka i prepoznatljiva reč, zar ne? Važna karika naših života, koja služi kao vodilja i stimulans za sve, čiji je unutarnji sjaj još davno iščileo. Premda ima važnu i trajnu ulogu, oduševljenje je samo posledica jednostavnog čovekovog delanja, a isto tako ima i uticaj na najvažnija životna dostignuća. Pitate se, možda, koje su to dve komponente, koje ovako tajnovito spominjem?

Uspeh i sreća. Vrlo prosto – prva koristi sadašnjem stanju, dok druga, u međuvremenu, nudi životnu zalihu mentalnih ušteda. Obe komponente su, naravno, neprocenjive, međutim, kakva je njihova povezanost, korelacija? Zakoni logike tvrde da moramo, za pridobijanje blagoslova jedne ili druge, imati u posedu, do izvesne mere, bar jednu. Nažalost, logika je ovde neupotrebljiva, zbog poimanja kompleksnosti uma i njegovih procesa, koji su nužno potrebni za autentičnu upotrebu ranije pomenutih faktora.

Pre nego što nastavimo istraživanje veze, usredotočićemo se na njihove pojedinačne uloge. Zašto sam im pripisao toliku važnost i zašto bi se za nju toliko, uopšte, brinuli? Zasigurno su čak i najveći bednici svesni da uspeh u vezi sa revnošću vodi ka sreći, a da mogući neuspeh pri otkrivanju njenih uloga garantuje jezivu budućnost punu razočaranja. Jednostavno račeno – uspeh i sreća nam daju smisao i značaj. Uspeh, naime, definiše pomanjkanje kajanja, sažaljevanja (to je gotovo direktna referenca Edit Pjaf) i saznanje da je bilo urađeno baš sve – za sebe i okolinu.

Neobjašnjivi osećaj sreće i ispunjenja može se dosegnuti u trenutku pune predanosti i razumevanja čovečnosti.

Osećanja sa kojima počinje svaka životna priča su ona koja potiču iz porodice i od prijatelja kao naših vodiča. Želje su, pak, naša motivacija. I napokon, jezgro (srž) našega postojanja su naše misli, te tako, naša malenkost.

Ne uzimajte tu reč kao kao motivaciju bez značaja, jer moja namera je da stimulišem vlastito mišljenje, a ne kratkotrajna osećanja euforije.

Želim još da naglasim važnost spoznaje činjenice da je raznovrsne prepreke moguće savladati posedovanjem odgovarajuće stabilnosti.

OGLEDALO

Kako? Razumevanjem nabrojanih činjenica i sopstvenih verovanja, misli, jer je samo to konačni segment zloglasne korelacije, moći i sreće.

Svesnost osnove na koju udevamo ideje definitivno je važna, međutim, začinjenost vlastitog mišljenja originalnim i vlastitim idejama predstavlja temelje uspeha i sreće. Najlepše i najtrajnije je ono što moramo otkriti sami.

Nema te sile koja bi nadvladala snagu duha. Upotrebite je.

Miha Červek

Prva gimnazija Maribor

Mentor: prof. Zorana Fabrici Robnik

Preveo: Žarko Janjić

NE MOŽEMO VRATITI: PROTEKLI ŽIVOT, IZGOVORENU RIJEČ, PROPUŠTENU PRILIKU

Pостоје неке ствари у животу које никада нећемо моћи vratiti ili promijeniti, ali i one које не možemo zaustaviti.

Šta god u životu znali ili ne znali jedno je istina, neupitna: nikada ne možemo vratiti vrijeme. Tu činjenicu, svi kroz život, pomalo ignoriramo. Svoje vrijeme iskoristimo u nešto što nam ni samima nije jasno zašto činimo. Koliko god puta donijeli odluku da je današnji dan naš novi početak, ipak se vraćamo na stare navike. Svakog dana na raspolaganju imamo dvadeset i četiri sata. Svako od nas ih iskoristi drugačije. Sjećam se dana kada sam dobila svoj prvi bicikl, ili dana kada sam krenula u školu, a takođe i onog dana kada sam ostala sama sa trinaest godina. U ruci mi je ostala samo mala mrlja od krvi mog brata i stara cipela mog oca. Majke se ionako nisam sjećala, preminula je prilikom donošenja mene na ovaj okrutan svijet. Sada već imam osamnaest godina i moja ličnost je već do pola izgrađena. Ličim na mamu iz mladih dana. Barem tako kažu... Šesnaestog septembra, olujne noći, na klizavom putu; putu prema kući, ugasila su se još dva života. Začulo se škripanje točkova, a zatim je odjeknuo već grublji muški glas i jak udar. Od automobila već nije ostalo ništa, a unutar njega počela su spavati dva heroja, dok sam ja, jedina polahko gubila svijest. Budim se u bolnici okružena ljekarima, a nana je stajala pored mene držeći me za ruku. Rekli su mi da su moj otac i moj brat preminuli. Tada se moj život počeo gasiti.

Nakon oporavka otišla sam kući i nastavila „živjeti“ kod nane. Za mene to i nije bio život. Od umiljate i druželjubive djevojčice pretvorila sam se u okrutno derište zavisni kako su me nazivali, bez emocija i poštovanja prema drugima. Ne, nisam krenula putem propasti, alkohola i droge, ali više niti jedan cilj nisam imala. Riječi izgovorene mom ocu, bratu, nani, djedu i svima ostalima ne mogu vratiti. Taj trenutak pogibije ne mogu vratiti. Suze које su bile „puštene“ ne mogu vratiti, kao ni toplo srce које sam nekada imala. Iz dana u dan, pretvaram se u kame-nitu stijenu, a ne mogu promijeniti to. Uspomene brišem, jer ionako ih

---

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

---

nemam mnogo. Suze još uvijek lijem, a i one će da presuše. Od života nikada ne očekujem mnogo, jer iskustvo mi kaže da mi je mnogo više uzeo nego što je dao. Žalim i žalit ću što se ikad rodih, što ugasih jedan život, što nisam uspjela biti jaka i na „stabilnim nogama“ kako me učio otac, a zatim i nana. Malo sam im zahvalna bila, a puno toga imala. Sada kada nemam ništa, ne uzimam životnu poruku. Sada kada nemam ništa, ništa i ne dajem. Mrzim ljude, mrzim život i mrzim vrijeme koje nikada neću moći vratiti. Ne želim promjenu, a promjena mi ni ne treba. Ono što bih željela, to ne mogu, to nemam, samo to mi fali.

Voljela bih vratiti se u djetinjstvo i krenuti novi život iz mašte, sve iz početka i u miru, ali nažalost to niko još uradio nije.

Čuvaj, cijeni i poštuju ono što imaš, jer kada to izgubiš sigurno nećeš imati priliku vratiti se tamo gdje si zgriješio i ispraviti to. Želim još da naglasim važnost spoznaje činjenice da je raznovrsne prepreke moguće savladati posjedovanjem odgovarajuće stabilnosti.

Melisa Aljić

Srednja ekonomsko-trgovinska škola Tuzla
Profesor mentor: prof. Jasminka Huremovi

ВИЗИЈА ЉУДСКОГ ЖИВОТА У ПОЕЗИЈИ ВЛАДИСЛАВА ПЕТКОВИЋА ДИСА

Дис – самоуки песник, усамљеник и меланхолик. За живота несхваћен и неприхваћен; оспораван и хваљен, зависно од епохе и укуса критичара. Оригиналан и неочекиван, чаробњак метафора на жонглерској нити стихова. Песник који балансира између живота и оностраног света, између материјалног и космичког.

Мучио га је овај свет и људски живот, трошан и пролазан, подложен нестајању. У песми „Тамница” рођење диживљава ка „пад с невиних даљина”, пад у свет који спутава, нејасан и застрашујућ. Живот је за нашег песника тамница у коју се доспева без наше воље и права на избор, у њу се улази с очима пуним суза, јер није само свет смртан и пролазан, већ и људско тело мења облик, стари, немоћа и пропада. Остаје нам само сан о прапостојању у коме су владали мир и хармонија, суштина свих твари, појава и бића. Рођењем долази до отуђења од тог склада, рођењем нам „звезде беже из очију”. Траг њихове светлости рађа бол због немоћи, напуштености и несхваћености. Душа чезне за висином, за слободом, али је принуђена да живи у предодређеном јој свету, несталном, пуном патње, боли и смрти.

Хоће ли се после овоземаљског живота поново наћи у стању пре егзистенције? Хоће ли достићи тражени склад? Нирвана то сигурно није, то нам сам песник казује „И нирвана имала је тада / Поглед који нема људско око / Без облака, без среће, без јада / Поглед мртав и празан дубоко.” Да ли је овај живот неопходна жртва да се поново досегне суштина? Дис не нуди јасан одговор, али види спас у стваралаштву, у поезији која осећа дамаре света и наслућује знамења што се крију иза „боја пролазности ствари”.

ОГЛЕДАЛО

Можда ће нас љубав спасити? Она ванвременска, вечна, макар била успомена или само сан.

Дис је, намучен и одбачен, стварао поезију која ће постати инспирација генерацијама које ће доћи после њега. Оставио нам је стихове који представљају крик, или ти вапај једне људске душе, која чезне за истинском срећом у чије постојање песник сваки стихом све више сумња.

Катарина Милошевић

Неготинска гимназија Неготин

Ментор: проф. Слађан Михајловић

УЧЕНИЦИ - АУТОРИ

2. БЕОГРАДСКОГ

ОГЛЕДАЊА

Шејла Алајбеговић
Милена Албијанић
Маида Алиспахић
Мелиса Аљић
Теодора Анђелковић
Тамара Аралица
Андреа Арсић
Бакир Ахметовић
Сара Бабић
Ема Бахтијаревић
Леа Белшек
Анастасија Бијелић
Милош Благојевић
Душан Божић
Лена Божовић
Ахмет Булић
Моника Бутачевић
Кристина Вајовић
Емилија Васић
Магдалена Васић
Миона Васов
Уна Васовић
Марио Вежић
Николај Великинац
Анастасија Влатковић
Неда Вукадиновић
Ђорђе Вучинић
Амра Гарчевић
Милан Гемаљевић
Алекса Глоговац
Катарина Гојковић
Марија Ива Гоцић

Наташа Грујић
Амна Делић
Софија Димтријевић
Маријана Добросављевић
Ања Дучић
Дуња Ђорђевић
Марија Ђорђевић
Анђела Ђурица
Емилија Живковић
Јелена Зечевић
Мирсад Ибрић
Теодора Иванов
Андреа Илић
Дајана Ирић
Зоран Јанков
Тамара Јанковић
Кристина Јањић
Маја Јелић
Никола Јешић
Драгана Јовановић
Јана Јовановић
Јована Јовановић
Милица Јовановић
Марко Јовић
Маријан Јолкић
Никола Јосимовић
Миа Јуришић
Ернад Карић
Душка Киса
Милица Клеут
Александар Кнежевић
Марко Ковачевић

ОГЛЕДАЛО

Нина Констадинов
Анђела Костић
Ана-Марија Коцај
Никола Краљевић
Дино Кратовац
Катарина Крстић
Милица Курица
Анна Ленхарт
Анђела Ловречић
Сара Мађар
Едвин Маид
Тања Малетић
Алекса Малишић
Анђела Марковић
Катарина Марковић
Сара Марковић
Мирослава Марчета
Амина Машић
Мила Мијалковић
Дамјан Миливојевић
Алекса Милисављевић
Тамара Милић
Анита Милићевић
Анђела Миловановић
Кристина Миловановић
Катарина Миловић
Петар Милосављевић
Катарина Милошевић
Данијела Миљковић
Сава Митровић
Нина Мрђа
Тамара Ненадић
Рада Новитовић
Милан Новичић
Ђорђе Новковић
Катарина Обрадовић
Сара Олах
Милан Паликућа
Тијана Перишић
Даница Петровић
Матеја Пјановић
Ивана Радовановић
Наталија Радовановић
Лазар Радојевић

Марина Радојевић
Сара Радуловић
Марија Рапајић
Христина Рацковић
Ана Рашић
Милица Ристичевић
Тодор Ружић
Ива Савић
Тијана Савић
Јефимија Секуловић
Вук Спасић
Пола Спасојевић
Валентина Станишић
Катарина Станковић
Леа Станковић
Милена Степановић
Јована Стефановић
Лука Стојановић
Алекса Стојиљковић
Вукица Стојковић
Петар Стојменовић
Софија Сукновић
Софија Тасић
Војислав Томашевић
Марија Томић
Миња Томић
Миона Томић
Никола Томић
Стефан Томовић
Меланија Тошић
Ђурица Убавић
Коста Фурунџић
Амина Хасић
Муниба Хрњић
Марија Цветановић
Душан Цветковић
Симеон Церовина
Милан Цупаћ
Миха Червек
Ема Чолаковић
Катарина Шипош
Марко Штака
Хелена Шћопуловић

ПРОФЕСОРИ - МЕНТОРИ

Немања Балабан
Радивоје Благојевић
Весна Брала
Наташа Васиљевић
Дубравка Вебер
Вељко Величковић
Слађана Вранеш
Александра Вучевски
Ђорђевић
Данијела Гашевић
Марија Глићић
Данијела Грбић
Невена Грујић
Срђан Дамњановић
Татијана Ђорђевић
Јелена Ђорђевић
Злата Ђукић
мр Драгослав Ђуровић
Јелена Журић
Алмира Захировић
Санала Златаревић
Ирена Ивановић
Лидија Ивановић
Јелена Илић
Марија Јеверичић
Мирјана Јевтић
др Сузана Јовановић
Драгана Јовановић
Немања Јовановић
Сафета Кевељ Мујановић
Бисерка Костић
Маја Коцић
мр Веселинка Кулаш
Љубомир Љубисављевић.
Славица Малић
Јелена Мандрапа
Јасмина Манић

Ружица Медаковић
Владимир Милојевић
Драган Митровић
Слађан Михајловић
Биљана Мичић
Владимир Мичић
Александра Мишић
Емира Мујић
Љубица Нерадин
Слободан Николић
Марија Николић
Маријана Николић
Мр Снежана Обрадовић
Драгана Папоњак
Драгана Петровић
Сања Радосављевић
Олгица Рајић
Мица Ракић
Данијела Ранчић
Весна Станковић
Невена Стефановић
Николина Стјепановић
Валентина Стоиљковић
Ивана Стојиљковић
др Маја Стокин
Драгана Тимић Симић
Наташа Томић
Милијана Ћосовић
Зорана Фабрици Робник
Јасминка Хуремовић
Весна Црепуљаревић
Весна Чолаковић Јовановић
Милица Шаренац

ШКОЛЕ

2. БЕОГРАДСКОГ

ОГЛЕДАЊА

---

1. IX гимназија "Михаило Петровић Алас" Београд	16. Гимназија „Слободан Шкеровић” Подгорица
2. V београдска гимназија Београд	17. Гимназија Бања Лука
3. VI београдска гимназија Београд	18. Гимназија Врњачка Бања
4. VII београдска гимназија Београд	19. Гимназија и економска школа „Бранко Радичевић” Ковин
5. X гимназија „Михајло Пупин” Београд	20. Гимназија Лесковац
6. XII београдска гимназија Београд	21. Гимназија Пирот
7. XIV београдска гимназија Београд	22. Гимназија Прибој
8. Гимназија "Пиво Караматијевић" Нова Варош	23. Гимназија Прњавор
9. Гимназија „Урош Предић” Панчево	24. Гимназија Чачак
10. Гимназија „Андрије Мохоровичића” Ријека	25. Економска школа „Нада Димић” Земун
11. Гимназија „Вук Караџић” Лозница	26. Економска школа Бања Лука
12. Гимназија „Јован Дучић” Требиње	27. Економско трговинска школа „Паја Маргановић” Панчево
13. Гимназија „Свети Сава” Београд	28. Економско трговинска школа Пожаревац
14. Гимназија „Свети Сава” Пожега	29. Зрењанинска гимназија Зрењанин
15. Гимназија „Светозар Марковић” Ниш	30. Карловачка гимназија Сремски Карловци
	31. Математичка гимназија Београд
	32. Медицинска школа „Сестре Нинковић” Крагујевац
	33. Медицинска школа Београд
	34. Мјешовита средња школа Кладањ
-

ОГЛЕДАЛО

---

35. Мјешовита средња школа Бановићи	43. Средња пољопривредна школа Зрењанин
36. Мјешовита средња школа Сребреник	44. Средњошколски центар „Источна Илиџа”
37. Неготинска гимназија Неготин	Источно Сарајево
38. Основна и средња школа „Петро Кузмјак” Руски Крстур	45. Средњошколски центар Рудо
39. Прва гимназија Марибор	46. Техничка школа Смедерево
40. Прва нишка гимназије „Стеван Сремац” Ниш	47. Техничка школа "Михаило Петровић Алас" Косовска Митровица
41. СМШ „Иван Горан Ковачић” Херцег Нови	48. Угоститељско туристичка школа Ниш
42. Средња економско трговинска школа Тузла	49. Уметничка школа Ниш
	50. Филолошка гимназија Београд
	51. Шабачка гимназија Шабац

ЖИРИ

2. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

За поезију:

- Живко Николић
песник, Београд
- Маја Стокин
професорка српског језика и књижевности, Нови Сад
- др Владимир Вукомановић Растегорац
песник, Београд

За кратку причу:

- Лабуд Драгић
књижевник, Београд
- Наташа Марковић Атар
библиотекар, професорка српског језика, Београд
- Душица Атанасковић
професорка српског језика и књижевности, Београд

За есеј:

- Мирјана Мићић
професорка српског језика и књижевности, Београд
- Љиљана Маловић Козић
професорка филозофије, Београд
- Жарко Јањић
новионар и публициста, Љубиње

ОГЛЕДАЛО

ОГЛЕДАЛО

ЧАСОПИС УЧЕНИКА И ПРОФЕСОРА
СРЕДЊИХ ШКОЛА
из Београда

2. БЕЛЛИСТ

БЕОГРАДСКО ЛИСТАЊЕ
СРЕДЊОШКОЛСКИХ ЛИСТОВА 2016/2017

**Конкурс за штампани средњошколски лист-новине
и електронску верзију**

Србије и региона

На конкурс могу учествовати ученици из земаља региона (Црна Гора, Република Српска, Босна и Херцеговина, Хрватска...)

По два промерка издата у школској 2016/2017 новина - листа послати најкасније **до 15. јуна 2017. године** на адресу Радивоје Благојевић, Редакција ОГЛЕДАЛО, Јурија Гагарина 166А/97, 11000 Београд.

Пријаве у **е-форми** на мејл **ogledalo.blagovest@gmail.com**

Стручни жири извршиће избор најбољих листова, доделити по три награде у две категорије, а најуспешнији радови из листа биће штампани у **октобарском броју** часописа **ОГЛЕДАЛО**. Изложба часописа биће отворена у октобру у галерији **КУЛОАР** Математичке гимназије Београд.

У Београду 12. 5. 2017.

ogledalo.edu.rs

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА IV

КАКО У ДЕБЕЛО УВО ЗАБОСТИ ЛЕПУ РЕЧ

Николета Варга и Викторија Вереш, *Мртва природа*
(ПРВА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ФОТОГРАФИЈА)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Гимназија „Бољачи“ Сента
Ментор: проф. Тибор Лазар

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

НАДА И СЛУХ

Крив вам је систем? А то што вам је уво одебљало, то ништа? ! Што сте културну рубрику листа „Политика” заменили страницима „Скандала” и од живота и коефицијента интелигенције направили општи скандал. Што сте заглупљивање прогласили просвећеношћу, те лепу реч не умете ни да напишете, а камоли да је изговорите или чујете... Не дај, Боже, усвојите и примените!

Током боравка у Риму, на екскурзији, схватио сам докле је општи скандал стигао. Покушавам, на лицу места, путем интернета, да сазнам више о земљотресима у Риму и да ово мало уха, још увек довољно меког да чујем и прихватим мудрост, сачувам у животу. На интернету ме, уместо важних информација, дочекује љубавна афера Теодосића и Анастасије, његова патолошка љубомора и потенцијално насиље. Сазнао сам још, хтео или не, да ће цигарете поскупети од Нове године. Моје ухо очврсло је у тренутку. Нисам прочитао ни корисну ни лепу реч. Ухо ми је преживело потенцијална пуцања земљишта и вратило се на просторе тврдих ушију и лепе речи на издисају!

А онда, у близини школе, угледам вечног борца против очврслог уха – Матију Бећковића. Око њега српска омладина, која, захваћена општим скандалом, ни не зна ко је он. Препознајући га, почињем да се радујем свести да за мој слух има наде! А у исто време стрепња и питање – како онима, који га не препознају, омекшати ухо, упалити светло у можданим токовима и објаснити ко је Вера Павлољска?

Одговор мора бити нађен! То је обавеза према себи и општељудском. Испирањем мозга ухо не мекша. Не, нисам Сизиф! Не може борба против уха, а у име лепе речи, бити узалудна.

Не можете себи дозволити да Африку повезујете са властитим именицом Сандра, а не са Нилом, жарким појасом, борцима за људска права. Не смете себи да дозволите да помешате Његуше само са пршутом, а да нисте чули за владика Данила. Разумем да је глад физиолошка потреба, али чиме ћете нахранити душу ако не знате да „Ко на брду ак и мало стоји, више види но онај под брдом”.

Све време покушавам да забодем лепе речи у ваше уши. А сада дотакните своју ушну шкољку. Да ли је мекша него пре моје беседе? А приори верујем да јесте!

Данило Танасковић

Прва београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Драгана Стојановић

СЛУШАТИ И ЧУТИ

Зашто је све што је мисаоно и духовно, тако немоћно и без одбране? Часни суде,

Данас стојим пред вама да бих одбранила срж нашег постојања и тежње да будемо људи. Данас пред вама браним просту и једноставну истину која, ма колико некада била болна, је увек делотворнија од најлепше лажи.

Међутим то нас упућује на један нови проблем:” Како да та једноставна истина допре до особе којој је упућена, ако та особа гледа, а не види, слуша, али не чује ?”

Истина је свуда око нас, само ми затварамо очи пред њом. Да ли сте знали да 42 % одраслих сматра да је лагање понекад оправдано, док 98 % лаже своје родитеље. И сада се поставља питање: „Како у мору лажи препознати истину?”

Лопов почиње тиме што представља лаж да наличи на истину, а завршава тиме што истина наличи на лаж. Наш највећи проблем је то што се човек с времена на време спотакне о истину, али већина устаје и наставља да корача уздигнуте главе, као да се ништа није ни догодило. Да ли сте и ви део строја који се води тврдњом да сто пута поновљена лаж постаје истина ? Ако јесте, онда је телевизијски екран идеална подлога за ваше дебело уво, јер ћете хвалоспеве увек чути. А хвалоспев је једино што Вашем уху годи. Након хвалоспева, из четвртaste кутије коју зовете телевизор, чућете наредбу. Стадо вас позива да им се придружите. Наравно, када сте део стада, свака наредба делује као позив, а свака лаж као највећа истина. Међутим, кратког је даха. Боље бити црна овца свесна истине, него велико стадо уљуљкано у лаж, јер тада вукови најлакше нападају. Све време су били међу вама, само са друге стране екрана. Тиме сте потврдили да је маса идеална за манипулацију, јер има најдебље уво.

Током историје је говорити истину често значило бити изопштен из друштва, док је прихватање те истине чак значило бити гиљотинан.

Које оправдање имате данас, Ви, модерни људи ?

Правдамо се да бивамо обмањени од стране медија, политичара и превараната, а ми ни у једном тренутку не доводимо у питање

ОГЛЕДАЛО

истинитост њихових тврдњи. Истину су сакрили тако што су пре-запослили јавност поплавом небитних информација, како људи не би размисљали и стекли основна сазнања у разумевању света. Тиме су створили идеално тле за размножавање вируса званог лаж.

Епидемија се шири брзином светлости. Како остати на ногама, а без последица ? Наше чуло слуха је посебно подобно за његов даљи развој.

Свакако остављате трагове иза себе, само је питање да ли сте у стаду, па су онда ти трагови прикривени, готово непостојани или сте сами, попут црне овце, са отисцима истине који вас одају и чине препознатљивим.

И увек се питајте, Часни суде, зашто је све што је мисаоно и духовно, тако немоћно и без одбране. Данас сам стајала пред вама да бих одбранила срж нашег постојања и тежње да будемо људи. Данас сам пред вама бранила просту и једноставну истину која ма колико некада била болна је увек делотворнија од најлепше лажи.

Маша Марковић

Прва крагујевачка гимназија Крагујевац
Ментор: проф. Марио Бадјук

УБОЈИТО ОРУЖЈЕ И(ЛИ) МЕЛЕМ НА РАНУ

У почетку беше реч, каже јеванђеље. Никада немојте потцењивати моћ речи. Било да је она изговорена, написана или прећутана. Речи могу бити убојито оружје, али и мелем на рану. Избор је увек на нама. Међутим, наш избор понекад може бити условљен незнањем, лошим навикама, предрасудама или утицајем колективне свести. И тако се постепено отуђујемо од свог аутентичног бића и затварамо своје срце и свој ум за прихватање доброте и лепоте коју нам неко нуди. Софокле је рекао: -Када нешто радиш, не треба да се питаш шта радиш, већ шта тиме постижеш. Као што је и један од највећих филозофа, Имануел Кант показао у својој етици, оно што се морално вреднује су наши поступци. Сви ми имамо разне жеље, али не остварујемо сваку своју жељу управо зато што имамо могућност избора. Зато је слобода неопходан услов морала, а морал се огледа кроз наша учињена дела. Ми нисмо наша дела, али нас она у великој мери одређују у очима других људи. Колика је наша улога ту, да допремо до некога, да проникнемо у његову свест и оплеменимо је једном отвореношћу духа?

Видите, некад и само нечињење нечега тражи одговорност. Ако сте нешто могли да промените, а нисте, ви сте одговорни. Друштво је освешћено онолико колико су појединци у њему освешћени. Наша је дужност да растемо и развијамо се духовно, али и да то пренесемо на друге. Питање је колико је у реду мешати се некоме у његов слободан избор да буде учаурен. Међутим, увек можемо својим примером да покажемо да може другачије, да може боље и више. Уосталом, размислите увек, како Џенингс Брајан каже: "Само је један кутак свемира који сигурно можете променити, а то сте ви сами". Нека барем половина нас има ту мисао, а нека друга половина учи од ове прве. Да ли ме чујете? Немојте да вам то ваше уво служи само као ослонац за реј бан наочаре, као место на које качите једну, две, три сваровски наушнице. Направите мало простора за по неко извини, изволи, хвала, молим те. Немојте се плашити да упутите комплимент, да кажете коју лепу реч, да не-

---

ОГЛЕДАЛО

кога несто замолите на леп начин. Јер, упамтите, управо је та лепа реч, она реч која и гвоздена врата отвара. И само да вас подсетим: славите 13. новембар, Дан љубазности. Дан који се свуда широм света слави још од 1998. године. Које оправдање имате данас, Ви, модерни људи?

Милица Грујић

Гимназија „Борислав Петров Браца" Вршац
Ментор: проф. Снежана Ђенић

НАВОЂЕЊЕ НА ПУТ ИСТИНЕ

Трећа наџрага 5. БЕОПС-а

Како забости лепу реч у дебело уво? Како натерати онога ко неће да слуша да поруку чује? Како беседом разбудити публику која дрема у свечаној сали Математичке гимназије? Како допрети до уснулих? И да ли је уопште могуће допрети до уснулих? Ово нису само вечита беседничка, већ и вечита животна питања.

Свет не би био исти да се нико никада није трудио да промени став другог. Свет какав нам је знан не бисмо могли ни да замислимо без хришћанства, а хришћанство не би постојало да Исус није речима наводио Јудејце на пут истине. Свет какав нам је знан не бисмо могли да замислимо ни да Мартин Лутер Кинг није имао сан. Јер да он није у тај свој сан уљуљао милионе Американаца, данас бисмо живели у расно подељеном друштву. Свет не би био исти ни без мирне, стоичке истрајности Махатме Гандија, нити без решености Аунг Сан Су Ћи да, макар и више од деценије провела у кућном притвору, у Мјан-мар мирним путем врати демократију. Они су мудрим речима прокрчили пут за своје идеје и успели да промене оне који су их слушали. Многи тврде да само будале покушавају да убеди друге у своје мишљење. А да ли су ови велики говорници били будале?

Па који је то онда начин на који су ови људи успели да у дебеле уши своје околине забоду речи истине, љубави и мира? На први поглед чини се да је то упорност, решеност да се реч – семе неког става – посади у саксије умова других. Али како то применити на живот обичног човека? Није ли свакоме напорно да слуша константно убеђивање и да се брани од онога ко жели да му промени погледе на свет? Као када нам мајка стално понавља да оставимо тај телефон и изађемо напоље да се дружимо. У таквим случајевима, упорност је контрапродуктивна, она на-тапа уши саговорника или слушалаца и чини их још тежима, још дебљима. Уши од упорности набубре, те им се истрајавање чини

ОГЛЕДАЛО

као капање воде из покварене славине, пулсирајућ бол у глави или једнолично куцкање детлића о кору дрвета. Дакле, сви ови златни детлићи историје (Исус, Мартин Лутер Кинг, Ганди, Су Ћи и други) нису своју кору учинили меком помоћу упорности. Они су имали заједничку још једну карактеристику – љубав. Сви они су волели оно за шта су се борили и, изнад свега – у то искрено веровали. Апостол Павле је у својој Посланици Коринћанима рекао да је човек који говори језицима човечијим и језицима анђеоским, а који нема љубави – само звоно које звони и прапорац који звечи. Празно одзвањају речи онога ко не гаји љубав према ономе што говори и само ће онај ко дубоко верује у оно што има да поручи допрети и до ума и до срца својих слушаца. Уколико човек не верује у оно што говори, уколико су му речи само макијавелистичко средство за постизање личне користи он ће можда успети да убеди некога у своје ставове али никада неће достићи ступањ на коме други његове ставове усвајају као своје сопствене. „Добар човек добро говори”, каже Катон. И заиста – човек који нема искрене намере не може бити добар ретор. У неискреног говорништва су кратке ноге. Неискреним говорништвом се никако не може убости дебело уво, јер оно није лепа реч. Лепо је атрибут искреног и истинитог.

Зато једино у љубави лежи истинска снага - јер је онај који не изговара речи љубави и који у те речи не верује - осуђен да говори себи у браду. Једино ће љубављу и вером човек постићи свој циљ. Тако је не само у говорништву већ и у животу. Само ће онај који воли науку бити велики проналазач, само онај који воли речи велики писац, само онај који воли музику велики композитор. И само ће реторска стрела одапета из лука љубави погодити у центар дебелог уха.

Јана Петровић

Филолошка гимназија Београд

Ментор: проф. Ирена Плаовић

ДЕБЕЛЕ УШИ И ВИСОКИ НОСЕВИ ЛЕКАРА

Када сретнемо некога и питамо га: „Добар дан, како сте?“, не чекамо одговор. Чак и кад он почне да прича, после неког времена ухватимо себе како климамо главом без идеје о чему човек заправо говори.

Овако нешто десило се сваком од нас, безброј пута. Убеђени смо да много више пута неко није саслушао нас, него што ми нисмо саслушали другог. Али, ако сви тако чинимо, испада да је више не-саслушаних него оних који не слушају. А разговор чине двоје.

Тачно је и то да не прихватимо да слушамо случајне познанике. Помислимо: „Па шта?“. Многе речи су током времена изгубиле своје првобитно значење. Једна од њих је реч познаник.

Шта га то данас, познаника, разликује од „непознаника“? Ако пијемо кафу са проблемима и ћаскамо са мониторинга прекраћујући време, а комшија нам је ништа више од човека који живи у истој згради, да ли је он наш познаник, а проблеми и монитор пријатељи? Ако се познаник одликује тиме што му знамо име, и обратимо му се једним „ћао“ с времена на време, онда он није ништа другачији од Лионела Месија или касирке у „Максију“ којој свако јутро уредно кажемо „добар дан“. Дакле, закључујемо да не постоји ама баш никаква разлика између познаника и непознаника. Али шта је проблем? „Не треба мени комшија Лаза или онај Петар с посла, имам ја пријатеље“. Управо тада настаје проблем – ако немате никога између пријатеља и непознаника, не можете стицати нове пријатеље. Ограничавањем пријатеља, ограничавамо себе, јер кроз пријатеље најбоље упознајемо себе. Нико не постаје пријатељ преко ноћи, зато је важно дати прилику познаницима да то стварно и постану. Јер, човек не живи ни са истином, ни са лепотом, већ са другима.

Осим из немара, многи се плаше да саслушају другог због страха од сопствене грешке. Већина одбацује и саму помисао о сопственој

ОГЛЕДАЛО

грешци или грешности, осуђујући онога ко је у праву. Кроз историју, велики број људи је страдао због исправног мишљења, само зато што је било другачије од мишљења већине. Узмимо пример на-учника коме смо и данас захвални, Галилеа Галилеја, који је дошао до изванредних открића у астрономији, између осталог, веровао је да је земља округла. Његова најзначајнија дела била су забрањена више векова, а он осуђен на избор између ломаче и одрицања од својих идеја. Он је изабрао живот, али на самрти је изјавио чувено: „Ипак се окреће!” За разлику од њега, Ђордано Бруно је због својих идеја о бесконачности свемира и упорног одбијања цркве да прихвати било шта ново, спаљен на улицама Рима.

Али можда је најдаље, у слободи да изрекне мишљење другачије од осталих, отишао гинеколог др Семелвајс, заступајући своје решење за проблем умирања трудница након порођаја. Мислио је да пацијенти умиру због нехигијене и немара доктора. Увредио је своје колеге. Био је предмет исмевања, у чему је предњачио његов професор Клин, који је рекао да ће Семелвајс остати запамћен „као поруга и подсмех будућим нараштајима”. Али он никад није одустао, иако одбачен и приморан да продаје намештај из куће да би преживео. Нашао се у процепу између одбачености из еснафа и жеље да прекине умирање породиља. Изабрао је ово друго. Из очаја је, ишавши улицом, прилазио младим паровима и причао о важности прања руку у хлоровој води пре порођаја. Ударивши у границу лудила до које су га довеле дебеле уши и високи носеви лекара, да би доказао своју теорију, једном приликом, док је порађао жену, намерно се посекао и знајући шта је учинио, умро је. У историји је запамћен као херој, који је жртвовао живот за идеју и истину, док је његов професор Клин остао „као поруга и подсмех будућим нараштајима”.

Хегел каже да је „најглупљи човек је онај који неће да чује”.

Међутим, речи су увек ту ради мисли, а оне ради добра човековог. Зато: отвори уши, јер само тако ћеш разумети и самог себе.

Дамјан Денић

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

НЕ ЧИНИ ДРУГОМ ОНО ШТО НЕ ЖЕЛИШ ДА ДРУГИ ЧИНИ ТЕБИ

Инела Имамовић, Успавани комодо
(ТРЕЋА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: ФОТОГРАФИЈА)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Средња економско трговинска школа Тузла
Ментор: проф. Сафета Мујановић Кевељ

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

РЕЧИ БОЛЕ

Те речи – (...) ништа, само речи изговорене у ваздух, а да човек може од њих ипак да се разболи као да је ипак отио. (Марсел Пруст)

Реч, скуп гласова, безазлени инструмент наше потребе да саопштимо другом неку поруку. Бол, физички или психички, непријатан осећај који особу тишти и мења њено расположење, понекад прераста у патњу која се чини неиздрживом. Наизглед, два потпуно неповезана појма, зар не? Али они су у тесној вези. Јер узрок бола није само ударац или огреботина, већ нешто, на први поглед, у потпуности безопасно. Довољна је само једна реч, изговорена олако или сурово.

Ево још једне дефиниције из колективног искуства: реч, отровна стрела способна да створи ране које никада не зарастају, или можда да отвори оне старе. Те ране, иако невидљиве голим оком, сви ми кријемо под својим уљудним осмесима. Оне пеку, најмањи надражај ће их оживети и натерати нас да се подсетимо да су ту. Ипак, ове ране нам не наносе само други, већ их често наносимо сами себи, док остали тај знак слабости виде као мету и онда туђе стреле почињу да лете...

Људи смо, рањивост је наше примарно стање. Када постоји свест о рањивости јавља се и потреба за заштитом. Код свакога је тај оклоп другачије обликован. Док неки ране само крију, док бол покушавају да игноришу, други прелазе у офанзиву, нападају да не би били нападнути. Тако настаје зачарани круг; доношење бола симболима, које називамо речима, свима око нас, док други узвраћају нама, не схватајући какве то последице може оставити. Хоће ли икада бити краја?

Чудно је то, зар не? Некога можемо сломити речима. Чак је и помало смешно. Сви смо толико жељни неке врсте моћи, да они који је, у ствари, не поседују користе слабости других. Али тако је откако је света и века, и тако ће заувек и бити. Тражимо те неке мале победе, као да нам је довољно да знамо да смо обесхрабрили некога, то нас још и чини срећним, јер ми испадамо снажни. Али и такви морају да се пазе, јер се улоге јако лако мењају. Сви то научимо кад-тад.

А шта је са оним лепим речима? И оне могу да буду болне. Како то? Сумњамо у истинитост тих лепих речи упућених нама. А та сумња је проузрокована сумњом у нас саме, у наше квалитете. Толико смо навикли на начин на који комуницирамо данас, да искрене

ОГЛЕДАЛО

лепе речи ни не примећујемо – верујемо само оним грубим. Толико смо их пута чули, а њима је лакше и поверовати. Када и лепе речи могу да боле, како онда да функционишемо без наношења бола себи и другима? Не можемо. У томе је поента, увек могу болети. Морамо некако да се навикнемо на то, да схватимо да је и то део нас и да наставимо са животом. Мени ово није довољно. А вама?

После свега мислим да је ред поменути да речи могу бити и спас. Њима можемо некога помазати, умирити, исказати љубав, дати наду... Мислим да често заборављамо на то. То су оне праве лепе речи. „Лепа реч гвоздена врата отвара” није безазлена изрека. Навикнути на омаловажавање, поклекнемо пред нечијом искреном пажњом и комплиментом. Сви наши зидови падну, бар на тренутак. Можда се и у потпуности сруше уколико особа тако настави. Можда, али само можда дозволимо себи да дишемо и да се препустимо и поверујемо да нисмо толико лоши као што нас представљају.

Немојте ме схватити погрешно. Иако се наша вечна потреба да ратујемо једни с другима и самима собом, наша воља за моћ, манифестује у начину на који комуницирамо, речи дају квалитет и обресе нашим доживљајима. Обликују начин на који видимо свет и једни друге. Не мислим да је потребно да тај свет буде савршен и да бол не постоји, па то не би водило никуд. О савршенству имамо само менталне представе, оно у нашем искуству не постоји. На лошим искуствима најчешће и учимо. Али треба да будемо свеснији да речи стварно могу да боле. А ране, шта са њима? Не постоји уље од лековитог биља, неки мелем или таблета која ће то решити. До сада сам речи углавном представљала као извор овог бола, али оне су управо и решење. Сетите се, само једна лепа реч.

Нађа Јовић

Карловачка гимназија Сремски Карловци

Ментор: проф. Маја Рогач

УГОСТИ ВРЛИНУ У СЕБИ И ШИРИ ЈЕ СВЕТОМ

Прва наџрада 5. БЕОПС-а

Правило не чини друџима оно што не би желео да се чини теби је општеприсутно у историјском времену, као и на свим латитудама и лонгитудама земаљског шара. Иако раширено међу народима и религијама, зашто у сваком веку неко од мудраца, светитеља, филозофа, мора изнова да га формулише?

Разлог томе је што га истински није разумела ниједна цивилизација, баш као ни ова наша. Живимо у свету, али заборављамо да су у њему увек присутне две перспективе. Она материјална, прагматична, у којој обитава појединац налик Шекспировом јунаку који вели: *Коњи су слични један друџома, а ја сам само ја и само један.* Поимање егoисте је увек ограничено, и за њега уместо поменутог правила важи: *Ја сам себи све, а друџи има вредности само у односу према мени.*

Ова накарадна максима, мотив је деловања људи који никада нису упознали личну сферу, древни налог о нужности самосазнања, стога ни другу перспективу. У самом средишту нашег бића, у умној, рационалној природи, ако хоћете – у срцу љубави, налази се основ доброг деловања. Врлина није готов производ, већ напор непрекидног промишљања. Утврђивање добра које се не тиче само мене, већ и других.

Ма како се чини да сам затворена у монистичкој унутрашњости, други је увек присутан. Он не долази из спољашњег света онако како перцепцији пристижу ствари. Други постоји у мени и кроз мене. У акту одлучивања, које је и ограничавање, бирам не само за себе, већ и за њега. Ако знам да бол није пријатна, да је превара разочаравајућа, крађа пустошна, како да чиним оно што није мени добро? Чини се да је у мом интересу лаж, али ако свако у сличној

ОГЛЕДАЛО

ситуацији посегне за њом, онда сам и ја преварена. Закључујем да је налог разума: *Добро које желиш себи треба желећи и друћима.*

Међутим, добро није само питање свести, већ ствар воље и карактера. А кад је у питању човек, *нема у свешу иако ђреврђљивој сћвора.* У сукобу са моралним захтевом, човек је често налик ономе који у трговини посеже за златом, јер од његовог сјаја не види поглед других. Како је слаба воља увек самовоља, она не сме да презме разуму краљевску столицу.

Свет је пројекција душе: иако способна за узлете, она је склонија паду. Не треба имати зрнце памети да би се уочило како је свет одавно у кризи, па се питам, није ли она одраз моралне кризе човека? Али, право рећи, није одговорност само на човеку, већ и на друштву које се рефлектује на њега.

Живимо у свету за који нас уверавају да је најбољи од свих које је човек искусио. Али, довољно је боравити дан у њему, да се посведочи Русоов увид: *Найпредак цивилизације не ђретђјосћавља нужно развој моралносћи.* Друштво подстиче веровање да се новцем могу купити сва добра. Непрекидно производи потребе и уверење да се оне једино новцем могу задовољити. Амбицизни професионалци науштрб човечности дају предност интересима својих компанија.

Човек је превише у свету, па не види да наметнута добра нису ништа друго него недостаци и пороци.

Међутим, није човек уживањем, славом, па ни узвишеним мислима, на прави начин у свету, већ тек својим поступањем. То потврђује пример Сноудена, који у суморној данашњици оживотворује начело морала: *Одбијам да чиним оно ишћо сћм дубоко ђрезирем.* Како је био службеник највеће силе, он јасно схвата да је *одђоворносћ корелайћ моћи*, како вели Ханс Јанос.

Због ње је овај наш умрежени, челични свет, налик шатору у пустињи. Стога неодговорним понашањем може завршити у песку.

Будућност није оно што долази из времена, већ се сада ствара. Зато се придружи храбрим људима који још увек постоје. Пружи отпор злу, сада и овде. Угости врлину у себи и шири је светом. Ако попустљиво приклониш главу склоности правдања нискости, јер, *човек је ићак само човек, нишћја више од ићоја*, онда си сам одговоран што из будућности мотри претња, а не нада.

Теодора Лалић

Шеста београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Љиљана Маловић Козић

НАРЦИЗМ КАО НАВИКА

Друџа наџрада 5. БЕОПС-а

Погледајте данашње време! Осврните се око себе, уђите у свој Его. Ко сте ви? Шта је заправо човек? Шта је он учинио у животи да би га ословљавали као човека? То је данас титула. Зашто је човек у теби несрећан? Протагора је давно рекао: „Човек је мера свих ствари”, а шта су вредности? Ниједна животиња није незадовољна, похлепна од жеље за још. Ми као разумна бића волимо, ценимо и поштујемо. Да ли? Немамо појма. Видим да је нарцизам, навика да се дивимо сами себи и да нам се други диве. Имамо потребу да будемо вољени, а ни сами то не знамо. Шта је љубав и врлина уопште. Шта је морал? Које су његове норме? Знате ли неку? Заповести? Да? Од кога? Од нас самих! Имамо ли свест о томе? Фали нам слода. Заглављени смо у кавезу, као птица. Тако заглављени постајемо зависни од других. А у тој свој зависности имамо неконтролисану жељу да уништавамо друге, ако су и они нас. Шта је са осудама. Постоји ли једна особа која не осуђује? Не. Али не заборавите, други су наше огледало!

Овако гледам на ствари. Живот је позориште. Током својих наступа, људи, веома често, мењају улоге. Логично. Имају потребу да чине лоше. И када то раде имају неку лудачку храброст која их подржава. Да ли сте се икада запитали јашто? Али видите, ипак је та осуда ту негде, међу нама. Јесте ли Ви икада били грешни, радили оно што не бисте волели да вам се врати? Наравно да јесте. Не морате ми то рећи, али вашом мимиком могу и сама да закључим. Каже Макијавели: „Људи иду од једне амбиције ка другој. Прво траже начин да се одбране од других, а онада траже начин да их нападну”. Мислите ли да познајете себе? Погледајте се у огледало. Да ли сте то ви? Ходате са маском на лицу! У тренутку када покажете своје” ЈА” у опасности сте. Знам да мислите да се том маском штитите, прилагођавате околини. Живот у 21. веку није лак? Прекините да климате главом! Ништа Ви не знате! Није! Никако! Нимало! Пун је предрасуда. Не слушате. Која је сврха људског живота онда? То што глумите марионете којима власт управља са задовољством. Свако мисли

ОГЛЕДАЛО

да познаје себе. А не зна ни ко је. У сваком случају не недодовљо да би дух опажао себе као сопствени простор. Тек када почнемо да увиђамо оне ствари схватамо колико, заправо, не знамо. Прекините! Немојте радити оно што вам не прија. Брините о својој души! Изградите свој стил. Доста ми је претњи да свака шаргарепа мора да личи једна на другу и да су им прописане мере. Ова шаргарепа се опире! Хоћу да будем човек!

Вероватно ће опет испасти да измишљам, лупетам, кревељим се, лажем себе. То је физички неизводљиво. Само ми као особа можемо знати какви смо заправо. И само ми знамо колико је оног доброг остало у нама. Смејете ми се? То није лепо од вас. Верујте ми. Ево овако ћемо, свако од вас сам стиже до циља, а када до њега дође нека се запита да ли су његове појединачне жеље биле у складу са моралним нормама, а да се није огрешио о друге. Када сакупите довољно аргумената да можете да докажете да нисам у праву, онда почните да ме осуђујете.

Ана Чупић

Гимназија „Борислав Петров Браца” Вршац

Ментор: проф. Вера Репач

*Potpuna podrška
za računare i mrežu*

www.kio.rs

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА VI

СЛОБОДНА ТЕМА 5. БЕОПС

БЕОГРАДСКО БЕСЕДНИШТВО
СРЕДЊОШКОЛАЦА

МАТЕМАТИЧКА ГИМНАЗИЈА
БЕОГРАД

18. 11. 2016.

Шаболча Боја и Бетина Сремко,

Преко брда и далеко, далеко

(ПРВА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: КРАТКИ ФИЛМ)

Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд

Гимназија „Бољаи” Сента

Ментор: проф. Габор Међери

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ЕВРОПА КАО ЈЕДНА И МОЈА ДРЖАВА

---

*И*ако није колевка народа, Европа је зачеће свесџи, и у научном и социолошком аспектју. Од Европе потиче историјска и географска жеља за светом, као вид разбијања монотоности већ знаног и пре свега богаћења које је у основи свих друштава. Као наследница грчке генијалне интуиције и латинске хладне памети, она за нас представља незаобилазно културно жариште.

Још од почетка, када се мало знало, а много веровало, у основи свих ратова био је страх, страх од непознатог. Бојимо се онога што не разумемо те и не покушавамо, и то доводи до непријатељства између народа. Но, са знањем које поседујемо данас можемо закључити да увек постоји један човек, амбициозан и без премца, који користи ту мржњу у циљу стицања моћи, богатства и остварења исконских жеља човека. Такозвани „вођа”, правда своја дела и маскира их као добро друштва, играјући улогу пастира који жртвује све за свој народ. Но, са развојем наука и новонасталим осећајем свести за другим нацијама, проблем више вођа највише долази до изражаја у Европи. Народи различитих култура и веровања разбијају се на више субкултура током времена, и када се то везивно ткиво друштва покида, историја је показала да се тешко може поново спојити. И тада, игром политике, интрига и лажи, на стотину малих пастира играјући се Бога, шаљу своје народе у смрт.

Кроз историју, Европа је много пута била подељена. Ратови су били чести. Жеља појединаца за апсолутном и свеопштом власти довела је до тога да се браћа и сестре, исти по крви, по пореклу, језику, играју крвопролића залуђени жељом за моћи и тако слепи не виде колико им то штете наноси.

Fasces, сноп пружа, симбол моћи Римског царства. Један прут и мала сила, чак и дете, може врло лако сломити. Док сноп пружа везаних у једно, ни велике силе не могу сломити. Кроз историју се овај принцип много пута поновио и маестрално показао и доказао своју тачност. Узмимо нпр. Немачку која је до 19. века била подељена на више од 300 држава. Владало је јако супарништво, јед-

ни друге су кочили, једни друге су убијали и то све због сопствене себичности. Када се 1871. године Немачка ујединила у Немачко царство или Други рајх све је кренуло набоље. Већих ратова потом није било. Кренуо је период немачког просперитета. Индустрија се развијала, новца је било до Првог светског рата, када је опет почела подела јер су неки због свог јединства и бројчаности били много већи од других и хтели су још више, хтели су оно што им не припада. Сви знамо шта се после десило...

Након Великог рата долази до низа промена. Неки народи се уједињују, неке државе нестају, стварају се нове. Многе државе су кренуле пут просперитета, али се нису довољно опоравиле од рата. Таква је била и Немачка. Суочавала се са поразом и на крају са банкротом. Осми и девети новембар, 1923. године су били дани преокрета у историји Немачке, Европе и целог света. Тих дана се десио Пивнички пуч у Минхену, предвођен обичним војником, неугледног изгледа и слабе грађе, тада нико и ништа – а сутра Адолф Хитлер. Пуч је био угушен. После тог дана у грађанима Немачке почео је да се поново буди дух непобедивости, дух светости и узвишености над другим народима. Десетак година касније настаје Трећи рајх, најсуровији рајх.

Као што се историја понавља, тако се поновио и крај. Многи са друге стране мисле да тај рајх и није пропао. Данас га зову Европска унија. Јединствено тржиште које дозвољава доминацију великих сила. Јединствена валута створена од великих сила, предвођених ни са ким другим већ, погодили сте, Немачком.

Тржиште и валута су јединствени. Границе између некад зарађених страна више не постоје. Привредници могу да пласирају своје производе много већем броју људи, а грађани више нису жртве монопола, или они барем тако мисле. Унија нуди и многе лепе, корисне и племените могућности. Неке од тих могућности су једнаке шансе за школовање на престижним универзитетима ученицима из свих њених чланица, слободна трговина, слободно кретање људи и још многе друге... Али та Унија намеће и неке мање добре ствари. Једна од тих ствари је и да би национални идентитет требало да устукне пред универзализмом. Док се „мале земље у развоју” боре за више „инвеститора” и „старних улагања” и тиме се гурају у однос властелин - кмет, они који проповедају анационални универзализам ту ништа не ризикују, а добијају оно до чега им је једино стало: тржишта, сировине, природне ресурсе и изворе енергетике, и слободан проток робе и новца преко континента.

До пре само пар година, Европу сте могли назвати симболом уније и јединства. А Европа данас представља политички скуп рогова у врећи које још једино сједињује велики капитал. Границе се враћају, национализам и неповерење према другим народима јача.

ОГЛЕДАЛО

Европа се данас дави у осредњости коју је сама направила. Она се гуши од страха да ће је опљачкати они које је она некад пљачкала. Браћају се духови прошлости, док се очај све више шири оживљавајући неке давне, изгледа заборављене успомене. С тога, на нама није да судимо било шта, јер се Европа може дићи поново. Она је сад очајна, али нема јаче ствари од оптимизма очајника, и то наш народ најбоље зна.

Овом причом нисам хтео да вам намећем своје ставове, да вам дајем готов производ и да вас увлачим у систем. У систем који убија машту, систем који не признаје оригиналност, који не дозвољава слободно мишљење. Хтео сам да вас наведем на размишљање, критичко размишљање, оно које недостаје Европи. Зато, размишљајмо!

Константин Нинковић

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

ПОБЕДА НЕ БОЛИ!

Прича се, како је некада било тешко. Прича се, како је данас тешко и прича се како ће бити још теже. Кажу људи, да је проблем у људима. Крива је држава у којој не могу да се снађу, проблем је у свету, у времену... Проблем, проблем, проблем.

Нико не полази од чињенице да је страх пустио своје корење и да их све време држи на ланцу. Тај страх који паралише тело, грчи мишиће, покрете и нормалан живот, тера их да се изнова крију и повлаче. Од расположења ствара константно нерасположење. Своју унутрашњу горчину прописују свему и свима. Властиту немогућност пројектују на немогућности читавог света. Све ће пропасти, завладаће тама, апокалипса се спрема.

Тврди се, да ће свет за неколико хиљада година постати масовна гробница, где ће сваки део планете бити попуњен мртвима. Засигурно знам, да су они и данас паметнији од нас. Све што хоћемо да створимо, већ је створено, све што хоћемо да кажемо, већ је речено. Песме написане, филмови снимљени, открића откривена. Они су одиграли премијере, написали комаде, поставили границе којима се данас дивимо и покушавамо бар мало да померимо. Желели су да промене свет и желели су да се њихов глас далеко чује. Једнако као и ми.

Овако млади, још увек нисмо део програмираног калупа који нам и те како заклања видике, скрива лепоту и значај живота. Попут немих посматрача, за сада, само шпијунирамо тренутно стање.

Видимо како људи беже једни од других, па и од себе самих. То је проклетство са којим увече легну, а ујутру се пробуде. То је онај ланац који им не да да узлете. 'То' их прогони, проклето 'то', необјашњиво 'то', неухватљиво 'то'. Ужасавајуће 'то' које нема ни имена, ни почетка, ни краја, већ само вуче у амбис.

Тражили смо одговоре у људима. Наишли смо само на људе, али не и на одговоре. Као да су рођени са овом несрећом. Инвалиди без инвалидитета. Болују, а болест своју не познају. Крваре, а ни не знају где им је рана. Може ли се одгонетнути ова загонетка ?

Сведоци смо времена где се човек зарад прихваћености лиши целовитости. Своју људскост своди на меру онога што другима одговара. Страшни су амбијенти у којима не може искрено да се

ОГЛЕДАЛО

разговара, да се отвори и каже своје, него се мери свака изговорена реч. Осећа се нетрпељивост у ваздуху, где човек хтео не хтео, клизи у конфликт. А шта се догађа ако се којим случајем одупре ?

Чекају га казне које не дозобољавају да ради оно што ради душом и срцем, казне које бацају у социјалне окове. У тим оковима се све претвара у иронију, сарказам и заједљив подсмех којим човек на један подмукао начин испољава своју немоћ.

Осети се и моменат када се уздрма целокупни систем вредности, вера у људе, живот, љубав. Осети се и буђење оног депресивног ниҳилизма који нагони да све обезвређује. Пропада у понор и препушта се злоби и мржњи. Тада је све илузија. Љубав, пријатељство, жртвовање јер у свему види интерес. Долази до губитка вере и хуманистичких идеала без којих нема слободу. Види друштво као једну датост. Не види могућност промене, нема наду. Човек има улогу да улепша стварност, да смишља и измишља. Човек мора и може да се мења!

На сцену ступамо ми ! Против младе, здраве и удружене снаге нико ништа не може. Ко сме нама да стане на црту, баш да видим ! ? Лебдимо од силине заноса и од узавреле крви предака који поставише темеље овог света. Ослободимо лаву енергије из вулкана који живи у сваком од нас ! Срушимо све кавезе зла и избавимо све они који су заточени били. Загрлимо их онако топло, пријатељски, да им тела задрхте од животне еуфорије ! . Показаћемо им пут до исконске среће и тада ће у њима оживети ум, тело, емоције и страст. Обузеће их ураган радости и вечно ће остати део њих.

Насмејаћемо их ! Бити забављач, нарочито у овим временима је права привилегија. Смехом ћемо се борити против свих недаћа !

Људи, одрасли људи ! Угледајте се на нас ! На данашњу авангарду која се храбро бори за бољи мир од овога који данас познајемо. Ми хоћемо да створимо снажну људску везу, састављену од доброте свих нас, коју нико, никада, неће прекинути ! Ничије бомбе, ничије лажи, ничије уцене ! И једино, када победимо, знајте, тада нисмо погрешили.

Милица Матијевић

Гимназија „Бора Станковић“ Ниш
Ментор: проф. Андреј Митић

КО ЋУТИ СМАТРА СЕ ДА ПРИСТАЈЕ

(Qui tacet consentire videtur)

Ћутим често, прећутим још чешће. Тако и ви ћутите кад треба, а ви ћутите и кад не треба. Питам се да ли је у овом друштву паметно ћутати, да ли је везано временом и мјестом или је то само страх од нечега, не баш нечега већ страх од материјалног и духовног. Да ли је ћутање злато? Можда понекад, да је стварно тако, била бих међу богатијим људима свијета, материјално да, али не знам и духовно.

Прво ћутање је у породици. Мајка каже: „Понекад прећути, проћи ћеш боље”, а не зна колико те ријечи боле. Желим да изградим себе и поред велике неправде овога живота питам родитеље како да је надјачам, они кажу: „Ћути...ћути...” Често бих рекла нешто у чему се не слажем, али увриједила бих некога, можда понизила ако бих рекла оно што мислим, али оно што стварно мислим. И онда ћутим.

Наш познати писац Меша Селимовић каже: „Ријечи су ваздух, какву штету могу нанијети? Ријечи су отров од њих почиње свако зло. Онда да ћутимо! Не треба да ћутимо, има се о чему говорити, не нападајући, помоћи треба, а не одмагати.”

Само гледамо шта нам се дешава. Желимо да имамо онолико колико неко „преко пута”. Како да ми буде боље, како да се изборим за своју будућност? Губитак моје будућности није као губитак на изборима. Они који су „поред”, хладно и јасно корачају крај нас удружени у своју причу, своја неславна дјела. Безобзирни људи не мисле на оне који ћуте, јер то је наш избор. Питам се зашто само такве особе у посљедње вријеме воле цркву, показивања, воле да се крију иза својих ријечи и показују лажни морал. Да ли тако откупљују своје гријехе? Причају и причају и пуне нам мозак ријечима. Ријеч јака као мач уништи тишину. Ријеч лажна и зла уђе у овај народ, не као дар већ као страх.

Зашто падамо? Колико год да је живот лијеп, толико је и окрутан. Без обзира на то колико си јак спустиће те на кољена и држати

ОГЛЕДАЛО

доље заувјек уколико то допустиш. Нико те не може ударити јако као живот, али није важно колико јако си ударен, важно је колико те јако могу повриједити. Колико год удараца примио, битно је наставити ићи даље. Тако се побјеђује. Ако одустанеш, бол ће трајати заувјек. Не може се увијек побиједити, али немојте се бојати до-нијети одлуке, рећи нешто. Морате вјеровати у своју ријеч, морате вјеровати у промјене, у бољу будућност!

Сви покушавамо да проговоримо, излази нам само уздах. Удружимо уздахе, можда настане ријеч. Права ријеч, чиста као извор, велика као планина, брза као ријека да однесе те зле ријечи и мисли и да ћутање сазри као зрно у земљи. У велику ријеч, јаку и моћну. Да се чује и чуће се, мора се чути!

Удружимо ћутања да не буде тишина! Неко мора да проговори, ако не ти, онда ко, ако не сад, онда кад?

Дајана Тртић

Економска школа Бања Лука

Ментор: проф. Сузана Кеџман

САВРШЕНСТВО, ИСТИНА И СЛИЧНЕ ЛАЖИ

Размишљање је својствено људима. Али им је, исто тако, својствено да ситуације сагледавају искључиво из своје перспективе, не размишљајући да је могућ и другачији поглед. И ову беседу чини један, људски, искључиви, мој поглед на савршенство.

Као прво, да ли уопште можемо нешто прогласити савршеним на основу сопственог мишљења?

Велики шпански сликар, Салвадор Дали, једном је рекао: "Не бој се савршености – никад је нећеш досегнути." Сматрам да је немогуће препознати савршенство с обзиром на његову дефиницију. Потребно је да се нешто допада свима и да не поседује ниједну ману. Хајде да теоретски претпоставимо да нешто без мане постоји. Чак и у том случају, ђудљива људска природа негирала би постојање савршене појаве, јер људи имају различита мишљења о свему и немогуће је да се нешто свима свиђа. Стога закључујем да савршенство, својом дефиницијом, искључује могућност сопственог постојања.

Вратимо се на констатацију да су људи склони сагледавању ситуације из само једне перспективе – своје. Ако је то тачно, онда неумитно мора доћи до неслагања и јаза између схватања реалности и стварних догађаја. Да ли је уопште могуће разграничити та два, наизглед потпуно супротна, појма? Истина је, наиме, супротна лажи (и обрнуто), и сви прихватају те две речи здраво за готово, и не размишљајући о њиховом садржају. Супротности би, по правилу, требало да буду неспојиве и да никада не представљају исту ствар, исти појам или појаву. (Признајте да вам у овом тренутку пред очима искрсава лик бога Јануса!) Шта је, међутим, са случајевима у којима човек довољно пута понови себи лаж и она за њега постане истина? Шта је са заборављањем одређених коцкица прошлости у тренутку кад се све склопи у мозаик збуњености из ког је немогуће закључити шта се заправо десило? Да ли ико заправо може тврдити да све није само ствар маште и људске мисли? Ако је тако, онда истина не постоји, као ни лаж, већ само људско схватање чињеница – као тачних или нетачних.

ОГЛЕДАЛО

Вратимо се сада питању савршенства. Може ли нешто, савршено”за мене”, бити савршено”за друге”? Увек ће се наћи неко ко другачије види или је просто”баксуз”, па”неће ни како он хоће”. У Посланици апостола Павла Коринћанима пише да”нешто знамо и нешто пророкујемо. А када дође савршено, онда ће престати што је нешто.”

У ишчекивању савршеног, чувајмо своје”нешто” у духу поруке ове посланице, а то је: да смо без љубави – ништа. И док гледамо”као кроз стакло”, расподелајући о лажима, истини, савршенству и правди, не заборавимо да наш поглед није ништа, ако се не сусретне с погледом другог.

Завршићу своју беседу цитатом из поменуте посланице, који је уједно и моје извињење и захвалност што сте ме слушали, јер:”као дете говорих, као дете мишљах, као дете размишљах”.

Милица Стошић

Шеста београдска гимназија Београд

Ментор: проф. Олгица Рајић

О ПРОЛАЗНОСТИ

Колико ли смо пута пожелели да неки тренутак, неки осећај вечно траје? Нажалост, искуство нас учи да се то не дешава, да све неумитно пролази. Време, попут какве торжествене олује, брише наше трагове у песку. Дипломе за које смо се толико трудили постају парчићи папира, људи које смо волели постају хладне мермерне плоче. Кад-тад и ми ћемо им се придружити.

Можда делује утешно помисао да ћемо имати потомке који ће нас надживети. Они ће даље носити наше гене, наша искуства, наша учења. Међутим, тешко је озбиљно веровати у то. Као што ни ми, већином, не знамо ништа о својим даљим прецима, тако ће и нашим потомцима од нас остати, у најбољем случају, пар јалових, историографских података.

Наравно, не може се рећи да наши потези немају баш никакав утицај на будућност. Када би било ко од нас анализирао пажљиво неку ситуацију у којој се нашао, разматрајући појединачно сваки детаљ, закључио би, можда, да је чак и један волвокс, његов праотац, „избором” донетим пре милијарду година да ли ће кренути лево или десно, имао утицај на њу. Ипак, даљом анализом увидео би да је, заправо, утицај непосреднијих догађаја био далеко значајнији и да се, идући у прошлост, утицаји осталих актера смањују, те да ће утицај поменутог волвокса бити, иако присутан, врло близу занемарљивом. Слично, и наши утицаји временом само бледе.

Можда, на први поглед, делује да постоје људи имуни на пролазност. Иако је јасно да се убрзо након његове смрти, нико неће сећати Душана Војиновића, сви се и даље сећамо великих научника, уметника, војсковођа попут Архимеда, Цезара, Микеланђела, Пушкина, Поинкареа, Ајнштајна... Њихов пламен греје јаче и трајаће дуже од пламена већине, али ће се и он неминовно угасити. Толико је древних градова и дела нестало, толико је блиставих умова заборављено да је нереално очекивати да ове великане очекује друкчија судбина. Истина је да нам технологија омогућава чување невероватног броја информација, али ни меморија није безгранична.

Чак иако људска цивилизација успе да сачува неке тековине до краја свог постојања, макар и без знања од кога су, тешко је веровати да ће је те тековине надживети. Као што нама цртежи пећинских људи веома мало значе, а камоли гнезда бивших диносауруса, врло је могуће да ће будуће врсте потпуно заборавити нашу заос-

---

ОГЛЕДАЛО

тавштину. Наравно, и њих чека иста судбина. Људска врста није једина жртва пролазности. Свака врста, било краткорочна попут диносауруса или дуговечна попут бактерија, има свој век трајања. И сама Земља се толико пута променила, толико је фаза прошла, толико је врста, планина, мора настало и нестало на њој, а на крају ни ње саме неће више бити. Сличан ће епилог имати и свака звезда, свака планета. Свака тачка у универзуму ће безброј пута изгубити своје некадашње значење.

Постоји пак лепота у свему томе. Као што деструктор ослобађа меморију за нове објекте, тако и нестанак једне врсте или тела ослобађа простор за нове. Као што Хераклит рече „панта реи“, све тече, све пролази, у исту се реку не може ући два пута, јер увек нова вода надлази. Да смо до краја живота задовољни једном креацијом не бисмо стварали нове, да диносауруси нису нестали, људи не би могли да се развију. Тако ће и наша смрт неком другом представљати простор за нови почетак.

Да ли су, макар, сам универзум и само време вечни? Одговор на ово питање не можемо ни да наслутимо. Ипак, верујем да ако једног дана универзум престане да постоји, то неће бити најбесмисленији догађај већ ће се, управо супротно, тек тада открити смисао.

А шта остаје нама, ситним попут честица у односу на време, у односу на простор? Можда и јесмо само честице, али честице које могу да осећају, мисле, стварају, утичу на друге. Детаљ може да украси слику, интонација песму, осмех девојку, публика беседу. У овој пролазности живота у којој нас идеја о вечности постићује, изневерава и напушта, осети ипак нека сетна душа дубину тајне бића и лепоту бивствовања.

Зар је битно онда што оно траје само тренутак, када тај тренутак можемо учинити истински вредним?

Душан Војиновић

Математичка гимназија Београд

Ментор: проф. Синиша Митрић

БУДИТЕ ОНО ШТО ЈЕСТЕ: ВАСПИТАЧИ ЉУДСКОГ РОДА

---

*Прва наџрада XX џакичења у беседаиџу
Гимназија „Светџозар Марковић”
Нови Сад, 4. марта 2017.*

Уједанаестој Тези о Фојербаху, Маркс пише да су философи свет само различито тумачили, ствар је у томе да се он промени. Ствар је у томе да се он промени? .... А ствар је у томе – у ствари ...

То – у ствари – које чини суштину философије, њену бит. Философски поглед који стреми у дубину, откривајући оно што је у ствари, заправо оно што је уистину... Поглед у истину саму. Оно што је обичном људском оку невидљиво. Још нас је стари Демокрит упозоравао на то – у ствари или уистину: „По мишљењу смртника боја, по мишљењу смртника слатко или горко, а уистину атоми и празнина”.

Има философа који такав поглед усмере и на саму историју философије.

Тако је некада Френсис Бејкон планирао да изврши *instauratio magna* – велику промену и обнову свих наука, па и философије – успостављањем научног и философског мишљења на максими – *Scientia est potentia*, знање је моћ – а све зарад тога да би човек будућности стекао моћ да овлада природом. Своје претходнике у науци и философији, Бејкон је видео као доконе људе, за које је философија – знање ради самог знања. Само ... хм само ... само начин за оплемењивање људске душе, какву је улогу некада философији наменио Аристотел.

Тако је и Маркс, без изузетка, све дотадашње философе окарактерисао као тумаче, неспособне да остваре некакво ново људско друштво или друштвено човечанство, како је он то већ назвао у својој претходној, десетој тези о Фојербаху.

ОГЛЕДАЛО

Оно што је Маркс баш замерао философима, да су само тумачи или интерпретатори, ми управо данас, као вештину, треба да покажемо на примеру те његове славне реченице. Морамо да применимо философску методу интерпретације, херменеутику, чије је једно од основних правила да интерпретатор, тумач, може да разуме аутора боље него што је то и сам аутор могао да учини.

Дакле, шта нам је то Маркс, уистину или у ствари поручио, независно од тога шта је желео да нам каже или шта би нам рекао да се осврнуо на свој, на жалост, несрећни живот?

Када се разгнру идоли идеологије и сва прљавштина политичких борби, ко је тај ОН који у ствари или уистину треба да се промени? Да ли је схватио да наша величина, као људских бића, не лежи толико у могућности да променимо свет? То је мит Новог доба. Наша људскост огледа се у могућности да променимо себе.

Да! Чујем како вичу – *Acta, non verba* – дела, не речи. Не за философе! За њих је друга заповест. Философи, делајте речима! И будите оно што и јесте – васпитачи људског рода. Зар није Платон, када је схватио сву узалудност напора да се постојећи владари учине макар бољим, а камоли идеалним, основао – школу – Академију. И тако васпитавао и образовао будуће умне људе и владаре хеленских полиса.

Зато философ мора да дела сам и полако. У тишини. Знајући да је стрпљење мајка мудрости. А философија је љубав према мудрости. Не према било каквом знању, већ према мудрости. Празна памет, многозналаштво, не учи мудрости. Она нас гони да мењамо свет. Она намеће један суров образац промене.

А мудрац мења себе. Као философ мораш бити промена коју желиш видети у свету. И зато мораш бити јак да издржиш у овом свету и да се уздржиш од жеље да промениш оно што се не да променити. Оно што се не да променити, не куди, већ поднеси. Можеш променити само оно што зависи од тебе. А то си ти.

Философ је тај ОН који се мора променити.

Несрећни Маркс се можда касно сетио тога.

Даница Карамарковић

Гимназије Врњачка Бања

Ментор: мр Драгослав Ђуровић

РАЗДВАЈАЊЕ СВЕТЛОСТИ ОД ТАМЕ, ИСТИНЕ ОД ПРИВИДА

---

*Друџа наџрада XX џакмичења у беседниџтву
Гимназиџа „Светџозар Марковић”, Нови Сад*

Филозофи су свет само различито тумачили,
али ради се о томе да се он промени

Свет је неизбежна датост која сиренски призива, очаравајући и опчињавајући. Како је он увек људски, повесни – свет је и претећи. Он непрекидно испоручује своје захтеве, очекивања, те човеку није могућ спокој и сан Ендимиона.

Платон вели да је природно полазиште сваког људског живота – слепило. Филозофиџа је као рефлексиџа – осветљавање света; раздвајање светлости од таме, истине од привида, перспектива близине и даљине, јер, како вели Ефешанин – *Присуџни су одсуџни*.

Очигледно, приспети у свет не значи и настанити се у њему. Стога Сократ буди Атињане да напусте *мирну луку* свакодневице и крену на *џуџ исџираживања и сазнања*, на пут *једини вредан живљења*. У очима света, Сократ је кваритељ омладине, јер је мишљење увек субверзивно у односу на стварност коју граде моћни оци, црква, идеологије, медиџи. Сам чин филозофирања је ризичан и рушилачки, а судбина љубитеља мудрости – тешка. Да је тако, сведоче прогнани Анаксагора, спаљени Бруно, изопштени Спиноза.

Но, није довољно само осветлити сенку, *џо лажљиво лице исџине*, слови Ниче, *она мора и да изађе из џећине*. Полазиште филозофије није *мислионица*, како подругљиво алудира Аристофан, већ постојећи свет који се увек ваља доводити у питање и саображавати по мери човека. Браде ми Марксове, *Филозофи су заиста светџ само различитџо џумачили*, али ради се о *џоме да се он џромени!*

Како је човек самом себи најудаљениџи, тешко је скројити одело по његовој мери. Стога је и у огледалу филозофије – аморфан и неухватљив. Час је биће достојно дивљења, час презира, алтруистич-

---

ОГЛЕДАЛО

но, али и себично. За постмодернисте, Лакана и Фукоа, човек је пуки епифеномен и играчка у рукама Другог.

О, како то гордо звучи! Човек је субјект који ишчезава, али одговорност за то не лежи на Пилату. Човек се сам одрекао слободе, јер је његов варљиви ум поверовао да живи у најбољем од свих могућих светова, а слаба воља – како је у царству слободе.

Кант је давно поставио дијагнозу о томе шта је са човеком наших дана. Он је у стању *недозрелости*, немоћи да употребљава властити ум и слободу. Како је човек одустао од себе, моћни ауторитети мисле, желе, делују уместо њега.

Но, има чудног провиђења у његовом посрнућу! Ако је веровати Кјеркегору, болест је парадоксално стање, те као такво – симптом здравља. Ако се постисторијски човек осећа тескобно у формама спасења које нуди робно тржиште и кружење профита, онда за њега има наде.

Тескоба је самооткривање оног, према Камију, *најиречеј*, а то је – потреба за смислом. Међутим, нема цивилизације без искуства недостатка и кризе, па је смисао увек проблематичан. Човек је осуђен да га непрекидно изналази и тиме сам себе преображава.

Стога, није питање пролетеријата, класе, идеологије, брадице ми Лењинове, разрешење *зајонейке џовесџи*. Како смо, вели Плесенер, *незакључива бића*, сваки је човек заправо пролетер, *јерманејно револуционарно биће*. Слобода одлучивања је његов усуд, па промена није питање будућег, већ увек постојећег света.

Али, ако је човек склон да своје чинове одмерава сопственим егоизмом, па своје достојанство продаје за *йрагу*, онда је свет зачарано царство нужности. Међутим, ако га преображава еталоном човечности, бољи свет је могућ. Велим – могућ, јер ништа није трајно освојено за *џирску која мисли*.

Човек је увек путник, налик Месецу, вечитом луталици, који се преображава баш кад је најпунији. Према космичкој промисли, тако се подмлађује и рађа нови дан. Ако је веровати Гетеу, „док год за нечим трага, (и) човек блуди”.

Као што су Луни звезде сапутници, филозофија, као највиша форма мудрости, треба да укаже који је пут прави, а човеку је дата могућност да се одважи да баш тим путем крене. Или заувек остане „квинтесенција прашине”, на вољу ветровима.

Теодора Лалић

Шеста београдска гимназија Београд
Ментор: проф. Љиљана Маловић Козић

ДАЉЕ ОД УТОЧИШТА СОПСТВЕНОГ НЕЗНАЊА

---

*Трећа наџрада XX џакмичења у беседнишћу
Гимназија „Светозар Марковић”
Нови Сад*

Једанаеста теза о Фојербаху

Једном кад су у Холандији цене зачина страховито пале, трговци су проблем решили тако што су побацали неколико товара ове робе у море. Логично, пошто их је било мање, цена им се вратила у нормалу. Зато се ваљда и не подржава ископавање злата и дијаманата у неким рудницима, да би моћ остала тамо где већ дуго почива.

Моћ – новац. Новац који купује нове идеје и баца их у море заборава/забране, да би њихове биле вредније. Новац који купује људе у успону, скоро утицајне, и прилагођава их свету, самим тим и њихове саборце, нова сила која је желела да свет прилагоди себи мења страну на којој се бори.

И ови људи бачени су у море, као оно у које су сместили Тантала, Зевсовог сина који је кажњен због тога што је боговима смештао разне преваре, како би проверио да ли су заиста свезнајући. Казнили су га да довека трпи глад и жеђ, али стојећи у води, која му се измакне кад посегне да је попије. Али наши се негдашњи перспективни револуционари у том мору нађоше не знајући и не примећујући да су ту по казни што су хтели да поремете равнотежу у идеалној једнакости света и да искушају непроменљивост система. Најтужније је што ће прежеднети, неће бити више жељни промене.

Прва ствар коју ћемо замерити некоме ко жели нешто добро за себе у овом друштву јесте – идеализам. Тако, идеалистички, чини се да је у Једанаестој тези речено да су филозофи решили свој први задатак, и да се мора прећи на следећи. Не допада нам се што смо

ОГЛЕДАЛО

на један задатак потрошили толико хиљада година, али шта се ту може кад га нисмо завршили? Свет морамо упознати до најмањих честица, а не знамо га до те мере, да данас мислимо да живимо у свету у којем је све што вреди већ измишљено, па и да га познајемо довољно да бисмо га могли променити.

Насупрот томе, мени се чини да живимо у уточишту сопственог незнања.

Али, рећи ће неко: ниси у праву, Једанаеста теза каже то и то... „Шта Тарквиније Охоли у врту свом хтеде рећи маховицама, разуме син, али не и поклисар”. Да појасним, Тарквиније Охоли, последњи римски краљ, у рату против Габија, одглуми свађу са својим сином који тобоже повређен тиме побегне у Габије, који су га поставили за војсковођу. Тада син посла гласника да пита Тарквинија шта даље треба чинити, а отац, немајући поверења у гласника, одведе га у башту и покида главе са највиших маховица. То је, свакако, значило да треба смакнути главне личности у Габијима. То значи да се филозофи обраћају једном уском кругу људи који ће бити способни да искористе ту мудрост на најбољи начин.

Иако се чини превише идеалистичком, Једанаеста теза о Фојербакху је најбоље што је неко могао рећи, јер, млади лидери који се још држе даље од Танталовог мора, схватају да треба да дају све од себе да се свет промени, и, често, при томе нешто добро учине за њега.

С друге стране, филозофи, учени и свесни оног Сократовог „знам да ништа не знам”, схватају да први задатак није решен, и да мора још много о свету да се сазна да би се прешло на други, и, како су сигурно ближи решењима од својих предака, њима овлада огромно узбуђење и ентузијазам, изазван уверењем како само још мало фали да човечанство коначно крене ка нечему лепшем и вишем од онога што нас вековима мори, и обезбедиће нам оно што ће нам једног дана свима олакшати живот.

Неко трећи ће, пак, схватити све ово на трећи начин. Али, иако знамо да ништа што схватимо није потпуно тачно, најгоре што можемо у овој мисли видети је потпуно изопачена слика, да мењање света свакако није наш посао, већ да га треба препустити филозофима. Нико од нас не зна све, па чак ни сви ми заједно, и, борили се ми свако за себе или уједињени, тој борби нисмо дорасли. Преостаје нам још да се надамо да ћемо својом борбом коначно учврстити тло некеме који жели и може и зна да га искористи у складу са неким, можда и постојећим, смислом онога што зовемо живот.

Ипак, неки мудри људи рекоше да оно истински људско ниједно поколење не учи од претходног. Свака генерација изграђује свој унутрашњи свет, и не треба да очекује од било кога да јој обезбеди услове за то.

ОГЛЕДАЛО

Нисмо узалуд створени свесни! Користимо то што имамо, немојмо се уздати много у наше претке и потомке, но, учинимо оно што је на нама, „дајмо према могућностима, да бисмо добили према потребама”, јер, кад смо већ ми без света једно малено ништа, хајде да он са нама буде једно велико нешто, што ћемо ми створити, чувати, а када га довољно добро упознамо – мењати.

Балша Ћеранић

Математичка гимназија Београд
Ментор: проф. Радивоје Благојевић

Infinitiv - centar za učenje stranih jezika

**Kursevi engleskog i slovenačkog
za decu, tinejdžere i odrasle!**

**Đorđa Stanojevića 9a,
Belville, Novi Beograd**

**064/02 444 23
www.infinitiv.rs**

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА VII

ТЕЗА АНТИТЕЗА СИНТЕЗА

Софија Дамњановић, Дух

(ДРУГА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: КРАТКИ ФИЛМ)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Карловачка гимназија Сремски Карловци
Ментори: проф. Дејан Ђурђевић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

САМОПРОМИШЉАЊЕ И САМОЗАКЉУЧИВАЊЕ УЧЕНИКА

У настави (физике) требало би insistирати на основним појмовима, законима, принципима, који се могу конкретизовати у свим наставним ситуацијама, као и у случају практичне примене. Код ученика треба развијати навику да при решавању свих проблема промишљају и трагају за новим, отвореним питањима, проблемима и да се при њиховом решавању ослањају на раније стечено знање, као и на то да повезују и примењују при изучавању других наставних дисциплина.

Објективизација и стандардизација захтева, критеријума и метода испитивања и оцењивања ученика ни у ком случају не треба да искључује субјективитет наставника, да ограничава његове степене слободе у остваривању наставног процеса. Напротив, све то треба да омогући још веће испољавање и потврђивање његових квалитета. Успешност извођења наставе и трансмисија знања битно зависе од наставника, њихових стручних а и педагошких квалитета, од начина комуникације са ученицима, нивоа њихове опште културе, људских одређења.

Усмено испитивање ученика треба да буде континуално и равномерно распоређено у току одржавања наставе. Део сваког наставног часа, независно од тога да ли се посвећује обради новог градива или експерименталном раду, треба одвојити за пропитивање ученика. Време које се одваја за испитивање и оцењивање није строго одређено. Ако се провера знања (испитивање) спроводи на почетку часа, она може да послужи и као увод у излагање новог наставног градива и као средство контроле и понављања раније упознатих појмова и закона и нових наставних елемената. Тиме се не остварује само континуитет у процесу наставе, него се на тај начин и ученици подстичу да активно учествују у остваривању наставног процеса.

Опште је познато да је примена знања у новој ситуацији најефектнији начин продубљивања стеченог наставног сазнања. Тиме се обезбеђује не само квалитет знања него и његова трајност. На пример, при проверавању усвојеног знања из области Кретање наелектрисане честице у електричном и магнетном пољу, постоји

могућност да се провери раније усвојено знање из класичне механике (закони кинематике и динамике).

После интерпретације нове тематске јединице, по правилу, постављају се питања којима се дословно не понавља изложено градиво, него се оно синтетизује. При томе ученицима се дају одређене сугестије и оријентација у савлађивању тог изложеног градива. То није, дакле, просто репродуковање или демонстрирање знања, него, пре свега, настојање да се ученици уведу у самостално просуђивање и закључивање у току усвајања нових сазнања.

Истакли смо да би усмено испитивање ученика требало да буде континуално, процесуално, динамично, и то са већом фреквенцијом од оне која је уобичајена у нашим школама, и симултано са излагањем нових наставних садржаја. Временско раздвајање процеса оцењивања од текућег наставног рада има негативне последице. Нажалост, у нашој школској пракси то је веома присутно. Није ретак случај да наставник у току дужег периода само излаже наставно градиво, а да при томе „заборави” (искључи) оцењивање ученика. Негде при крају класификационог периода, он се тек „сети” да би ученици требало да имају оцене. Такав приступ присиљава ученике на кампањско учење, изостајање са наставе, „бежање” са часова и слично. У таквом приступу испитивање ученика постаје чин који се ретко дешава, тако да ученик губи шансу за поправак, што је и главни смисао оцене. Настаје једна напета, наелектрисана атмосфера у којој се озбиљно нарушавају услови за нормално одвијање наставног процеса. Редовно (континуално) испитивање и већа „густина” оцена умногоме би ублажили такво стање и, што је веома битно, био би смањен број изостанака са наставе. То би омогућило да се родитељи правовремено обавесте како би предузели одговарајуће мере за побољшавање успеха свог детета.

Испитивање и оцењивање ученика требало би схватити као текући проблем који се решава симултано са обрадом наставног градива, дакле, као свакодневну обавезу. У току сваког наставног часа требало би оцењивати 3-5 ученика у одељењу, тако да би сви ученици имали најмање по једну оцену у току месеца. Требало би имати на уму и то да нередовно оцењивање ученика из једног наставног предмета (физике) угрожава и наставу других предмета. Јер, у време интензивног учења једног наставног предмета, запоставља се учење других. Најзад, требало би поменути и то да повећање фреквенције оцењивања смањује трему код ученика, која их у већини случајева оптерећује и смањује могућност њиховог доказивања.

Могу се предвидети (планирати) и наставни часови који се у целини посвећују испитивању и оцењивању ученика. Али такве часове, као и часове који су потпуно испуњени интерпретацијом нових наставних садржаја, требало би избегавати или их свести на минималан број.

Усмено испитивање ученика требало би да буде организовано и спроведено тако да у том процесу активно учествују сви ученици у одељењу, да буди и привлачи њихову пажњу и интересовање. Обилно се постављају унапред припремљена питања формулисана тако да захтевају краће одговоре у којима се инсистира на физичкој суштини проблема, самопромишљању и самозакључивању ученика. Формулација питања мора бити логична и језички јасна и недвосмислена, тако да би се избегле дилеме и неспоразуми у схватању физичке суштине садржане у постављеном питању. Питања би требало да буду садржајно интересантна, занимљива, тако да привлаче пажњу не само ученика који се испитује него и свих ученика у одељењу. Она не би требало да погађају „периферију”, него суштину ствари, мада понекад и у детаљу може да се крије физички смисао проблема.

Питање које се односи, на пример, на неки физички закон, осим његове „голе” формулације, треба да садржи: објашњење физичке суштине тог закона, величине које у њему фигуришу, облик везе међу појавама, објектима која се изражава тим законом, домет примене итд. Питања се дефинишу тако да при одговору на њих ученик не може механички да репродукује пређено градиво у оном облику како је претходно изложено на часу или објашњено у уџбенику.

Питања се постављају пред целим одељењем и дозвољава се време од два до три минута да ученици размисле о одговору. После тога наставник захтева одговор од једног ученика. Остали ученици пажљиво прате излагање прозваног. На предлог наставника они исправљају, допуњавају, потврђују или негирају дати одговор. У одговору не треба захтевати само препричавање наставних садржаја него се усмерити, као што је истакнуто, на физичку суштину проблема, анализу појаве, примере примене усвојеног знања...

Треба избегавати чисто формална и стереотипна питања типа: „Шта је сила?”, „Како гласи дефиниција рада, снаге?”, „Дефинишите брзину и убрзање”, „Шта је унутрашња енергија?” итд. Оваква и слична питања убрзо доводе ученике у одређено засићење које умртвљује њихову активност и интересовање. Таква питања, ако се често понављају, неизбежно доводе до механичког памћења дефиниција физичких појмова без потпунијег њиховог разумевања. Осим тога, она слабе интересовање ученика, пасивизирају њихову пажњу, наставни час физике постаје монотон и досадан.

Проф. др Милан О. Распоповић
физичар и филозоф
(Из књиге *Методика наставе физике*,
Завод за уџбенике, Београд, 2013)

БОРИНИ ДАНИ ГИМНАЗИЈЕ „БОРА СТАНКОВИЋ” У НИШУ

Познајете ли и ви онај осећај уласка у нешто потпуно непознато, нешто о чему сте слику изградили само по туђим причама?

Као садашњем ученику прве године, тај осећај ми је и више него близак. О гимназији сам чула разна мишљења и приче, међутим, сви су се слагали око једног — то је прича о легендарним Бориним данима који су ученике нарочито привлачили по карактеристикама као што су: недеља слободе, креативности, без тестова, испитивања и слично. Онда је уследило ишчекивање које се може мерити са жељом за летњим распустом. Требао нам је тај одмор. Заједно са пролећем и мартовским сунцем дошла је и недеља Бориних дана. Било је време да утврдимо истинитост прича старијих разреда.

Понедељак. Први радни дан, суочавање са обавезама, напрезање можданих нерава. Данас, сваки ученик Гимназије „Бора Станковић” док сањиво трља очи и још једном пролази кроз свој дневни распоред, досети се: „Ово није обичан понедељак”. Сада креативност преовладава и расте жеља за ширењем идеја, што је довољно материјала за величанствено отварање недеље школе.

Романтизам, покрет који представља изражавање себе, сопствених осећања и догађаја, овогодишња је тема отварања. Стихови наших познатих романтичара одјекивали су салом и допирали до срца публике. Ученици који су се нашли на позорници, били су испуњених срца, почаствовани и одважни. Поносно су прихватили овај важан посао и на прави начин показали савршеност дела. Својим уделом у овом креативном периоду улепшали су даље стварање. Чује се школско звоно, а ходницима бруји маса ужурбаних ученика. При првом кораку у школу омамљује их опијајући ритам музике који допире из фискултурне сале. Несвакидашњи приказ: сала препуна насмејане деце из којих зрачи позитивна енергија. Троше сву своју енергију ради забаве и кроз „Игре без граница” враћају се у рано детињство. Скакутање, тркање, неизбежно слатко

кикотање били су присутни до краја данашњег школског дана — првог дана недеље посвећене Бори Станковићу.

„Човек вреди онолико колико језика говори”. **Уторак**, дан који посвећујемо језицима. Свечана сала је пуна радозналих гостију. Креативци иза завеса, пуни самопоуздања и позитивне треме, сви повезани заједничком љубављу према речима. Спремни су да нам прецизно дочарају важност познавања језика. Границе између земаља и народа се бришу, треба бити спреман за било какву комуникацију. Језици су основни критеријум нашег даљег школовања и пословне каријере. Данас на шалив начин кроз кратке драматизације, песме, приче потекле из младих ученичких умова уз помоћ професора, истичу како је језик најјаче оружје које можемо користити. Одлазимо кућама и полако стичемо утисак да ће нам говор постати мешавина различитих језика.

Недеља се полако наставља а ми се надамо да сваки следећи дан може бити бољи од претходног. Ове **среде** ширимо тимски дух. Савршенство не постоји. Тако и једно школско одељење није савршено и ретко је у потпуности складно. Ово су те ретке прилике када видите једно одељење заједно на окупу, као тим, као једну велику породицу. Голови су постављени, судије спремне. Охрабривани тимови полако се загревају за игру. Већина ученика, иако нису фудбалски експерти, бодре своје одељење из петних жила. Препуни поноса скачу са столица након сваког датог гола. Нема места разочарењу, важи правило да је битно учествовати, а не победити. Ипак сви би са усхићењем радо убрзали време утакмица и сазнали коначног победника. Изморени и гладни, фудбалери су осетили опојни мирис који долази из оближњег атријума школе. Борини дани створиће разне уметнике, једни од њих су уметници у припремању хране. Тимови су спремали рецепте својих мајки и бака, неговали су културу и традицију разних народа. Желели су да буду ти чије ће јело привући највише пажње посматрача. Лупање шерпи и лонаца, шкрипање кухињског прибора, шуштање кеса, атмосфера праве Борине паклене кухиње. Да ствари буду још пакленије, гост наше школе је чувени Саша Мишић. Он ће бити одлучујући фактор, одредиће најбољи куварски тим. Било је тешко пролазити поред столова за припрему хране и не пробати је, али је било и неописиво видети мотивацију и труд на лицима такмичара. Широки осмеси и ведрина ширили су се ваздухом, што је јелима давало додатни укус.

Кроз векове, српска држава показала се као мала, али истрајна и јака. Водила се надом и надахнутим народом који никада није престао да негује традицију, културу и језик. **Четвртак** је дан када одајемо почаст матерњем језику. Поносни што смо део српског народа, кроз квизове и питања, праћени шалом показали смо да је у интересу општег образовања познавање матерњег језика. При-

---

ОГЛЕДАЛО

дружили су нам се и заинтересовани ученици широм Србије који су силно желели награду познате вредности: „Борино перо”. Дан је прошао у анализирању и дивљењу разним делима. Осећала се надахнутост чак и онда када је поново свако бодрио свој тим на одбојкашким утакмицама. Овај пут заиграли су и професори. Обично строги, са тестовима у најави и спремним новим предавањима, долазе на час скривајући своју природу. Остају озбиљни да би дочарали важност ствари којима нас подучавају. Сада видимо доказ да су и они људи спремни да барем мало пређу границе, да се забаве са својим ученицима. Било је време да се опробају у нечему потпуно различитом од тестова и испитивања — у одбојкашкој утакмици професора против ученика. Иако су се ученици неопитивно трудили да покажу своје вештине, године искуства су помогле професорима у победи. Чудно је било сутрадан видети лице професора који се у души и даље победнички подсмехивао.

Крај недеље. **Петак**, обично најсрећнији дан који нам доноси викенд, овај пут је дан који односи уживање у Бориној недељи. У маси људи издвоје се они које јединственост чини посебнима. Млади таленти рађају се управо на оваквим манифестацијама које подстичу креативност. Представу „Умри женски”, савремено драмско дело које су ученици успели да приближе публици, режирала је ученица наше школе. Њен труд се исплатио, одушевљење публике било је неизбежно, а аплауз и овације били су громки. Најбоља ствар чувана је за крај. Прва је година, лица су ми још увек једва препознатљива. Маскенбал ми неће помоћи да их све упамтим. Ипак,

---

ОГЛЕДАЛО

данас је дан када сви постајемо неко други, када бар накратко можемо да будемо у туђој кожи. Пролазимо ходницима школе. Оригиналност доминира. Завирујем у сваку учионицу а очекивања су ми све већа и већа. Највеће изненађење: маскирани преофесори. Нису престали да нас изненађују целе ове недеље. Како изабрати победника? Како издвојити најбољег међу најбољима? Јединственост се огледа у сваком костиму, шминки, декорацији. Види се уложени труд, педантност и преданост у најситнијим детаљима, јер када желиш да истакнеш своју креативност, дајеш све од себе да свет то види. Одшетала сам кући у свом костиму. Измамила сам осмехе случајним пролазницима. Видела се врлина у очима, волели су да неочекивано виде нешто другачије.

Хајде да застанемо на тренутак. Станемо са учењем, послом, константним бригама, обавезама. На тренутак сагледајмо можемо ли учинити нешто да себе учинимо срећним, можемо ли просто бити креативни, створити нешто ново, само тако, одједном. Нека нас оригиналност најбоље описује и нека све лоше нестане у тренутку када почнемо да радимо оно што волимо. Потребно нам је то, да нас мотивише и смањи притисак сурове реалности. Бориним данима то смо и урадили, направили смо паузу за креативност.

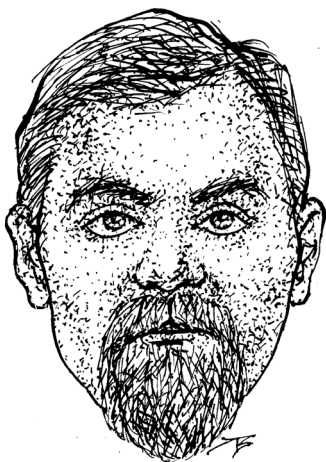
Теодора Станисављевић

Гимназија „Бора Станковић“, Ниш

Ментор: проф. Милена Манић

ГАЛАКСИЈА, ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА

Из претходне је сачувала врхунско зналачко писање на поједине вруће наунотехнолошке теме које је сада преобукла у електронско издање. На својим страницама окупила је наше водеће научнике и стручњаке из матице и расејања.

Успело је то Радоју Домановићу, и никоме више. Је ли ко од вас видео васкрслог Краљвића Марка?

Готово да нема истраживача и научника који није читао „Галаксију” у својим младим годинама. Необавезна лектира која се нестрпљиво ишчекивала сваког месеца на киосцима од Триглава до Вардара.

Речени научнопопуларни часопис био је један од најбољих те врсте у Европи, а свакако без премца у некадашњој СФРЈ.

Први број освануо је на кисоцима 1972. године, заслугом двојице врских новинара – Гаврила Вучковића, главног уредника, и Таназија Гаврановића, заменика главног уредника, који су јој остали верни до одласка у пензију. Човечанство је тих година нетремице зурило у небо да још једном угледа неустрашивог Јурија Гагарина.

Готово да нема научника или истраживача у Србији – од академика до почетника – који је у својим младим годинама није читао, а многи су се на њеним страницама огледали у писању. Од 2001. године када је „Галаксија” престала да излази, многи су се распитивали да ли ће је ико обновити.

Ако сте начас помислили да је оличавала научно новинарство прве врсте, нисте нимало погрешили. Сврставана је у најбоље научнопопуларне месечнике у Европи. Да ли је то био потребан (и довољан) услов за њено васкрсавање?

Исправан одговор знаћете једино ако се препустите листању на интернету: кликнете на **galaksijanova.rs**, и то је све. Остало препуштамо вама, драги Галаксијанци, ма где се у овом часу налазили у Млечном путу. Другачије нећете сазнати коме је то Радоје Домановић намигнуо.

„Галаксија” (с придевом нова испред или иза назива) поново је међу нама, у старом духу и новом руху. Из претходне је сачувала врхунско зналачко писање на поједине вруће научнотехнолошке теме које је сада преобукла у електронско издање.

Сада је то први научни магазин на интернету у нас и на просторима пређашње Југославије за који пишу наши водећи научници и стручњаци у матици и расејању.

У присуству великог броја научника и љубитеља науке у Галерији РТС-а представљено је, осмог марта, електронско издање научног магазина „Галаксија нова”. На промоцији су говорили академик Владимир Костић, председник Српске академије наука и уметности, проф. др Бранко Ковачевић, председник Академије инжењерских наука Србије, главни и одговорни уредник Научно-образовног програма РТС-а и в. д. директора Телевизије Србије Илија Церовић и главни уредник новог научног магазина.

Станко Стојиљковић

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

ТЕМА VIII

ФОРМА: ПРЕДМЕТ ДУХОВНОГ ИНТЕРЕСА

Јудит Берец, *Сањај звезде*
(ТРЕЋА НАГРАДА 9. БЕОКУЛИС-а: КРАТКИ ФИЛМ)
Галерија КУЛОАР Математичка гимназија Београд
Гимназија „Бољаи” Сента
Ментор: проф. Габор Међери

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

UNIVERZALNOST MUZIKE

Muzika je umetnost zvuka. Uzvišeni zvuk koji nikome i ničemu ne služi, ali koji nas uvek zavodi, opija, zarobi; ljudsko biće (a i druga bića) ne može da mu odoli. Muzika nije ni istinita ni neistinita, ni dobra ni zla. Ona je nevina i deluje utoliko šire ukoliko dira u ono što je isto u svima nama, i tako nadilazi naše uobičajeno iskustvo, ograničeno na odnose s nečim posebnim. Muzika je jezik koji razumeju svi i svuda; čisto zvučno iskustvo. „Ako religije i narodi imaju dušu, onda je muzika vazduh koji dišu. I nikada do sada, nijedan narod nije imao teškoća da prihvati muziku nekog drugog naroda”. Muzika je tajni ključić koji otvara ulaz u svako srce, dušu i duh.

Svaki umetnički oblik teži da dostigne stepen savršenstva muzičkog oblika, koji ima ulogu prvotnog, arhetipskog. Pružam ruku drugom i pravim most spajajući dve obale koje su sada čvrste i stamene, jer arhetip je isti, ne menja se u vremenu. Ne mora čovek da razlikuje Hendla od Hajdna, ali oba voli da sluša, jer imaju nešto bitno zajedničko. Istinska muzika je muzika univerzalne osećajnosti koja međusobno povezuje muzičke svetove širom zemnog šara. Oni koji veruju u moć samo jedne vrste muzičke kulture ili u moć jednog naroda koji trenutno vodi na tržištu muzičkih značenja grdno se varaju, jer vreme radi protiv njih. Oni još nisu bili opijeni ovom dubinskom, arhetipskom muzikom. „Mocart je uspevao da u svačijem srcu probudi radost i simpatije, nikad tugu i bol – on je bio nevini genije... Muzika nikoga ne ostavlja ravnodušnim, nezavisno od nivoa svesti. Ona se vraća prvobitnom, 'jednostavnom' jedinstvu... Pošto deluje snažnije od bilo koje druge umetničke forme, muzika se smatra višom umetnošću.”

Moć muzike je magijska: ona spaja i one koji se ne vole. Zato je Dostojevski i mogao reći da će lepota spasiti svet: „Narodi koji su se međusobno ubijali bili su ispunjeni bratski identičnom ganutošću dok su slušali grmljavinu Chopinova Posmrtnoga marša ili Beethovenove Eroike”. Muzičar u sebi nosi čovečanstvo jer poziva i doziva svakoga posebno i sve zajedno da slušaju odabrano i sabrano iskustvo roda.

To su muzički časovi, tačnije psihološko vreme, koje se meri otkucajima srca i damarima duga, prolaze brzo i čovek se budi iz tog sna, ne znajući koliko je trajalo mereno satom. Od oblaka koji se valjaju u duši nastaju oblici u duhu. Kakav bi život bio bez muzike? Život bez muzike

---

bio bi nepodnošljiv. „Ja se ne razumem mnogo u muziku, ali je obožavam, svaku muziku, svake vrste, nikada mi ni najmanje ne smeta da slušam muziku, bez obzira na to što radim, na svakom mestu i u svakoj situaciji. Mora da je to uzbudljiv život, zar ne?”

Što su bolji muzičari, to uglavnom imaju manje sluha za teoriju: njihov posao je da stvaraju, a ne da se bave teorijom. „Šta uostalom kazati o tom neizrecivom stanju... kada se kroz čoveka muzika sama izražava, silazi niz njegovu glavu kao plameni jezik i napada telo, obuzima ga, čini ga pukim sredstvom, mrtvim za sebe samog, đerdanom na lepršajućim haljinama božanstva? Ko može da prodre u tu tajnu, ko može da je otkrije?”

Ako je muzika tepanje, poput dečjeg tepanja, sigurno je da je ona to uvek bila, jednim svojim delom, i da će to uvek biti, jer se ne vidi kako bi se postigao napredak u pogledu njenog govora. Ona pruža neki uvid u neizrecive predele našeg duševnog i duhovnog života, u stopljena, tajnovita osećanja, bez granica i svesti o razlikama. Muzika nas vuče prema onom neomeđenom i okeanskom iskustvu koje ostaje tajna za reč. Samo je tonu dozvoljen pristup da se napije opojnog pića s izvora koji nisu pomućeni.

Pronaći oblik za to duboko iskustvo znači pronaći razrešenje naše napetosti. Možemo da govorimo o tom iskustvu, ali znamo da taj govor nije samo iskustvo. Ali kad ponovo čujemo fugu iskustvo je opet tu. Ako se reč može zameniti tonom, onda je suvišna ili reč ili ton. Biće da su to dve odvojene snage, svaki oblik nosi u sebi svoju izražajnu moć, ali i svoju granicu, svaki ima svoju vrednost.

Muzika je, između svih umetnosti, najviše božanska, najbliža čovekovim verskim potrebama i željama: pojanje psalama i crkvenih pesama hvale i odanosti jeste dokaz da se do spasenja stiže i pevanjem, a ne samo molitvom. Muzika je božanski dar kojim čovek može da ostvari savršen dodir s drugim (bio taj drugi bog, čovek, priroda itd.) bez reči. Muzika je oblik umetničkog izražavanja jednog sadržaja koji nema ni vidljive ni opipljive osobine: zvuk i značenje ovde su stopljeni u jedno. Karl Jaspers dobro veli: „Stoga je muzika jedina umetnost koje ima samo kad je čovek izvodi.”

Na koncertu, toj muzičkoj svečanosti, stvaralac čini da nešto čega nikada nije bilo sada postoji: u svom delu on stvara sadašnjost. Slušajući muziku, svaki čovek postaje viši od sebe, pesnik bez napisane pesme. Muzika se doživljava samo u trenutku izvođenja, i taj trenutak je sve, samo ne može da traje. Ako bi ono što zovemo muzikom postojalo na neki način pre izvođenja, onda bi svako izvođenje muzičkog dela bilo nepotrebno. Muzika može da postoji po sebi, ali je ima samo ako na nas deluje.” Likovne umetnosti nam se predstavljaju u prostoru: dobijamo utisak celine pre no što, natenane i malo po malo, otkrijemo i detalje. Ali muzika se uspostavlja u sukcesiji vremena i stoga zahteva budnost pamćenja. Muzika je dakle umetnost vremena kao što je slikarstvo umetnost prostora.

U određenoj vezi, zvuci zrače magijskim moćima i deluju na vernike bez obzira na to da li ih oni razumeju ili ne: to su sugestivna i hipnotička zračenja i značenja koja izviru iz moći ritma, melodije i harmonije. Takve veze ne moraju značiti ništa, ali pokreću sve, jer takoreći, prethode svakom značenju, dirajući u nesvesne slojeve bića, u tišini praoblaka. Muzika gradi svoje gnezdo u našem srcu, duši i duhu, bez borbe ih osvaja, razliva se po celom biću, tako da je i ono čuje.

Nemaju sve zvukovne veze tako veliku magijsku moć. Od brojnih mogućnosti jedna uspe da proдре i uzbuđi praslojeve bića i baci ga na kolena. Tonske veze nisu nikakvi opisni iskazi već proizvodi igre zvukova: lepe tajne u većitoj igri otkrivanja i skrivanja. To je sama duša koja se glasa u tonovima, i oseća samu sebe iz dubine: reč je o dubinskim i vrelim osećanjima, koja razum rashladi pri pokušaju da ih razume i da im da oblik. Slušanje muzike s religijskim motivima liči na slušanje molitve: duhovno iskustvo i njegov simbolički oblik kao da su srasli. Neki mudrac reče: „Muzika je naš mit o unutrašnjem životu – mit mlad, krepak i pun značenja.” Vernici slušaju Bahovu i Hednlovu muziku kao najčistiji oblik duhovnosti: glas božji oni prepoznaju u sebi i čuju njegovo pevanje. Muzika ih budi, podseća i vodi na početak, na izvor, što je ujedno i kraj svih njihovih iskustava: potpuno predavanje, sjedinjavanje sa svetim u sebi, božanskim.

Zvuk i odsustvo zvuka zajedno čine stvarnost muzičke tvorevine: jedinstvo zvuka i tišine daje dubok doživljaj, jer se oboje može pronaći u duši i duhu slušaoca. To nije mrtvačka tišina ispražnjena od svih zvukova ili prirodnih glasova već tišina ispunjena očekivanjima i mogućim značenjima. U muzici je od podjednake važnosti ono što se čuje i ono što se ne čuje, kao što u likovnim umetnostima (vajarstvu, arhitekturi) ono što je vidljivo i ono što nije vidljivo zajedno čine celinu dela. U pauzi se zgušnjava značenje onoga što je bilo rasuto u toku izvođenja dela.

Atonalnost je suprotnost harmonijskim pravilima koja zahtevaju povezanost s osnovnim tonom: to je otpor, nagli ustanak napetog kontrapunkta protiv ideje pravilnog reda i redosleda, logičnog procesa u nizanju tonova koji vode nekom celovitom doživljaju, raspad te celovitosti koja je imala svoje središte oko koga se organizovala pažnja slušaoca i njegovo estetsko iskustvo, pucanje lepog privida, ukidanje sazvučja. Javi se glas koji govori o onome što je različito. Kao što mala promena u rasporedu reči u stihu, tako i neznatna promena u sledu tonova u muzičkom delu (drugačiji način njihova povezivanja) može dovesti do posve drugačijeg doživljaja, ili čak do kvarenja pesme i kompozicije. „A pri tome je u muzici, kao i uopšte u carstvu umetnosti, mnogo lakše da se stave jedan pored drugog jarki kontrasti, brutalne suprotnosti.”

Koliko se sećam i Platon je primetio da „narušavanje muzičkih oblika uvek ugrožava važne državne zakone”. To samo znači da su muzički oblici u nekoj bližoj povezanosti s društvenim oblicima. „Ako bi pro-

---

ΟΓΛΕΔΑΛΟ

---

pala muzika, to bi bio siguran znak za propast vlada i država... Zato je muzika jednog dobro uređenog doba smirena i vesela, a vlada ujednačena. Muzika nemirnog doba je uzbuđena i jarosna, a njegova vlada naopaka. Muzika države u rasulu je sentimentalna i tužna, a njena vlada ugrožena”.

Možda je veličina ovog gledišta u tome što muzički vredno ne izjednačava samo s onim što je pravilno, oblikovano, mera i sklad, nego se nešto vredno vidi i u nečem čemu se začudimo, nečem iznenadnom i nepredviđenom, što ne mora biti u skladu s našim navikama. „Kontrast proizvodi neposredan efekat. Samo, sličnost nas konačno zadovoljava. Kontrast je element različnosti, ali on odvlači pažnju. Sličnost se rađa iz težnje ka jedinstvu”.

Prof. dr Đuro Šušnjić

(Iz knjige *Ogledi o skrivenoj strani stvari*

Službeni glasnik, Beograd, 2012)

РЕЧНИК РЕЛИГИЈСКИХ ПОЈМОВА

ЂАКОН (грч.) први степен свештеничког реда; првобитно помоћник бискупа, епископа или свештеника. Код католика може обављати обред крштења, венчања, причести, те проповедати. У православним црквама, најнижи степен у хијерархијским звањима; рукоположи га епископ којем помаже код богослужења и често је његов лични тајник. Не може самостално да обавља богослужење. Може бити световни и монашки. Литургијско рухо ђакона чине стихар, орар и наруквица. Протођакон је почасни назив за световног, а архиђакон за монашког ђакона. Ословљава се с „часни оче...”. Код калвина и неких других протестантских религијских заједница, ђакон брине о сиромашнима.

ЂУРЂЕВДАН, празник у част почетка пролећа и Светог Ђорђа. Славе га, 6. маја, Срби, Црногорци, Бошњаци, Македонци, Роми, Турци, Албанци. То је празник сточара као и празник плодности. Ако на тај

дан пада много кише, верује се да ће година бити сува и неродна. За Роме то је, по рангу, трећи празник. Прослављају га сви Роми без обзира на конфесионалну припадност. У Србији за тај дан (као и за Ускрс) Роми се причешћују обојеним јајима, а за Божић необојеним куваним јајима. Католици славе Јурјево.

ЕЗАН (ар.), у исламу, позив на молитву који саопштава муџезин на српском језику, најчешће с минарета. Езан се код сунита састоји од седам реченица, а код шиита осам. За време езана муџезин је лицем окренут кибли с рукама уздигнутим до висине ушију. Припадници ислама када чују прве речи муџезина, изговарају „Азизалах” – изреку која значи „Алах је моћан”.

ЕКУМЕНИЗАМ (грч.), покрет за зближавање и јединство свих хришћанских цркава, којем није циљ стварање јединствене цркве, већ заједнице традиција које се узајамно обогаћују. У ширем смислу обухвата и дија-

лог с нехришћанским религијским заједницама. Развио се почетком XX века и дао допринос бољем познавању „другога”.

ЗАВЕТ (грч.), у више религија, посебно у јеврејској и хришћанској, свечано обећање верника да поднесе жртву, одриче се од телесних ужитака, поклони нешто религијској заједници и сл. као захвалност за задовољење неке своје потребе. Завет је и примање обавеза приликом уласка у неки свештенички ред.

ЗАКЛЕТВА, у Новом завету је забрањена као нешто што је Богу мрско. „Не куните се ни небом, ни земљом, ни икаквом другом заклетвом”. Куран не забрањује заклетву, али прописује „откуп” за „прекршену заклетву”: да се десет сиромаша нахрани храном којом се хране своји укућани, или да буду одевени. Треба имати у виду да је заклетва играла и игра важну улогу у друштвеном животу Арапа као начин потврђивања истине.

ЛИТУРГИЈА (грч.), службе-ни јавни култ, служба, заједништво, богослужење у православној цркви којим се слави Бог. Служи се сваке недеље и за празнике, а у манастирима сваки дан. Састоји се од константног, непроменљивог и променљивог дела, што омогућава да се назначи служба дотичног дана и празника. Православни

свештеник никада не служи литургију без присуства верника. Заједница је битна за православну литургију. Верници у њој учествују стојећи спуштених руку. На почетку и на крају се обавезно прекрсте.

ЛОТОС, симбол плодности и обиља; један од најчешћих симбола индијске иконографије. Лотос на којем седи Буда указује на његово божанско порекло. Најчешћи је положај тела током медитације у облику лотоса. Тело се држи усправних леђа, непомично, стопало леве ноге се пребаци преко десне препоне (и обратно), коленима се додирује под, очи су затворене а руке наслоњене на колена. У будистичкој традицији Буда се приказује као пламен који излази из лотоса; лотос је једно од осам блага или повољних знакова у кинеском будизму. Према хиндуистичкој традицији, Брама и Агни су рођени из лотоса. На прагу храма лотос означава боравиште божанске природе. У таоизму, лотос представља светлост, тао, трансценденталну моћ и духовни препород.

МОЛИТВЕНА ВРЕМЕНА, религијска заједница може да одреди време у које се молитва обавља. Могу то бити празници, одређени дани у недељи (петак за џуму код муслимана, субота за Сабат код припадника јеврејске религије, недеља за богослужење код хришћана), време болести или радости, ујутро

ОГЛЕДАЛО

и увече, у одређено време током дана (као пет дневних молитви код муслимана), у време пуног и младог месеца, итд.

МОЦЕТА (итал.), огртач који се затвара на прсима а носе га папа, кардинали и бискупии. Папа носи моцету црвене, кардинали црвене или ружичасте, а бискупии љубичасте боје.

ПРОСВЕТИТЕЉИ, филозофи током XVIII века који су уздрмали традиционалне вредности и доктрине; истицали индивидуализам, људске слободе и лични напредак. Постапак религије тумачили су као резултат незнања, ниског нивоа образовања и културе становништва. Религија је резултат лудо-рије, мистификације, илузорне свести. Религију су сводили на заблуду, бесмислицу, обману. У ту групу аутора спадају Ш. Монтескје, П. Холбах, Д. Дидро,

А. Хелвецијус, Ф. Волтер, Ж. -Ж. Русо, Е. Лесинг, Д. Хјум, А. Смит и други. Међутим, незнање је могло бити само узрок настанка првих религијских веровања.

ПУРИТАНЦИ (енгл.), присталице калвинистичког покрета у Енглеској који су Цркви желели да врате јеванђељску чистоту. Цркву су замишљали као добровољну асоцијацију. Тражили су уклањање католичких обичаја у обредима, укидање бискупске службе, те одвајање Цркве од државе. Заузимали су се за испоснички живот својих следбеника. Проповед им је представљала централни чин јавног богослужења. Одбацивали су празнике због којих је требало прекидати рад (брижљиво су израчунали да их је било 165). По њима, прослављање толико празника водило је „лењости”. Заговарали су штедњу, трезвено-ст, марљивост, разборитост.

Др Иван Цвитковић

(Из Речника религијских појмова
Прометеј, Нови Сада, 2009)

ОГЛЕДАЛО

Плакајт 9. БЕОКУЛИС-а (2017)

дизајн плаката Лука Тилингер,
на основу колажа Павла Бановића
Ауђојорџрејт

9. БЕОКУЛИС

БЕОГРАДСКИ КУЛОАРОВ ЛИКОВНИ ИЗРАЗ
СРЕДЊОШКОЛАЦА СРБИЈЕ

ОД 12. 5. ДО 15. 6. 2017

Математичка гимназија
Краљице Наталије 37
Београд
mg. edu. rs

Директор:

Мр Срђан Огњановић

Уредник БЕОКУЛИС-а

Радивоје Благојевић

Сарадници:

Мирјана Мићић
Мила Коларевић Туцовић
Љиљана Маловић Козић
Олгица Рајић
Јелена Медаковић
Гордана Томашевић
Горан Обрадовић
Желимир Тројер
Неђо Никачевић
Менсур Поровић
Борис Чистопољски
Жарко Јањић

Дизајн каталога:

Лука Тилингер

Информационо друштво

БЛАГОВЕСТ

Стручни жири

9. БЕОКУЛИС-а:

Милан Туцовић,
сликар, председник
Жирија за ликовни рад

Андријана Стојковић,
филмски редитељ,
председник Жирија
за кратки филм

Саша Марјановић,
сликар

Радивоје Благојевић,
социолог уметности,
председник Жирија
за фотографију

ЧЕМУ СЛУЖИ ФИЛМ?

И такође: коме служи филм? Да ли је филм — кратки или дуги — потребан? Поглед на савремени свет, у којем је време убрзано, простор смањен а садржај готово неважан, оставља утисак да у њему нема места филму а ни његовом гледаоцу. Ипак, филмови се стварају и гледају. Слично времену кад се говорило о „смрти позоришта” сада се шапуће о „смрти филма”. Али позориште живи а такође и филм. Зашто? Због прича. Ми, људи, желимо да слушамо (и гледамо) приче. Жељни смо прича па макар оне биле и баналне. Оне говоре нашем унутрашњем бићу о нама самимa, боре се против смртности, боре се против ништавила. Због тога ниједна уметничка форма која има наратив није нестала.

Конкурси и фестивали су добро место да се сакупе приче и интензивно данима причају. Девети БЕОКУЛИС- Београдски Кулоаров израз средњошколаца Србије и региона у медијима: ликовни рад, фотографија и кратки филм је био баш такво „окупљање око ватре” и слушање прича до дубоко у ноћ. Филмске приче су стигле из Ријеке у Хрватској, Грачанице у Босни и Херцеговини, Скопља у Македонији, Сенте, Сремских Карловаца, Шапца и Београда. Стигле су као игране форме, анимације, филмски есеји и документарци. Послало их је 26 аутора који осећају да имају приче за људе и артикулишу их филмским језиком. И ниједна није иста. И то је фантастично.

Ушла сам у 26 различитих светова и сви су били занимљиви, духовити — не смешни, већ пуни духа — и храбри. Филмови младих аутора су увек отворенији да искажу своје мисли и емоције. То је непроцењиво. Млади аутори говоре о себи највише самимa себи, публика их толико не занима. И ту леже њихов шарм и аутентичност. Старији аутори мисле на публику и најчешће себе сакривају. То су такозвана „зрела дела”. А најстарији аутори се враћају себи без стида и муке и то су, вероватно, најбоља дела.

Јаку и врло позитивну импресију оставља чињеница да се у свим овим филмовима види труд филмација. Могу да их замислим како се крећу ходницима својих школа, улицама својих градова, својим домовима, „забринути” за свој филм. Могу да замислим како не одлазе на контролни јер „снимају филм”. Не треба их гледати са подсмехом — филм је озбиљна ствар. И није лако изразити се у

ОГЛЕДАЛО

сликама: потребно је да се оно што сви подразумевамо — простор и време — организује у след слика који има ритам, који има смисао, који нешто прича.

Ја им се дивим. И захвална сам им на филмовима. Осећам да сам упознала још неке супер људе иако се нисмо срили. Нема везе. Срили смо се у причама.

А највише сам уживала у следећим:

1. награда — ПРЕКО БРДА И ДАЛЕКО, ДАЛЕКО — аутора Шаболча Боја и Бетине Шремко из Гимназије „Бољаи” из Сенте. Овај анимиран филм прича управо о томе да смо сви „хероји са хиљаду лица” у хиљаду авантура, а посебно док сањамо. Као у свим добрим анимираним филмовима, техника, форма и прича су фантастично усклађени да би метафора којом се овај филм служи била још разумљивија и јача.

2. награда — ДУХ — ауторке Софије Дамњановић из Карловачке гимназије из Сремских Карловаца. Оно што највише импресионира у овом документарном филму је његова искреност. Та искреност је допринела да се превазиђе форма наменског „производа” и помогла да се дође до емотивног и аутентичног филма о једној школи. А школу не представљају само зграда, јубилеји и оцене — школу чине људи.

3. награда — САЊАЈ ЗВЕЗДЕ! — ауторке Јудит Берек из Гимназије „Бољаи” из Сенте. Овај кратак играни филм оставља јак утисак због сноликог дела приче који нам ауторка вешто открива тек на самом крају. Користећи искључиво филмска средства, филм нам поручује да је поента бивствовања у комуникацији, сусрету и дељењу са другим људима.

Похвале и подршке за будуће филмске авантуре додељене су следећим филмовима:

- (НЕ)УСПЕШНА МИСИЈА, ауторке Ангеле Станоевске из Гимназије „Орце Николов” из Скопља;
- ЦСИ ГАМ НА ПОЧЕТКУ, ауторке Саре Милохних из Гимназије „Андрије Мохоровичића” из Ријеке;
- СВЕ ШТО НИСАМ МОГЛА ДА КАЖЕМ, ауторке Ђурђе Грујичић из Шабачке гимназије из Шапца;
- СКИНИ МАСКУ, ауторке Таре Блажевић из Гимназије „Андрије Мохоровичића” из Ријеке.

Андријана Стојковић,
филмски редитељ

УЧЕНИЦИ - АУТОРИ

Нијаз Авдић
Мехмед Аљић
Викторија Ангеловска
Марија Антић
Денис Арсланагић
Нермин Ахметашевић
Денис Банков
Павле Бановић
Марија Бекирагик
Наталија Бељић
Јелена Берењи
Јудит Береч
Андреа Берковић
Тамара Сташа Благојевић
Тара Блажевић
Сузана Божић
Сзаболцс Боја
Марија Бојанић
Сашка Бојић
Матија Борбељ
Андреја Братић
Тамара Булатовић
Ахмет Булић
Ханифа Булић
Џенис Буљубашић
Матеј Ванев
Николета Варга
Михајло Васић
Мустафа Велегић
Бианца Веттер
Степа Виталић
Медина Витешкић
Дејана Вукадиновић

Лана Вукмировић
Ања Вуксановић
Урош Вучетић
Мила Гавриловска
Аљоша Грковић
Ђурђа Грујичић
Ленка Давидовић
Елеонора Дакаиловска
Софија Дамњановић
Амина Делић
Сара Демировић
Теодора Димитријевић
Калина Димовска
Огнена Додевска
Марина Дожај
Марко Докић
Михајло Дондур
Анђела Дошљак
Дуња Драгојевић
Ања Дуловић
Деа Ђаковац
Ајла Ђидић
Скендер Ђиколи
Милица Здравковић
Лара Зелди-Добаи
Николина Зеџ
Аниса Ибрић
Александар Ивић
Инела Имамовић
Трифун Исаков
Ева Јанковић-Бочковић
Анђелија Јањић
Емина Јелешковић

ОГЛЕДАЛО

Радмила Јелкић
Анита Јенеи
Миа Јовановић
Бојана Јосифовска
Валентина Јоцић
Исидора Јуришић
Антонија Калац
Амина Карчић
Зорана Квргић
Ријад Кљашић
Елдар Ковач
Милана Ковач
Катарина Кожук
Ива Којић
Љубомир Контра
Маша Костадиновић
Делила Куловац
Ивана Лазановка
Бојана Лазић
Мелоди Лахош
Белма Лека
Салиха Мајрић
Дуња Малетић
Емилија Малиновић
Ива Мандик
Душан Мандић
Миа Манић
Јована Мараш
Јана Марковик
Јана Маровић
Јован Маровић
Мила Машовић
Јасмина Мијакић
Виктор Мијовић
Лазар Миладиновић
Андреа Миливојевић
Гордана Милијаш
Сара Милохнић
Лазар Милошевић
Тија Милутиновић
Стефан Митик
Ђорђе Митровић
Наташа Михаиловић
Катарина Младеновић

Александар Младић
Јасмина Мујакић
Амина Мујић
Фахир Муминовић
Ирма Мусић
Филип Најдановић
Бисера Наумовска
Димитрије Недељковић
Јелена Недић
Николина Огненовска
Аммар Окић
Махир Османовић
Невена Остојић
Ања Анђела Пантић
Едина Паочић
Ана Перић
Теодора Петковић
Милан Петровић
Софија Петровић
Филип Петровић
Ана Пешевска
Петра Полдан
Катарина Поповић
Матија Поповић
Дивна Поповић
Далила Прандо
Емир Пушкар
Лука Радиновић
Вук Радојчић
Новица Раду
Ксенија Радужко
Катарина Ракић
Петар Ракић
Тијана Ракић
Ања Ракоњац
Адина Рахмановић
Софија Рашо
Ана Ристовски
Милан Руњајић
Атанасије Савовић
Итана Самарџић
Есзтер Сенаси
Бетина Сремко
Еди Сивац

ОГЛЕДАЛО

Миле Симеонов
Марија Симић
Софија Симјановска
Хана Смајлић
Гаја Смилевска
Леона Собослаи
Тамара Соколов
Матија Спасић
Дарко Сретић
Ђорђе Стаменковић
Ангела Станоевска
Добривоје Стојановић
Јана Стојановић
Лазар Стојић
Никола Стојков
Наташа Столић
Ирена Столић
Милена Сузић
Ђорђе Таминџија
Јована Ташин
Адриана Теодоровић
Исидора Тодоровић
Дино Тозо
Филип Токић

Катарина Томић
Ена Топић
Андреј Тот
Душица Трцета
Един Ђеранић
Обрад Ђешић
Урош Ђирић
Дијана Уџифеизовић
Барбара Фанфани
Милош Фат
Анеса Хидић
Амна Хоџић
Маја Хоџић
Настасја Цветковић
Лидија Црвенковић
Обрад Чешић
Дуња Чонградац
Бланка Чорак
Анида Чорбић
Мелиса Џафић
Амина Џиндо
Бериса Џинић
Ајла Шљивић
Ања Штергар

ПРОФЕСОРИ - МЕНТОРИ

Вилдана Буквић
Миодраг Вучкевић
Мирјана Вучковић
Драгана Гавриљук Катић
Срђан Дамјановић
Сергеј Дамовски
Дејан Ђурђевић
Александра Дрљача
Владимир Дуковски
Лариса Жигић
Данко Зорић
Драган Јабланов
Катарина Јањић
Бранка Јовичић
Драгана Катић
Давид Карасман
Снежана Крстевска
Тибор Лазар
Лаура Лимбургер
Јасмина Манојловић

Наташа Марјановић
Верица Матовић
Габор Међери
Наташа Мићић
Сафета Мујановић-Кевељ
Нерминка Мујкић
Амра Патковић
Марија Попивоца
Ђура Радишић
Горан Секулић
Лидија Станковић
Мира Топличевић
Лејла Ђеџајић
Амела Фазлић
Габријела Хајзлер
Борис Чистопољски
Марина Чудов
Јордана Шијачки
Радивоје Благојевић

ШКОЛЕ 9. БЕОКУЛИС-а

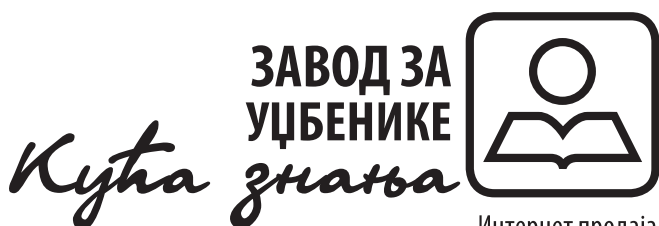
---

1. Неготинска гимназија, Неготин
2. Угоститељско-туристичка школа, Ниш
3. Шабачка гимназија, Шабац
4. Техничка школа, Смедерево
5. Гимназија за талентоване ученике *Бољан*, Сента
6. Техничка школа *Милева Марић Ајнштајн*, Нови Сад
7. Школазадизајн *Бојдан Шујић*, Нови Сад
8. Политехничка школа, Суботица
9. Зрењанинска гимназија, Зрењанин
10. Карловачка гимназија, Сремски Карковци
11. Средњошколски центар Фоча
12. Средња школа примијењених умјетности, Сарајево
13. Економско-трговинска школа, Тузла
14. Мјешовита средња школа, Грачаница
15. Гимназија *Орце Николов*, Скопје
16. Гимназија *Андрије Мохоровчића*, Ријека
17. Средња ликовна школа *Петар Лубарга*, Цетиње
18. Школа за дизајн, Београд
19. Графичка школа, Београд
20. Електро техничка школа *НиколаТесла*, Београд
21. Архитектонска техничка школа, Београд
22. I београдска гимназија, Београд
23. V београдска гимназија, Београд
24. VII београдска гимназија, Београд
25. IX гимназија *Михајло Пејировић Алас*, Београд
26. Математичка гимназија, Београд

ОГЛЕДАЛО

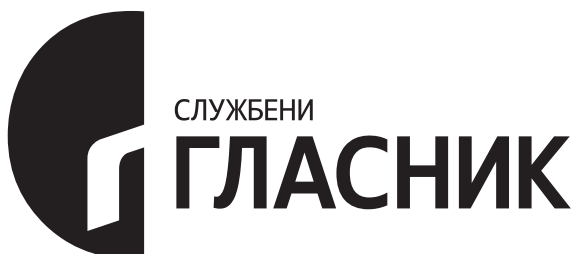

Интернет продаја

www.zavod.co.yu

e-mail: prodaja@zavod.co.rs

ОГЛЕДАЛО

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373. 5(497. 11)

ОГЛЕДАЛО: часопис ученика и професора
средњих школа / главни и одговорни уредник
Радивоје Благојевић. - 2014/2015, бр. 1-. - Београд:
Информационо друштво Благовест, 2015- (Београд:
Службени гласник). - 24 cm

Тромесечно. - Текст на више светских језика.
ISSN 2466-2712 = Огледало (Београд)
COBISS. SR-ID 217496332

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ · ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Филолошки факултет Универзитета у Београду је баштиник образовне и васпитне традиције у изучавању и неговању српског језика, књижевности и културе.

Европски и космополитски факултет на коме се студирају језици, књижевности, културе, лингвистика, општа књижевност и библиотекарство на 30 наставних група.

Студијама се даје лични печат кроз велику изборност предмета.

Стичу се знања, вештине и дипломе које су признате у Европи.

Добро дошли на Филолошки факултет!

